

GOSPODARKA MATERIAŁOWA

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DEPARTAMENT ZAOPATRZENIA I BILANSÓW MATERIAŁOWYCH

SPIS RZECZY

A. Issa i W. Sroczyński — Zaopatrzenie na nowym etapie.	441	Zarządzenia i instrukcje	465
Henryk Witkowski — Umowy planowe.	447	Czy wiesz że	478
Dlaczego	459	Listy do redakcji	479

A. ISSA I W. SROCYŃSKI

Zaopatrzenie na nowym etapie

(Uwagi nasuwające się w związku z opracowaniem
planu zaopatrzenia resortu górnictwa na rok 1953)

Problemy związane z zaopatrzeniem znalazły w roku 1952-gim wybitny wyraz, zarówno w najważniejszym akcie państwowym tj. Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jak i w postanowieniach Partii, — zawartych w referacie Bolesława Bieruta, wygłoszonym na VII Plenum K. C. — Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W świetle tych Uchwał należałoby założyć, że zaopatrzenie ma pełną podstawę dla wkroczenia do rządu przysługującego mu i w pełni słusznego, stanowiska w gospodarce narodowej, — do wkroczenia na nowy etap pracy w zakresie pogłębienia metod planowania i usprawnienia realizacji zaopatrzenia, oraz wzmoczenia walki o oszczędność materiałową; w świetle tych Uchwał, rok 1952-gi należałoby również uważać za przełomowy w dziedzinie zaopatrzenia.

Artykuł 8-my Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej powierzył mienie ogólnonarodowe również trosce i opiece wszystkich obywateli, — co stawia szczególne zadania służbie zaopatrzenia na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Służba zaopatrzenia jest gospodarzem podstawowej części mienia społecznego, — od niej w znacznym stopniu zależy racjonalna i oszczędna gospodarka surowcami, maszynami i materiałami pomocniczymi, oraz mobilizacja wszystkich niewykorzystanych wzgl. nieujawnionych rezerw w tym zakresie. Służba zaopatrzenia z całą pewnością dowiedzie, że chce i umie gospodarować mieniem narodowym i docenia ważność zadania, które jej powierzyła Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Bolesław Bierut w swym referacie wygłoszonym na VII Plenum K. C. — PZPR, stwierdził, że „na obecnym etapie rozwoju naszego przemysłu i całości gospodarki narodowej, jednym z naj-

ważniejszych zagadnień, które wymagają nowego ukształtowania i rozwiązania stają się zagadnienia zaopatrzenia“.

Niewątpliwie na obecnym etapie rozwoju naszej gospodarki narodowej wylaniają się pewne trudności w zaopatrzeniu, hamujące w pewnym stopniu rytmiczne wykonywanie naszych planów, względnie utrudniające sukcesywnie podnoszenie potencjału produkcyjnego naszych przemysłów.

Trudności te wynikają z przyczyn obiektywnych, o których mówił Tow. Bierut, — to znaczy wynikają z braku dostatecznej bazy surowcowej w kraju; niemniej trudności te stwarzają w dużej mierze i same przemysły, w których nie udało się dotąd utrącić tendencji do „rozdętych, asekuracyjnych“ zapotrzebowań. Z drugiej strony, — systematycznie wprowadzanie nowej techniki, ulepszenie procesów technologicznych, walka o stosowanie mniej deficytowych materiałów zastępczych, walka o oszczędność surowców, materiałów pomocniczych i energii, wymagają od kierownictwa nowych, śmiałych, socjalistycznych metod pracy oraz właściwego ukształtowania i rozwiązywania zagadnień zaopatrzenia.

„Kwestia zaopatrzenia stała się u nas centralnym zagadnieniem“ — mówił Tow. Bierut w swym referacie na VII Plenum, — „od właściwego rozwiązania którego, zależy w niemałym stopniu dalszy nasz rozwój“.

Do chwili obecnej służba zaopatrzenia na wszystkich szczeblach organizacyjnych osiągnęła niewątpliwie szereg pozytywnych wyników w sensie pełnego lub częściowego rozwiązania niektórych zagadnień, względnie ich postawienia przed jednostkami gospodarczymi, — w szczególności w zakresie:

- planowania zaopatrzenia, przez pogłębienie i urealnienie tych planów,
- powiązania planu zaopatrzenia z planem techniczno-przemysłowo-finansowym, względnie z budżetem, w jednostkach budżetowych,
- bilansów maszyn i urządzeń,
- stopniowej likwidacji doraźnych zapotrzebowań materiałów reglamentowanych, powodujących dezorganizację w planowej gospodarce materiałowej,
- zasad dystrybucji,
- harmonogramów dostaw,
- umów planowych i arbitrażu
- odbioru technicznego materiałów oraz reklamacyj jakościowych i ilościowych,
- kontroli wykorzystania limitów zakupu,
- opracowania i wprowadzenia oszczędnych i racjonalnych norm zużycia,
- gospodarki materiałami wysoce deficytowymi względnie masowego zużycia, — jak metale nieżelazne, paliwo, drzewo, cement itp.
- gospodarki odpadkami, — szczególnie złomu stalowego i żeliwnego oraz metali nieżelaznych,
- norm zapasu i normatywów finansowych,
- przyspieszenia obiegu środków obrotowych,
- uporządkowania gospodarki magazynowej, przez doprowadzenie stanu zapasów magazynowych do granic normatywów.

Zbilansowanie tych osiągnięć daje w pewnym stopniu wynik niewątpliwie dodatni, — jednakże VII Plenum poddało słusznej krytyce stan dotychczasowy, — stwierdzając „chałupnicze metody i przypadkowość“ w zakresie zaopatrzenia i gospodarki materiałowej, oraz fakt, że „szereg spraw rozwiązywanych jest bez **generalnej perspektywy**“.

Do spraw rozwiązywanych bez „**generalnej perspektywy**“ zaliczyć można, naszym zdaniem, przede wszystkim zagadnienie metodyki planowania zaopatrzenia materiałowego na rok 1953.

Temu to właśnie zagadnieniu zamierzamy poświęcić niniejsze uwagi, które nasunęły się nam przy opracowaniu planu zaopatrzenia resortu górnictwa na rok 1953.

Dla przypomnienia i zobrazowania problemu, naszkicować należy podejście, założenia, oraz metodykę planowania zaopatrzenia lat ubiegłych.

W pierwszych latach po wyzwoleniu na czoło zagadnień wysunęła się sprawa wielkości produkcji, a plan zaopatrzenia materiałowego oparty był na jednostronnym podejściu przemysłów, zdążającym do zapewnienia sobie, — wielokrotnie zresztą w nadmiarze — odpowiedniej ilości surowców i materiałów pomocniczych. Poza tym brak fachowych kadr i brak doświadczenia w zakresie prac związanych z socjalistyczną gospodarką planową, uniemożliwił stworzenie wyraź-

nej linii w zakresie metodyki planowania zaopatrzenia.

W instrukcjach do planowania zaopatrzenia na rok 1949 podjęto wysiłek dla powiązania planu zaopatrzenia z planem produkcji i planem finansowym, — a znaczny postęp wykazały instrukcje do planowania zaopatrzenia na rok 1950, które były próbą ustalenia w sposób bardziej szczegółowy zasad sporządzania tego planu.

Pełne uznanie, nawet z punktu widzenia dzisiejszych potrzeb, należy się twórcom Instrukcji Nr. 28 (Zaopatrzenie), w sprawie opracowania planu techniczno-przemysłowo-finansowego na rok 1951. Duże zalety tej instrukcji, jak zresztą i niektóre też braki, omawiane już były wielokrotnie, — również na łamach „Gospodarki Materiałowej“ — wobec czego ograniczamy się jedynie do stwierdzenia faktu, że była to pierwsza i jak dotychczas ostatnia próba „generalnego rozwiązania“ zagadnienia, a zasady planowania zaopatrzenia ustalone w tej instrukcji, do dnia dzisiejszego nie straciły na swej aktualności.

Trzyetapowa metodyka planowania zaopatrzenia na rok 1952 dała nowe rozwiązanie i pogłębienie zagadnienia w zakresie planu zużycia i norm zużycia, przy czym ustalenie zapotrzebowania w 3-cim etapie, oparte było w pełni na zasadach instrukcji Nr 28 z 1951 roku.

W metodyce planowania zaopatrzenia na rok 1952 nie znalazło jednak w dalszym ciągu rozwiązania szereg problemów z tym planem związanych, z którymi załatwiono się doraźnie i polowicznie, albo które pozostawiono do rozwiązania według uznania poszczególnych resortów przemysłowych.

Niewątpliwie coraz bardziej zgłębiane jest zagadnienie planowania zaopatrzenia przez służbę zaopatrzenia; wzrasta również jej fachowość — zarówno na szczeblu ministerstw jak i na szczeblu przedsiębiorstw. Z tych względów, dla uniknięcia w przyszłości dezorganizacji i dezorientacji, pewne zagadnienia metodyki planowania zaopatrzenia wymagają uregulowania oraz wymaga komentarzy szereg problemów z tym związanych.

Służba zaopatrzenia resortu górnictwa przystępując do opracowania planu zaopatrzenia, obszernie przedyskutowała i głęboko przeanalizowała Uchwałę VII-go Plenum K. C. PZPR., — aby plan zaopatrzenia na rok 1953 był w najwyższym stopniu mobilizujący i możliwie najpełniej realizował wytyczne Uchwał VII-go Plenum.

Spśród prac zmierzających do wykonania tych zadań wymienimy najważniejsze:

- instrukcję resortową i szczegółową dla poszczególnych przemysłów podległych Ministerstwu Górnictwa opracowano i zatwierdzono w Departamencie Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG., tuż po przedyskutowaniu instrukcji ramowej PKPG.,
- w 3-ciej dekadzie czerwca 1952 roku przekazano instrukcje i branżowe formularze do podległych przemysłów, zaakceptowano i rozesłano przemysłom zatwierdzone normy zużycia najważniejszych materiałów oraz zwołano

ogólnoresortową naradę roboczą, dla zapoznania służby zaopatrzenia z zadaniami na obecnym etapie naszej gospodarki narodowej. Na wspomnianej naradzie omówiono jednocześnie założenia instrukcji i metodę pracy, oraz określono sposoby poprawnego i terminowego sporządzenia planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1953.

- Centralny Zarząd Zaopatrzenia, spośród swoich pracowników, wyznaczył ponadto dla każdego przemysłu łączników do przeprowadzenia stałego instruktarza i kontroli przebiegu prac nad planem zaopatrzenia w zakładach i w C.Z. Przemysłu.
- w trzeciej dekadzie września 1952 roku Centralny Zarząd Zaopatrzenia przeprowadził wstępne przyjęcie planów zaopatrzenia analizując koszty materiałowe, limit finansowy oraz zastosowanie w planie zatwierdzonych na rok 1953 norm zużycia materiałów.
- zmobilizowano służbę zaopatrzenia przedsiębiorstw budowlano-montażowych resortu górnictwa, która mimo odmiennej instrukcji późniejszego terminu ustalonego dla złożenia planu zaopatrzenia, — dzięki swej wytężonej pracy, — umożliwiła opracowanie zbiorczego zestawienia potrzeb resortu, obejmującego wszystkie dziedziny działalności jednostek podległych Ministerstwu Górnictwa.

Dobra organizacja pracy, zrozumienie zadań i sumienne podejście do zagadnienia służby zaopatrzenia na wszystkich szczeblach organizacyjnych resortu górnictwa, umożliwiło przedterminowe złożenie planów zaopatrzenia w Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, — mimo szeregu trudności, braku powiązań wzgl. rozwiązania szeregu problemów i niedociągnięć metodologicznych.

W trakcie opracowania planu zaopatrzenia resortu górnictwa na rok 1953, nasunęły się pewne zagadnienia, które wymagają odgórnego, generalnego omówienia wzgl. załatwienia, — z perspektywą właściwego ich ujęcia w metodyce planowania zaopatrzenia na rok 1954. Zagadnienia te dotyczą zresztą zarówno metodyki planowania jak i wynikającej z niej organizacji pracy nad planem.

Chcielibyśmy się zastrzec że nasze spostrzeżenia nie są wynikiem jakichś teoretycznych rozważań nad tym jak jest, a jak być powinno, lecz są to spostrzeżenia zebrane z terenu, głosy terenu, który od chwili odzyskania niepodległości, boryka się z nieustannymi trudnościami w swej pracy, spowodowanymi przez stałe poszukiwanie najwłaściwszego rozwiązania i adaptacji — słusznej metodyki planowania zaopatrzenia.

Można niewątpliwie twierdzić, że teren, na przestrzeni tych kilku lat, został już gruntownie przygotowany i przeszkolony, i jeżeli chodzi o zagadnienia zaopatrzeniowe, umie o nich mówić realnie i umie je wiązać z wszystkimi zagadnieniami, które w działalności przedsiębiorstwa występują. Oczywiście tu i ówdzie znajdują się jeszcze słabe ogniwa, będące wynikiem bądź to niewłaściwej gospodarki kadrami, bądź też wy-

nikiem niedoceniań jeszcze zagadnienia zaopatrzenia przez kierownictwo przedsiębiorstwa. Szczególnie to ostatnie jest w stanie wstrzymać bieg nawet najlepiej zorganizowanej pracy nad planem, nad jego realizacją i właściwą gospodarką materiałową.

Na ten moment zresztą — jak już wyżej wspomnieliśmy, — duży nacisk położyło VII-me Plenum K. C. — PZPR.

Tysięczna armia zaopatrzeniowców w całym kraju najwięcej może docenia Uchwałę VII-go Plenum w zakresie zaopatrzenia, bo widzi w niej zmierzch dotychczasowej supremacji pionu technicznego na zakładzie, bo stworzyła ona służbie zaopatrzenia mocny grunt pod nogami w walce o wykonanie zadań produkcyjnych, a kolegom z produkcji otworzyła oczy, że z zaopatrzeniowcami nie tylko należy, ale nawet konieczne trzeba rozmawiać i troszczyć się wspólnie o zabezpieczenie przedsiębiorstwu bezawaryjnej i normalnej pracy.

Można śmiało założyć, że służba zaopatrzenia ma już obecnie duże doświadczenie w zakresie zaopatrzenia i niewątpliwie ciekawe jest, co ten teren mówi o metodyce i organizacji prac nad planem zaopatrzenia na 1953 rok.

„Spodziewaliśmy się, — mówią koledzy z terenu, — starzy zaopatrzeniowcy, — że rok 1953 przyniesie nam poważne zmiany zarówno w swym systemie opracowania planów zaopatrzenia jak i w organizacji tych prac, co w konsekwencji uchroniłoby nas od różnych niespodzianek, bezproduktywnych prac oraz tego szalonego finiszu dniami i nocami, przy końcowych pracach nad planem“.

„Tymczasem nic się nie zmieniło. Tradycyjnym zwyczajem zmienialiśmy plany zaopatrzenia z powodu zmian produkcyjnych, tradycyjnym zwyczajem nie było współpracy pomiędzy pionem inwestycyjnym i głównego mechanika i koniecznie w ostatnim momencie, musiała ulec zmianie pula przerobowa inwestycji i kapitałnych remontów wykonywanych sposobem gospodarczym. Tradycyjnym zwyczajem wreszcie opracowywaliśmy szereg planików i ankiet i to wszystko równocześnie z głównym planem zaopatrzenia, — zleconych zarówno przez władze centralne, jak i przeróżne biura sprzedaży. Spodziewaliśmy się, że po tak długim okresie doświadczeń na odcinku planowania zaopatrzenia, jaki mamy poza sobą, po tak poważnym kroku uczynionym naprzód w zakresie samej metodyki planowania na rok 1951 i 1952, posiadając już taką bogatą, — jak na młode państwo, — literaturę własną o tematyce zaopatrzeniowej, oraz mając do dyspozycji doświadczenia i literaturę radziecką, — będziemy mogli plan 1953 roku opracować spokojnie i przed oddaniem go, — przeanalizować. Tymczasem warunki nie tylko nie poprawiły się w stosunku do roku 1951 względnie do roku 1952 ale nawet pogorszyły się“.

Spróbujmy przenieść te uwagi na teren władz centralnych i przyjrzyjmy się ile w nich jest prawdy.

Jest faktem niezaprzeczalnym, że instrukcja PKPG, w sprawie opracowania planu zaopa-

trzenia na 1953 rok, nie wniosła nic nowego w stosunku do 1952 roku — w zakresie metodyki planowania.

Określenie, projekt planu „zaopatrzenia“ zamiast użytego w 1952 roku terminu projekt planu „zużycia“, w praktyce nie zostało zdyskontowane, ponieważ poza wycinkiem planu odzieży, w którym wyprowadzało się również zapotrzebowanie, wszędzie planowało się tylko zużycie.

Do formularzy, — na których opracowywało się projekt planu zaopatrzenia na 1953 rok, — została wprowadzona ponownie, — po rocznej przerwie, — rubryka dla wpisania stanu zapasów magazynowych na dzień 1.VII.1952 r. Jeżeli weźmie się pod uwagę nakład pracy i wysiłek, jaki służba zaopatrzenia musiała ponieść dla wyciągnięcia tych cyfr z księgowości materiałowej i skumulowania ich w pozycję wykazu 29c, oraz przeciwstawimy go korzyściom jakie z tego tytułu władze centralne mogą odnieść przy ewentualnym układaniu bilansu materiałowego, to wprowadzenie tego elementu planu wydaje się bardzo problematyczne. Doświadczenie i analiza kilku ubiegłych lat wykazuje, że zapasy na półroczu mogą być zupełnie przypadkowe i o tendencji ich kształtowania się trudno coś pewnego na tej podstawie powiedzieć. Poza tym wysokość zapasów półrocznych jest w niektórych przemysłach uzależniona od wykonawstwa robót inwestycyjnych i kapitalnych remontów w systemie gospodarczym, które jak wiemy, swoje nasilenie mają dopiero w drugim półroczu. Pierwsze półroczcie służy przeważnie do przygotowania materiału, a ponieważ materiały na kapitalne roboty stanowią przeważnie około 20% globalnych potrzeb materiałowych przemysłu, więc też i omyłki w realnej ocenie stanów, mogą być bardzo poważne. Że rubryka ta i dane w niej zawarte nie zdały egzaminu świadczy najlepiej pismo okólne Departamentu Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG Nr 22 z dnia 7.X.1952 r., nakładające na przedsiębiorstwa obowiązek ponownego opracowania, w terminie do 30.X.br., stanu zapasów na dzień 30 września 1952 r.

Instrukcja nie dała metodycznego rozwiązania dla ujęcia niektórych materiałów w ostatecznym bilansie materiałów, bilansowanych centralnie, i tak np.:

1. dla przewodów wodnych, parowych, powietrznych i gazowych (Instrukcja PKPG nr. 22a § 2) które dotychczas ginęły najczęściej w drodze pomiędzy inwestorem a władzami centralnymi

2. dla kabli (Instrukcja nr 1 z dnia 20.II.52 roku Departamentu Przem. Ciężkiego PKPG), które dotychczas albo nigdzie w planie nie figurowały, albo też zostały zaplanowane podwójnie.

Należy w tym miejscu również wspomnieć, że poza instrukcją wydaną przez Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG, — teren opracowywał poszczególne wycinki planów, albo nawet całe plany zaopatrzenia, — wg. instrukcji względnie wytycznych innych komórek PKPG np.

a) kable, — jak już wyżej wspomniano, — wg. instrukcji Dep. Przemysłu Ciężkiego PKPG

nr 1, która uwzględniała tylko potrzeby inwestorów na cele inwestycyjne, a całkowicie pominęła obowiązek opracowania potrzeb na cele produkcyjne,

b) przedsiębiorstwa transportowe miały obowiązek opracowania planu zaopatrzenia wg. instrukcji nr 104 wydanej przez Departament Komunikacji i Łączności PKPG przewidującej opracowanie planu wg. wzorów stosowanych w 1952 roku i wg. wykazu artykułów do planowania Nr 29 a (zeszłorocznego),

c) przedsiębiorstwa których działalnością jest obrót towarowy, miały obowiązek opracowania planów zaopatrzenia, wg. instrukcji Nr 84 a wydanej przez Departament Handlu P.K.P.G.

Wszystkie wyżej wymienione instrukcje nie były prawdopodobnie uzgodnione z najbardziej kompetentną w tej sprawie komórką, tj. z Dep. Zaopatrzenia i Bil. Mat. PKPG. Dowodem tego jest chociażby fakt przytoczony w pkt. b), — to jest planowania zaopatrzenia wg. wykazu Nr 29 a, względnie to, że instrukcja w sprawie opracowania planu zaopatrzenia na rok 1953, wydana przez Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Mat. P.K.P.G., nie przewiduje sposobu włączenia tych planów do zbiorczych planów resortu i tym samym nie zapobiega, nieujęciu tych materiałów w zbiorczym planie resortu, względnie nie zapobiega podwójnemu ich zaplanowaniu.

Poza tą „niewielką“ ilością wymienionych i przekazywanych w teren instrukcji w zakresie opracowania pełnego planu zaopatrzenia, względnie pewnego wycinka, — spłynęła w teren lawina jeszcze innych instrukcji z różnymi formularzami i z różnymi więcej lub mniej realnymi terminami oddania planów, a mianowicie:

1. Centrala Sprzętu Pożarniczego, Ratunkowego i Ochronnego — wydała instrukcję z dnia 18.6.52 r. dotyczącą opracowania planu na sprzęt przeciwpożarowy z terminem złożenia planu do dnia 25.8.52 r.

2. ta sama Centrala wydała drugą instrukcję z dnia 3.6.52 r. w sprawie opracowania planu na sprzęt ratunkowy, ochronny i bezpieczeństwa pracy z terminem złożenia w dniu 10.8.52 r.

3. Ministerstwo Przemysłu Rolno-Spożywczego wydało instrukcję w sprawie opracowania planu na nawozy, części do maszyn rolniczych itp.

4. to samo Ministerstwo wydało instrukcję z formularzem bardzo pracochłonnym, w sprawie opracowania planu zaopatrzenia na spirytus, z terminem złożenia do dnia 15 października br.

5. Ministerstwo Transportu Drogowego i Lotniczego wydało instrukcję w sprawie sposobu zaopatrywania się w urządzenia dla stacji obsługi samochodów na 1953 r. — ustalającej termin złożenia planu do dnia 30.7.52 r.

6. Departament Przemysłu Ciężkiego PKPG wydał w dniu 20.8.br. polecenie opracowania planu na odlewy i odkuwki na formularzach przez siebie ustalonych, jakkolwiek materiały te planowane już były z racji ujęcia ich w wykazie 29 c.

Poza wymienionymi dla przykładu instrukcjami, teren otrzymał jeszcze szereg innych oraz całą kolekcję przeróżnych ankiet będących „ułam-

kami“ planów, a wszystkie pod surowymi rygorami żądały dotrzymania podanych terminów.

W tej powodzi rozmaitego rodzaju instrukcji — trudno było planiście zaopatrzeniowcy w terenie doszukać się jakiejś metodyki. Wszystkie te plany i wszystkie te ankiety opracowywali na zakładach jedni i ci sami ludzie i rzecz prosta, że główny plan przestał być podstawowym planem, a wykaz 29 c przekształcał się stopniowo w 29 b.

Ponadto przypomnijmy sobie, jak przebiegało opracowanie głównego planu, tzn. planu wg. instrukcji Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG.

Ze względu na zapowiedź Dep. Zaopatrzenia i Bil. Mat. PKPG, że na rok 1953 będzie wydany nowy wykaz artykułów bilansowanych centralnie, wg którego będzie opracowywany projekt planu zaopatrzenia, teren przyjął postawę wyczekującą, aby nie wykonywać pracy daremnej. Liczne zakłady przygotowywały materiał na bazie wykazu 29 a ale robiły to na ogół niechętnie i to przeważnie na te materiały i surowce, które w nowym wykazie w takim czy innym rozbiću musiały być ujęte. Nowy wykaz materiałów bilansowanych centralnie w 1953 r. Nr 29 c, — otrzymano w czasie między 2—4 sierpnia i natychmiast został rozesłany przemysłom. Oczywiście ten okres wyczekiwania był dla planu okresem straconym.

Dla terenu wykaz 29 c był dużym zaskoczeniem, nie tyle z racji poszerzenia go o kilkaset pozycji, ile z uwagi na dalsze rozbić dotychczasowych grup kontyngentowych wyrobów hutniczych. Wśród planistów zaopatrzeniowców utarł się już taki zwyczaj, że poza surowcami opracuje się na zakładzie w pierwszej kolejności plan na wytwory hutnicze. Zwyczaj ten nie jest pozabawiony słuszności, ponieważ wytwory hutnicze, ze względu na swą deficytowość, są przyczyną największych zmartwień każdego prawie przedsiębiorstwa. Jeśli więc przed ukazaniem się wykazu 29 c niektóre przedsiębiorstwa były już zaawansowane w pracach nad projektem planu, to właściwie branżę II-gą, po wydaniu wykazu 29 c, trzeba było ponownie przerabiać.

Jako nowość wprowadzoną przez PKPG w okresie prac nad planem zaopatrzenia 1953 r. należy wymienić opracowanie projektu wskaźników norm zapasu magazynowego.

Wytyczne PKPG w sprawie obliczania wskaźników normy zapasu resort otrzymał w dniu 20.VI. br. i po powieleniu ich, rozesłał w dniu 27.6.br. do przedsiębiorstw. Trzeba stwierdzić, że wytyczne te spowodowały duże zdenerwowanie w terenie, ponieważ

a) dotknęły bardzo drażliwego dla przedsiębiorstwa zagadnienia, próbując go uchwycić wreszcie w jakieś określone formy, dające podstawę do właściwej oceny gospodarki magazynowej w przedsiębiorstwie,

b) były trudne do opanowania w krótkim czasie, tym bardziej, że niektóre z nich są nie dość jasno sprecyzowane; wytyczne wydane zostały wreszcie zbyt późno, i były tak pracochłonne, że wyników nie można było, zgodnie z intencją, zastosować już do projektu planu na 1953 rok.

Obliczanie wskaźników norm zapasu przeprowadzone przez tych samych ludzi, którzy brali udział przy opracowywaniu planu zaopatrzenia, — poważnie wpłynęło ponadto na zahamowanie postępu prac nad planem, a szczególnie zaważyło na końcowej ich fazie.

Przy okazji warto nadmienić, że jakkolwiek materiał dotyczący projektu wskaźników norm zapasu magazynowego, opracowany obecnie przez przedsiębiorstwa, będzie jeszcze bardzo problematyczny, to jednak problem przed terenem został pozostawiony, a wykonane z ciężkim mozołem wyliczenia będą cennym doświadczeniem, które planiści zdyskontują przy tych samych pracach w roku 1953. Dużym niedociągnięciem tej instrukcji jest całkowite pominięcie metody obliczania wskaźników norm zapasu w skali przemysłu.

Instrukcje Departamentu Zaopatrzenia i Bil. Mat. PKPG w sprawie opracowania planu zaopatrzenia na 1953 rok, przewidywały między innymi opracowanie wycinka pełnego planu zaopatrzenia na:

a) materiały importowane niebilansowane wg Zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 340 z dnia 28.8.1951 r.

b) odzież, — zgodnie z Zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 404 z dnia 19.X.51 r., w sprawie trybu dystrybucji i zaopatrzenia w odzież służbową i specjalną,

c) łożyska, — zgodnie z Zarządzeniem Przewodniczącego PKPG nr 476 z dnia 24.XII.1951 r., w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji łożysk tocznych. Wymienione Zarządzenia uległy zmianie i to w trakcie opracowywania planów i tak:

a) odnośnie materiałów importowanych niebilansowanych zostało wydane pismo okólne nr 19 — Dep. Zaop. i Bil. Mat. PKPG z dnia 26 czerwca br., przy którym była doręczona rozszerzona w stosunku do 1952 roku lista materiałów importowanych niebilansowanych. Pismo to wprowadzało zmianę w metodyce planowania tych materiałów a mianowicie taką, że zamiast pełnego planu zaopatrzenia, — planowanie ich ograniczyło się tylko do zużycia. Oczywiście było to korzystne dla terenu, niemniej praca częściowo już włożona na wyliczenie zapasów na koniec 1952 roku była niepotrzebną stratą czasu.

b) odnośnie odzieży zostało wydane nowe Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 261 z dnia 16.8.52 r., w sprawie dystrybucji i zaopatrzenia w odzież specjalną, które poszerzało wykaz odzieży do planowania na 1953 r. oraz nakładało na przedsiębiorstwa i Centralne Zarządy obowiązek przesłania do swoich władz nadrzędnych załącznika Nr 2, zwanego przedtem formularzem W-O. Ani rozszerzona lista odzieży, ani też obowiązek przekazania formularzy W-O do władz nadrzędnych, nie stanowiłyby problemu dla terenu, gdyby powyższe zarządzenie nie ukazało się już po fakcie wydrukowania tych formularzy, których nakład był obliczony na ilość pozycji i egzemplarzy, wynikającą z poprzedniego Zarządzenia Przewodniczącego PKPG nr 404.

c) odnośnie łożysk tocznych zostało wydane przez „Cebiloz“, — w porozumieniu z Departamentem Zaopatrzenia i Bil. Mat. PKPG, — pismo

okólne z dnia 24.VII. br., zmieniające metodykę opracowania planu na łożyska toczne w stosunku do obowiązującej dotąd metodyki, przewidzianej Zarządzeniem Przewodniczącego P.K.P.G. Nr 476 z dnia 24.XII.1951 r. oraz ustalające wcześniejszy termin złożenia tego wycinka do „Cebilozu“ (najpierw „Cebiloz“ ustalił termin 15 sierpnia a następnie przesunął go na 31 sierpnia).

Wyżej wymienione pismo okólne wprowadzało wprawdzie pewne ułatwienia w opracowaniu planu na łożyska, dzieląc go na dwa etapy, niemniej wyszło zbyt późno, aby uchronić teren od zbędnej, — w pierwszym etapie, — pracy.

Jeszcze jedna okoliczność wpłynęła poważnie na to, że okres prac nad planem zaopatrzenia na 1953 r. był okresem specjalnie trudnym i męczącym, a mianowicie zmiana cen niektórych materiałów, obowiązująca od I.I.1953 r. Przede wszystkim w bardzo opóźnionym terminie zostały wydane cenniki. Wysyłka cenników w teren trwała od 20.8. do 10.9. br., to jest prawie do czasu, kiedy przedsiębiorstwa były zobowiązane do złożenia w C.Z. Przemysłu swoich planów. Poza tym samo przecenianie planów było bardzo pracochłonne, ponieważ cenniki dostosowane do nomenklatury branżowej Central Handlowych nie dawały możliwości, bez uprzedniego wyważenia, wycenić skumulowanej pozycji materiałowej ujętej w wykazie 29 c. Najwięcej jednak trudności nastąpił komunikat nr 57, dotyczący zmiany cen hurtowych i cen zbytu, wskutek zmiany wysokości rabatów i marż. Należy się spodziewać, że z tego tytułu mogą być w planie znaczne omyłki.

Przyjdźmy teraz z kolei do drugiego ważnego zagadnienia w metodyce planowania, to jest do powiązania planów zaopatrzenia z planami finansowymi.

Z obserwacji ubiegłych lat wydaje się, że władzom centralnym, w których gestii leżą zagadnienia materiałowe, początkowo nie tyle chodziło o plan z wszelkimi wynikającymi z niego konsekwencjami finansowymi, ile o sporządzenie **bilansu materiałowego**.

Wprawdzie instrukcja do planu na rok 1951 uczyniła poważny i korzystny wyłom w tej zasadzie, wprowadzając formularz PZ-F, jednakże od tego czasu zagadnienie to w żadnej instrukcji dotyczącej planowania zaopatrzenia nie zostało postawione w sposób generalny.

Jeżeli plan zaopatrzenia ma stanowić nieodzowną część składową planu finansowego, to instrukcja do planu zaopatrzenia, musi dać metodyczne rozwiązanie zagadnień zaopatrzeniowo-finansowych.

Metodyka planowania zaopatrzenia winna uwzględniać wszystkie zmiany zachodzące w metodyce planowania finansowego i kosztów, jeżeli zmiany te mają nawet minimalny związek z zagadnieniami zaopatrzeniowymi.

Metodyka planowania zaopatrzenia winna także ściśle bazować na ramowym planie kont oraz uwzględniać wszelkie zmiany dotyczące zasad księgowania wszystkich nakładów materiałowych. Niewiązanie zagadnień zaopatrzeniowych z zagadnieniami finansowo-księgowymi, prowadzi do stałych kolizji pomiędzy służbą zaopatrzenia

a służbą finansowo-księgową w przedsiębiorstwach.

Ażeby nie być gołosłownym, spróbujemy przytoczyć kilka przykładów ilustrujących tę sytuację.

Od szeregu lat trapi zaopatrzeniowców problem jak opracować plan na odzież, której zapasy są w magazynie i w użytkowaniu, (a zatem stan o zróżnicowanej wartości) i aby wyprowadzić właściwy zakup, to znaczy aby finansowo planu nie zawyżyć, bo wówczas wzrosną koszty — względnie nie zaniżyć, bo wówczas nie będzie za co kupić tej odzieży. Trzeba stwierdzić, że problem nie jest łatwy, bo zależny od różnych dotychczas systemów amortyzacji w poszczególnych resortach, a nawet w niektórych resortach, od różnych systemów amortyzacji w podległych mu przemysłach; ale też nie widać żadnych prób rozwiązania tego zagadnienia od strony metodyki planowania.

Instrukcja do planowania zaopatrzenia na 1952 rok stroną finansową planu całkowicie pominięła.

Naszym zdaniem należałoby utrzymać 3-etapową metodykę planowania zaopatrzenia.

I-szy etap, polegający na pogłębianiu zagadnienia norm zużycia i badania okresów poprzednich, pozostałby bez zmian.

II-gi etap, obejmowałby ustalenie zużycia podstawowych dla danego przemysłu surowców i materiałów pomocniczych w wysokości od 70 do 80% ogólnego zużycia materiałowego. Plan ten winien być opracowywany wyłącznie na szczeblu nadrzędnym, — tj. na bazie wytycznych PKPG odnośnie produkcji i wskaźników zużycia, — przez resortowe ministerstwa, bez udziału poszczególnych zakładów, natomiast przy ewent. współudziale zainteresowanych centralnych zarządów przemysłu.

Wyniki tego etapu, którego termin opracowania nie powinien przekraczać końca miesiąca września, byłyby podstawą do opracowania bilansów materiałowych w skali ogólnokrajowej. Wyniki byłyby jednocześnie podstawą do zaliczkowych przydziałów materiałowych na I-szy kwartał względnie I-sze półrocze zbliżającego się nowego roku gospodarczego. Wyniki tych planów, w zależności od jednostki sporządzającej bilans danego materiału, kierowane byłyby w wycinkach do Departamentu Zaopatrzenia i Bil. Mat. PKPG., do właściwych departamentów zbytu ministerstw, wzgl. właściwych centralnych zarządów zbytu lub central handlowych. Pełny bilans materiałowy ustalony byłby przez jednostkę bilansującą na bazie doświadczeń z okresu lat ubiegłych, co niejednokrotnie podkreślał w swych wypowiedziach Obywatel Minister Wang, z okazji omawiania żądań Central Handlowych, odnośnie opracowywania przez przemysły wycinkowych planów zaopatrzenia.

Drugim ważnym problemem do rozwiązania na tym etapie, byłaby kwestia ustalania ogólnych limitów zużycia materiałowego, norm zapasu, normatywów finansowych itp. na zakładach dla powiązania planu zaopatrzenia z ogólnym planem techniczno-przemysłowo-finansowym przedsiębiorstwa.

III-ci etap obejmowałby szczegółowy plan zaopatrzenia zakładu. Prace z tym związane podjęte na zakładach co najmniej w lipcu, winny być skończone do końca stycznia nowego roku gospodarczego, w oparciu o stany zapasów materiałowych na ultimo roku ubiegłego. Wyniki tego etapu planu stanowiłyby podstawę do korekty państwowego planu zaopatrzenia i podstawę do uzupełniających przydziałów materiałowych, na pełny nowy rok gospodarczy; stanowiłyby ponadto podstawę do ustalenia limitów zakupu oraz podstawę do analizy i kontroli właściwego powiązania planu zaopatrzenia z planem finansowym, opracowanym na II-gim etapie.

Przy obecnej metodyce planowanie zaopatrzenia, w okresie składania tych planów do PKPG., spływają do ministerstw ogromne ilości materiału cyfrowego ze wszystkich podległych przemysłów, do PKPG ilość ta zwiększa się jeszcze o wielokrotność ministerstw resortowych. Zrozumiałe, że w tej powodzi planów, niemożliwa jest gruntowna ich analiza.

W nowej metodyce planowania należałoby

zmniejszyć objętość, a pogłębić treść planów zaopatrzenia.

Oczywiście tego rodzaju rozwiązanie metodyki planowania zaopatrzenia, wymagałoby równoczesnego powiązania z systemem dystrybucji.

Zagadnienie ustalenia właściwej metodyki planowania zaopatrzenia jest, naszym zdaniem, najistotniejszym zadaniem, które stawia przed nami na obecnym etapie Uchwała VII-go Plenum KC PZPR.

Dobiega połowy okres 6-cio letniego Narodowego Planu Gospodarczego; wykonanie tego planu zależy w dużym stopniu od właściwego zagospodarowania surowców i materiałów pomocniczych, maszyn i urządzeń, — z dostosowaniem planów zaopatrzenia i związanej z tym produkcji, do bazy surowcowej obecnego etapu.

Ustalenie właściwej metodyki planowania zaopatrzenia pozwoli nam zgłębić zagadnienie zaopatrzenia zakładów i zapobiec założeńom, które nie mają zabezpieczenia materiałowego, oraz pozwoli zabezpieczyć właściwe i pełne wykonanie zadań rocznych planów produkcyjnych.

Z ZAGADNIENIŃ REALIZACJI

HENRYK WITKOWSKI

Umowy planowe

Zagadnienie umów planowych wywołało ożywioną dyskusję na łamach Gospodarki Materiałowej. Świadczy to, jak słuszną i celową była inicjatywa Redakcji, aby system umów planowych omówić, w toku dyskusji ujawnić główne braki i niedociągnięcia systemu, zastanowić się nad sposobem ich usunięcia oraz wskazać kierunki ewentualnych zmian norm prawnych w tej dziedzinie. Wydaje się jednak, że propozycje zgłoszone w artykułach dyskusyjnych przeważały — prawie wyłącznie — w kierunku usprawnienia przebiegu zawierania umów planowych, natomiast stosunkowo nieśmiało poruszały problemy dotyczące zasad systemu umownego.

Niektórzy autorzy (głównie Albin Woźniakowski w artykule „Niedociągnięcia umów planowych“, Gospodarka Materiałowa nr 6/1952) widzą Państwową Komisję Planowania Gospodarczego w znacznym (jeśli nie w przeważającym) stopniu odpowiedzialną za wadliwe funkcjonowanie systemu umów planowych, ponieważ wydawała przepisy wykonawcze co do zawierania umów planów w poszczególnych okresach planowych w terminach znacznie opóźnionych. Zarzut ten częściowo jest niewątpliwie słuszny. Częściowo jednak tylko, ponieważ były obiektywne przyczyny tych opóźnień (w dalszej części artykułu postaram się wyjaśnić je), tkwiące również w metodzie opracowywania planów gospodarczych. O przyczynach tych autorzy artykułów dyskusyjnych na ogół nie wspominają i tylko nieliczne wskazują środki, którymi można byłoby je usunąć. Spośród trafniejszych wymienić należy propozycję Albina Woźniakowskiego co do powiązania systemu umownego z metodą projektu planu zaopa-

trzenia w drugim etapie prac nad narodowym planem gospodarczym oraz wnioszek Janusza Szluszewskiego (patrz artykuł w niniejszym numerze Gospodarki Materiałowej), aby powiązania umowne ustalać już na podstawie projektu planu. Wniosek ten jest zgodny z kierunkiem zmian co do przebiegu zawierania umów planowych, które zainicjowała Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego.

Jednym z czynników, warunkujących zawarcie umów planowych, jest opracowanie bilansów szczegółowych, a jednak zagadnienie to w dyskusji nie zostało omówione. Dla ścisłości wymienić należy, że M. Biełuńska i St. Libiszowski w artykule „Z doświadczeń umów planowych w przemyśle celulozowo-papierniczym“ (Gospodarka Materiałowa nr 8/1952) zwracają uwagę — i słusznie — że zagadnienie bilansów szczegółowych zostało całkowicie pominięte w argumentacji Albina Woźniakowskiego, a przecież nie da się w sposób zasadniczy usprawnić akcji zawierania umów planowych bez jednoczesnego wprowadzenia pewnych zmian metodologicznych w pracach nad bilansami szczegółowymi.

Ci sami autorzy w podsumowaniu swego artykułu słusznie mówią, że zasady systemu umów planowych powinny stworzyć warunki, które będą — nie tylko zobowiązywać — ale przede wszystkim z a c h e c a ć strony do zawierania umów. Są zdania również, że warunki takie stworzyć mogą władze nadrzędne przez zachowanie „pewnych postulatów“. Zakładam, że przez postulaty te autorzy rozumieją wnioski w artykule Albina Woźniakowskiego, z którymi zgadzają

się, oraz kilka dalszych wniosków własnych. Wydaje się jednak, co dalej postaram się udowodnić, że tylko te wnioski nie wystarczą do stworzenia tak zachęcających warunków w systemie umów planowych, aby mogły one w sposób wyraźny zmienić ustosunkowanie się stron w tym względzie. Należy pomyśleć o zmianach bardziej zasadniczych przede wszystkim norm prawnych regulujących system umów planowych, z ogólnymi warunkami dostaw włącznie, które zresztą znalazły rzeczową i głęboką krytykę w artykule Karola Szonerta („Co pozostało z ogólnych warunków dostaw“, *Gospodarka Materiałowa* Nr 9/1952). Należy również przyznać, że ogólnie spostrzeżenia autorów artykułów dyskusyjnych są w zasadzie słuszne, aczkolwiek — jak zaznaczyłem na wstępie — nie zawsze analizują przyczyny spostrzeżonych objawów i nie wyczerpują wszystkich ważniejszych niedomagań. Między innymi w dyskusji nie wykazano braku skoordynowania zasad systemu umów planowych z metodą planowania obrotu towarowego w narodowym planie gospodarczym, co ma znaczenie rozstrzygające dla sprawności tego systemu.

Zdaje się jednak nie ulegać wątpliwości, że dyskusja wykazała konieczność poważniejszych zmian w systemie umów planowych. Aby zmiany te były celowe i skuteczne, należałoby — niezależnie od omówienia istniejących niedociągnięć i braków — przypomnieć w zasadniczych zarysach formalno-prawną i ekonomiczną rolę umów planowych, wykażać i przeanalizować powiązania systemu umownego z metodą planowania i organizacją obrotu towarowego, aby w wyniku tych rozważań ustalić zasadnicze kierunki oraz zakres proponowanych zmian. Wydaje się to tym więcej celowe, że węzłowe zagadnienia dotyczące umów planowych nie były dotąd wyczerpująco omówione na łamach *Gospodarki Materiałowej*. Artykuł niniejszy jest próbą takiego opracowania.

Umowne stosunki w gospodarce kapitalistycznej a system umowny w gospodarce społecznej

Umowne stosunki pomiędzy przedsiębiorstwami zna gospodarka kapitalistyczna, ale mają one w niej inny sens i inne znaczenie. Karol Marks mówi o tym: „Skoro tylko ta ilość dodatkowej pracy, jaką można wycisnąć, urzeczywistnia się w towarach, wartość dodatkowa została osiągnięta. Jednak przez to wytworzenie dodatkowej wartości zakończony zostaje dopiero pierwszy etap kapitalistycznego procesu produkcji... Kapitał wessał tyle a tyle nieopłaconej pracy... Następuje z kolei drugi etap. Towary ...winny być sprzedane. Gdy to nie występuje... to, chociaż pracownik był eksploatowany, jednak eksploatacja, jako taka, dla kapitalisty nie realizuje się“. ¹⁾ Kapitalista dopiero wówczas zrealizuje wartość dodatkową, gdy towar zostanie sprzedany. Umożliwia mu to umowa kupna-sprzedaży. Będąc techniczno-prawnym sposobem obrotu kapitalistycznej własności prywatnej, umowa kupna-sprzedaży w kapitalistycznym systemie gospodarowania jest jednocześnie

jednym z narzędzi wyzysku człowieka przez człowieka.

Antagonistyczny charakter umowy kupna-sprzedaży. Jedność celu umów planowych.

Umowa kupna-sprzedaży pomiędzy przedsiębiorstwami kapitalistycznymi jest wyrazem antagonistycznych stosunków, panujących w kapitalistycznym systemie gospodarowania. Karol

Marks tak charakteryzuje stosunek prawny umowy sprzedaży: „Ten stosunek prawny, którego formą jest umowa — zalegalizowana lub nie — jest stosunkiem woli odzwierciedlającym stosunek ekonomiczny. Treść tego stosunku prawnego, czyli stosunku woli, jest wyznaczona właściwie przez ów stosunek ekonomiczny. Osoby istnieją tu dla siebie nawzajem tylko jako przedstawiciele towarów, a więc jako ich posiadacze... Ekonomiczne maski osób są tylko uosobieniami stosunków ekonomicznych, które osoby te wzajemnie wobec siebie reprezentują“. ²⁾ Karol Marks wskazuje, że interesy tych osób są przeciwstawne, ponieważ przeciwstawne są stosunki ekonomiczne przez nie reprezentowane, a wynikiem tych przeciwieństw jest ostra konkurencja panująca w obozie kapitalistycznym między sprzedawcami, między nabywcami oraz między nabywcami a sprzedawcami. Karol Marks mówi o niej: „Przemysł wprowadza na pole walki dwie armie, jedną przeciw drugiej, przy czym w każdej z nich wre znów walka wewnątrz własnych szeregów“. ³⁾

Oczywiście umowa kupna-sprzedaży, mimo przeciwieństw obu stron, dochodzi do skutku, gdyż sprzedawca chce zrealizować wartość dodatkową, a nabywca musi mieć towary (do dalszej produkcji lub do sprzedaży), ale umowa nie usuwa i nie łagodzi tych sprzeczności, przeciwnie niekiedy zaostrza je nawet. Umowa kupna-sprzedaży jest w gospodarce kapitalistycznej wyrazem ciasnych, indywidualnych i przeciwstawnych interesów poszczególnych przedsiębiorców i dlatego nie ma ona i nie może mieć znaczenia społecznego. Podkreśla to wyraźnie Engels, mówiąc: „Przy wszelkim kupnie-sprzedaży występują zatem dwie osoby o interesach absolutnie przeciwstawnych, — konflikt ten nosi zdecydowanie wrogi charakter, ponieważ każdy zna zamiary drugiego, wie, że zamiary te są przeciwstawne jego własnym. Pierwszym skutkiem tego jest z jednej strony wzajemna nieufność, z drugiej — usprawiedliwienie tego braku zaufania, zastosowanie niemoralnych sposobów dla osiągnięcia niemoralnych celów“. ⁴⁾

Zupełnie inne jest znaczenie umowy kupna-sprzedaży w stosunkach gospodarczych między przedsiębiorstwami socjalistycznymi, które są podporządkowane jednemu narodowemu planowi gospodarczemu. Dlatego też interesy przedsiębiorstw gospodarki społecznej nie mogą być przeciwstawne, przeciwnie — łączy je wspólny cel: wykonanie zadań planowych wynikających z narodowego planu gospodarczego. O wykonaniu

¹⁾ K. Marks i F. Engels, *Dzieła* ros. t. XIX cz. 1, str. 252, cytowane za Sewerynem Szerem: *Prawo cywilne w zastosowaniu do umów planowych*, Państwo i Prawo, kwiecień 1950, zeszyt 50, str. 136—137.

²⁾ Karol Marks: *Kapitał* t. I, Warszawa 1950, str. 90.

³⁾ Karol Marks: *Praca najemna i kapitał*, Warszawa 1948, str. 23—24.

⁴⁾ Karol Marks i Fryderyk Engels: *Dzieła* t. II, str. 297 (ros.).

niu zadań produkcyjnych nie decydują żywiołowe prawa rynku, jak to ma miejsce w gospodarce kapitalistycznej, lecz planowe, gospodarczo najwłaściwsze, zaspokojenie wszystkich materialnych potrzeb społecznych. Dlatego sprzedawca, przenosząc w ramach umowy o dostawę prawo posiadania i rozporządzania towarami, działa w ramach planu gospodarczego i wykonuje ustalone dla niego zadania planowe. Analogicznie nabywca przyjmuje towary w celu planowego ich wykorzystania oraz zobowiązuje się zapłacić ustaloną lub umówioną cenę. W ten sposób plan gospodarczy oraz wykonanie tego planu stają się celem i podstawą umowy o dostawę, a sama umowa jest wyrazem wspólności i współzależności interesów umawiających się przedsiębiorstw, a nie ich przeciwieństwa, jest wyrazem interesów całości gospodarki narodowej. To stanowi o jej społecznym charakterze.

Umowa a prawo własności. Istnieje jeszcze jedna cecha o znaczeniu zasadniczym, która odróżnia umowę planową pomiędzy przedsiębiorstwami socjalistycznymi od umowy kupna-sprzedaży w stosunkach kapitalistycznych. Ta ostatnia jest techniczno-prawną formą przeniesienia prawa własności przez sprzedawcę na nabywcę. W gospodarce socjalistycznej właścicielem towaru jest zawsze państwo, wobec tego w wyniku wykonania umowy planowej nie następuje przeniesienie prawa własności. Właściciel pozostaje ten sam: państwo. Zmienia się tylko podmiot prawno-gospodarczy (przedsiębiorstwo), który ma prawo posiadania i korzystania z towaru.

Józef Stalin tak charakteryzuje planowy rozdział środków produkcji w gospodarce uspołecznionej: „Towar jest to taki wytwór produkcji, który sprzedaje się każdemu nabywcy, przy czym, sprzedając towar, właściciel towaru traci w stosunku do niego prawo własności, a nabywca staje się właścicielem towaru, który może go z kolei sprzedać, zastawić, zmarnować. Czy można podciągnąć pod takie określenie środki produkcji? Rzecz jasna, nie można podciągnąć. Po pierwsze, środki produkcji „sprzedaje się“ nie każdemu nabywcy, nie „sprzedaje się“ ich nawet kołchozom, są one tylko rozdzielane przez państwo między jego przedsiębiorstwa. Po drugie, właściciel środków produkcji — państwo, przekazując je temu czy innemu przedsiębiorstwu, w żadnej mierze nie traci prawa własności środków produkcji, przeciwnie, zachowuje je w pełni. Po trzecie, dyrektorzy przedsiębiorstw, którzy otrzymali od państwa środki produkcji, nie tylko nie stają się ich właścicielami, lecz przeciwnie — zatwierdzani są jako pełnomocnicy państwa radzieckiego do wykorzystania produkcji zgodnie z planami wyznaczonymi przez państwo“.⁵⁾ (Przytoczony cytat został użyty przez Józefa Stalina dla wyjaśnienia zagadnień produkcji towarowej, a w szczególności dla wyjaśnienia, czy środki produkcji są towarem w warunkach uspołecznionej produkcji. Ponieważ przedmiotem umów planowych są w przeważającej części środki produkcji, użyty cytat ma tu pełne zastosowanie. Przez analogię ma również

zastosowanie do umów planowych w przedmiocie towarów, w rozumieniu ekonomicznym tego terminu zgodnie z wyjaśnieniami Józefa Stalina, ponieważ podmiotem umowy planowej po stronie odbiorcy jest jednostka państwowej organizacji obrotu towarowego, np. centrala handlowa, która, działając w ramach planu państwowego, doprowadzi ten towar do odbiorców, do ludności konsumującej go). W dalszym ciągu artykułu pojęcie „towaru“, „obrotu towarowego“ będzie nadal używane w sensie dotychczasowym, jednakże tylko w formalnym jego rozumieniu, a nie ekonomicznym.

Ekonomiczna rola systemu umownego w gospodarce planowej.

Wspólna własność środków produkcji w socjalizmie stwarza, że ta cecha umowy kupna-sprzedaży, która wyraża prawną formę przeniesienia własności, odpada w stosunkach gospodarczych i cywilno-prawnych między przedsiębiorstwami socjalistycznymi. Pozostaje natomiast druga jej cecha, która z niej czyni regulator obrotu towarowego oraz środek zabezpieczenia wytwórczej działalności przedsiębiorstw socjalistycznych. Jest to organizacyjna i koordynacyjna funkcja systemu umownego w gospodarce socjalistycznej.

W zadaniach planowych poszczególnych przedsiębiorstw, wynikających z narodowego planu gospodarczego, nie da się dokładnie określić wszystkich warunków dotyczących świadczenia materiałów na rzecz innych wykonawców planu. Dlatego wymagają one dokładniejszego skonkretyzowania poza planem, ale na podstawie planu. Tę rolę spełniają u m o w y p l a n o w e, które precyzując zadania planu, ułatwiają oraz zabezpieczają jego wykonanie. W fazie realizacji produkcji w gospodarce socjalistycznej umowa planowa jest skutecznym środkiem działania i regulowania wzajemnych stosunków gospodarczych pomiędzy wykonawcami planu, jest wyrazem i narzędziem realizacji planowej gospodarki narodowej. Jako umowa kupna-sprzedaży (dostawy) jest techniczną formą socjalistycznego obrotu towarowego.

Funkcja organizacyjna umów planowych. Organizowanie stosunków gospodarczych między przedsiębiorstwami socjalistycznymi czyni z umów planowych ważny środek operatywnego wykonania planów państwowych. Polega ono na określeniu jednostek gospodarczych, które powinny wejść w stosunki umowne w celu wykonania zadań planowych w zakresie zbytu, zaopatrzenia i przewozu towarów oraz na określeniu zakresu i warunków tych stosunków. Plan zbytu wytwórców (przedsiębiorstw-dostawców) jest odpowiedzialnikiem planu zaopatrzenia przedsiębiorstw-odbiorców (w skali ogólnopaństwowej jest to plan obrotu towarowego). Z planów tych nie wynika jednak, w jaki sposób nastąpi realizacja produkcji, to znaczy, które przedsiębiorstwa będą odbiorcami towarów objętych planem produkcji. Nie wynika z nich również, w jaki sposób i przez kogo przemieszczane (przewożone) będą towary z miejsc ich wytwarzania do miejsc zużycia. Z różnych możliwości zorganizowania dostaw,

⁵⁾ Józef Stalin: *Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR*. Książka i Wiedza, Warszawa 1952, str. 57.

odbioru i przewozu towarów należy wybrać gospodarczo najkorzystniejsze. Zadanie to spełnia system umów planowych, organizując stosunki gospodarcze między wykonawcami narodowego planu gospodarczego na podstawie zadań wynikających z tego planu. W ten sposób system umowny wprowadza ścisłą współpracę gospodarczą poszczególnych jednostek. Organizowanie stosunków gospodarczych odbywa się na zasadzie przestrzegania przez jednostki gospodarcze socjalistycznej praworządności i zapewnienia dyscypliny wykonania planów gospodarczych. Dlatego arbitraż gospodarczy ma prawo decydować w wypadkach sprzeczności, które wyniknąć mogą między przedsiębiorstwami w związku z zawieraniem umów planowych (spory przedumowne) lub na tle umów już zawartych. Arbitraż gospodarczy ma prawo również unieważnić umowy, które naruszają plan gospodarczy lub nie są na nim oparte.

Funkcja koordynacyjna umów planowych. System umowny jest również czynnikiem koordynacyjnym, ponieważ wprowadza do stosunków gospodarczych między przedsiębiorstwami socjalistycznymi zasady ścisłej współpracy, co wynika z konieczności uzgadniania warunków umowy. W płaszczyźnie zadań planowych umawiających się przedsiębiorstw wchodzą one w bezpośrednie stosunki, uzgadniają wzajemnie warunki wykonania planów, określają rodzaje, gatunki, wielkość i terminy dostaw, warunki odbioru towarów, odpowiedzialność majątkową za wykonanie warunków umowy itd. Tak określone zasady współpracy stanowią operatywne planowanie działalności gospodarczej, dostosowane do potrzeb i możliwości własnych oraz do potrzeb i możliwości przedsiębiorstwa-kontrahenta. Celem tej współpracy jest wzajemne umożliwienie wykonania zadań planowych.

System umów planowych, organizując stosunki gospodarcze między przedsiębiorstwami, oraz ustalając zasady współpracy w celu wykonania zadań planowych, wpływa jednocześnie na podniesienie wewnętrznej sprawności organizacyjnej i produkcyjnej przedsiębiorstw. Dokładne skonkretyzowanie przedmiotu umowy umożliwia najlepsze wykorzystanie zdolności urządzeń produkcyjnych przedsiębiorstwa-dostawcy, a planowy zbyt produkcji zapewnia prawidłowy dopływ środków obrotowych i przyspieszenie ich obiegu, możliwość właściwego składowania gotowych produktów i sprawną ich ekspedycję. Natomiast planowa dostawa surowców dla przedsiębiorstw-odbiorców zabezpiecza rytmiczne wykonanie planu produkcji, chroni przed nieusprawiedliwionym i niepotrzebnym nagromadzeniem zapasów, umożliwia racjonalne ich przechowanie i konserwowanie, przyspiesza obieg środków obrotowych itd. Są to wszystkie czynniki, które podnoszą w przedsiębiorstwach organizację pracy i zwiększają opłacalność gospodarczą wyników pracy.

System umowny umacnia zasadę rozrachunku gospodarczego. Dzięki temu znaczeniu umowy planowe w gospodarce socjalistycznej wiążą się ściśle z rozrachunkiem gospodarczym, który z kolei wynika z socjalistycznej zasady „od każdego według jego zdolności, każdemu według jego pracy”. „W zastosowaniu do przedsiębiorstw

socjalistycznych urzeczywistnienie tej zasady socjalizmu — mówi Szkundin — oznacza ściśle i konsekwentne przeprowadzenie rozrachunku gospodarczego w ich działalności, zabezpieczające samodzielność i inicjatywę przedsiębiorstw, ich materialne zainteresowanie i jednocześnie materialną odpowiedzialność za wykonanie planu. Otóż najlepszym sposobem powiązania zasady planowego kierownictwa i rozrachunku gospodarczego jest umowa, w szczególności kupna-sprzedaży. W stosunkach między organizacjami socjalistycznymi kupno-sprzedaż stanowi oręż konkretyzacji planów obrotu towarowego, oręż walki o wykonanie tych planów sposobami rozrachunku gospodarczego”.⁶⁾

Ugruntowanie zasady rozrachunku gospodarczego nie wynika tylko ze stosunków zewnętrznych przedsiębiorstwa do innych przedsiębiorstw w celu uzgodnienia takich warunków umów i wykonania zadań planowych, które dadzą najwyższą opłacalność gospodarczą (dla dostawców: asortyment produkcji, wielkość i terminy dostaw, dla odbiorców: właściwa jakość dostarczonych surowców, cykliczność dostaw, pełność, kompletność i terminowość poszczególnych dostaw). Polega ono również na wykorzystaniu wszystkich czynników podniesienia organizacyjnej i technicznej sprawności przedsiębiorstwa w celu zmniejszenia kosztów własnych. Dzięki tym właściwościom umowa planowa ułatwia kierownictwu jednostek gospodarczych aktywną postawę wobec innych przedsiębiorstw o zorganizowanie wzajemnych stosunków gospodarczych w płaszczyźnie obustronnie najbardziej korzystnej kalkulacji gospodarczej oraz o wygospodarowanie dodatkowej akumulacji. Umowa planowa zmusza do przełamania biernej i oportunistycznej postawy tych kierowników jednostek gospodarczych, którzy nie rozumieją lub nie doceniają znaczenia zasad rozrachunku gospodarczego w systemie socjalizmu w procesie planowego, systematycznego pomnażania majątku społecznego.

Umowy planowe w praktyce gospodarczej ZSRR. Umowy planowe zostały wprowadzone i zdobyły sobie prawo obywatelstwa w praktyce gospodarczej Związku Radzieckiego. Józef Stalin w przemówieniu wygłoszonym na naradzie działaczy gospodarczych 23 czerwca 1931 r. pt. „Nowa sytuacja — nowe zadania budownictwa gospodarczego” tak mówi: „...w wyniku złej gospodarki zasadę kalkulacji gospodarczej podważono zupełnie w szeregu naszych przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych”. Aby stan ten usunąć konieczne jest: „Wyplenienie beżładu w gospodarce, zmobilizowanie wewnętrznych zasobów przemysłu, zaszczepienie i utrwalenie zasady kalkulacji gospodarczej we wszystkich naszych przedsiębiorstwach, systematyczne obniżanie kosztów produkcji, wzmożenie nagromadzenia wewnątrz przemysłu we wszystkich bez wyjątku gałęziach przemysłu. Oto droga wyjścia. A więc zaszczepić i utrwalić zasadę kalkulacji gospodar-

⁶⁾ Z. I. Szkundin: Zobowiązanie dostawy towarów w prawie radzieckim, Graždanskoje prawo, Moskwa 1944, t. II, rozdz. 26 § 2, nr 634—638 (cytowane za Sewerynem Szerem, Państwo i Prawo, kwiecień 1950, zeszyt 50, str. 138).

czej, podnieść nagromadzenie wewnątrz przemysłu — takie jest zadanie".⁷⁾ Aby zapewnić przedsiębiorstwom radzieckim pomyślne wykonanie zadań, przestawiono je na rozrachunek gospodarczy, przydzielono niezbędne środki produkcji, wyposażono w operatywną samodzielność oraz zobowiązano do zawierania umów gospodarczych. Wkrótce potem W. Mołotow stwierdził, że „system stosunków umownych jest najlepszym środkiem zharmonizowania planu gospodarczego z zadaniami rozrachunku gospodarczego i dlatego też sprawie tej powinny poświęcić szczególną uwagę wszystkie jednostki gospodarcze”.⁸⁾

Życie gospodarcze Związku Radzieckiego w okresie międzywojennym wykazało przekonująco, jak wielkie jest znaczenie umów planowych dla zabezpieczenia wykonania narodowych planów gospodarczych, przyspieszenia rozwoju gospodarki narodowej, wzmocnienia planowej dyscypliny i ugruntowania zasad rozrachunku gospodarczego. Majątkowa i operatywna samodzielność przedsiębiorstw stanowi dodatkowy bodziec w walce o wykonanie planu, podnosi jakość produkcji, obniża koszty własne, zwiększa nagromadzenie wewnątrz przemysłu. Dzięki temu system umowny stanowił w Związku Radzieckim w okresie do Wielkiej Wojny Narodowej dominującą formę obrotu towarowego. W okresie późniejszym w warunkach gospodarki wojennej przedsiębiorstwa odstąpiły od zasady zawierania umów gospodarczych. Ale uchwała Rady Ministrów z 21 kwietnia 1949 r. o zawieraniu umów gospodarczych, doceniając ich wpływ na przyspieszenie powojennej odbudowy i rozbudowy gospodarki narodowej, przywróciła im pierwotne znaczenie jako środka organizującego i regulującego stosunki gospodarcze pomiędzy przedsiębiorstwami w walce o wykonanie planów wielkiego, socjalistycznego budownictwa pokojowego.

Czy można na obecnym etapie socjalistycznego budownictwa zakładać, że w miarę upowszechnienia społecznej własności środków produkcji maleć będzie znaczenie systemu umownego w planowym kierowaniu gospodarką narodową? Na pewno nie, ponieważ zagadnienie systematycznego obniżania kosztów własnych, zagadnienia rozrachunku gospodarczego i inne zagadnienia z dziedziny rentowności przedsiębiorstw socjalistycznych nie tracą na aktualności. Przeciwnie — pogłębiają się i umacniają. Wykazała to dobitnie tegoroczna dyskusja ekonomistów radzieckich na temat ekonomicznych problemów socjalizmu w ZSRR. Józef Stalin, wyjaśniając zagadnienia prawa wartości w warunkach socjalizmu, tak mówi: „Ale działanie prawa wartości nie ogranicza się do sfery cyrkulacji towarów. Rozciąga się ono również na produkcję. Co prawda, prawo wartości nie ma regulującego znaczenia w naszej produkcji socjalistycznej, niemniej jednak oddziałuje na produkcję i nie wolno tego nie uwzględnić przy kierowaniu produkcją. Chodzi o to, że produkty konsumcyjne, niezbędne dla kompensaty siły roboczej zużytej w procesie produkcji, są

u nas wytwarzane i realizowane jako towary, podlegające działaniu prawa wartości. Tu właśnie następuje oddziaływanie prawa wartości na produkcję. W związku z tym w przedsiębiorstwach naszych mają aktualne znaczenie takie zagadnienia, jak sprawa rozrachunku gospodarczego i rentowności, sprawa kosztów własnych, sprawa cen itp. Dlatego też przedsiębiorstwa nasze nie mogą się obejść i nie powinny się obchodzić bez uwzględnienia prawa wartości.

Czy jest to dobrze? Nieźle. W naszych dzisiejszych warunkach jest to rzeczywiście nieźle, ponieważ okoliczność ta wychowuje naszych działaczy gospodarczych w duchu racjonalnego prowadzenia produkcji i uczy ich dyscypliny. Nieźle, ponieważ uczy naszych działaczy gospodarczych rachować wielkości produkcyjne, rachować je ściśle i tak samo ściśle brać pod uwagę realne rzeczy w produkcji, a nie zajmować się gładzeniem o „danych orientacyjnych”, wziętych z powietrza. Nieźle, ponieważ uczy naszych działaczy gospodarczych szukać, znajdować i wykorzystywać utajone rezerwy, ukryte w produkcji, a nie deptać ich nogami. Nieźle, ponieważ uczy naszych działaczy gospodarczych systematycznego doskonalenia metod produkcji, obniżania kosztów własnych produkcji, realizowania rozrachunku gospodarczego i walki o rentowność przedsiębiorstw. Jest to dobra szkoła praktyki, która przyspiesza podniesienie poziomu naszych kadr gospodarczych i ich przekształcanie w prawdziwych kierowników produkcji socjalistycznej na obecnym etapie rozwoju”.⁹⁾

Nie ulega wątpliwości, że w akcji wychowywania „działaczy gospodarczych w duchu racjonalnego prowadzenia produkcji” i dyscypliny wykonania zadań planowych system umowny ma do spełnienia poważną rolę.

Opierając się na wzorach i doświadczeniach gospodarki radzieckiej, wprowadzono u nas obowiązek zawierania umów planowych oraz określono uprawnienia państwowego arbitrażu gospodarczego w dziedzinie umów planowych.¹⁰⁾

Uznając jednocześnie, że system umowny w pierwszych latach jego stosowania w naszej gospodarce powinien być bardziej elastyczny, niż to wynika z przepisów ustawy, przewiduje się (art. 43) odpowiednie upoważnienia dla Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego do złagodzenia niektórych zasad umownych. W szczególności upoważnienia te obejmują prawo regulowania ogólnych warunków dostaw i umów typowych w sposób odmienny od określonego ustawą.

System umowny a planowanie i organizacja obrotu towarowego.

Mimo ważnej funkcji ekonomicznej systemu umownego w gospodarce planowej, nasza prak-

⁷⁾ Józef Stalin: Zagadnienia leninizmu, Warszawa 1950, Książka i Wiedza, str. 352—353.

⁸⁾ W. Mołotow: W walce o socjalizm. Mowy i artykuły, wyd. part. 1935 (ros.), str. 258.

⁹⁾ Józef Stalin: Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR. Książka i Wiedza, Warszawa 1952, str. 23—24.

¹⁰⁾ Całość aktualnych przepisów prawnych dotyczących umów planowych, arbitrażu gospodarczego oraz dostaw i robót zawierają teksty Ustawodawstwa Gospodarczego (wydawca Polskie Wydawnictwa Gospodarcze): t. IV — Umowy planowe, t. II — Dostawy i roboty. Teksty te są wydawane w formie kołoszytu i luźnych kartek, co umożliwia ich aktualizację.

tyka gospodarcza nie odczuła w stopniu dostatecznym roli umów planowych jako czynnika koordynacji oraz organizacji obrotu towarowego i w pewnym zakresie — produkcji. W wielu przypadkach zawieranie umów planowych nacechowane było biurokratycznym formalizmem: ponieważ przepisy wymagają zawarcia umowy planowej, trzeba ją zawrzeć, obojętnie kiedy i jak. Dotychczasowa praktyka nie była czynnikiem wyznaczającym i umacniającym właściwą rolę umów planowych. Zasadniczą przyczyną, która stworzyła taki stan rzeczy, był fakt, że w normach prawnych, regulujących system umów planowych, przeważał czynnik formalno-prawny nad merytorycznym. W dyskusji nad projektem ustawy o umowach planowych i nad projektem ogólnych warunków dostaw nie zostały docenione głosy ekonomistów z przemysłu i z obrotu towarowego, którzy — uznając celowość i potrzebę wprowadzenia systemu umownego do stosunków między przedsiębiorstwami socjalistycznymi — podkreślali jednocześnie konieczność uwzględnienia przy tym aktualnej metody planowania produkcji i obrotu towarowego oraz organizacji obrotu towarowego.

Do ustawy wprowadzono częściowe tylko złagodzenie przepisów w postaci uprawnienia dla Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego do odmiennego w pewnym stopniu regulowania stosunków umownych w okresie przejściowym planu 6-letniego. Złagodzenie to dotyczy w zasadzie raczej zasięgu systemu umownego, a nie jego zasad. I dlatego wszędzie tam, gdzie umowy musiały być zawarte, strony odczuwały niejednokrotnie trudności nie do pokonania, wynikające z zasadniczej przyczyny: braku powiązania systemu umownego z metodą planowania i organizacji obrotu towarowego. Złagodzenie więc ustawy pomogło tym, którzy w jego wyniku nie musieli w ogóle zawierać umów planowych, nie pomaga jednak w tych przypadkach, w których obowiązek zawierania umów istnieje.

Aby ustalić, jakie są powiązania metody planowania obrotu towarowego z systemem umownym, należy omówić tę metodę w podstawowych zarysach. Na system umowy wpływają lub wiążą się z nim bezpośrednio następujące składniki planowania gospodarki narodowej i organizacji obrotu towarowego:

- 1) projekty planów zaopatrzenia opracowywane przez jednostki gospodarki uspołecznionej w drugim etapie prac nad narodowym planem gospodarczym,
- 2) bilanse materiałowe,
- 3) państwowy plan zaopatrzenia materiałowo-technicznego,
- 4) plany rozdziału materiałów,
- 5) bilanse szczegółowe dostaw,
- 6) szczegółowe plany zaopatrzenia w trzecim etapie prac nad narodowym planem gospodarczym,
- 7) tryb zaopatrzenia i dystrybucji.

W narodowym planie gospodarczym na 1953 rok występują niektóre z wymienionych wyżej

składników planowania, wynikające z nich natomiast składniki pozostałe są opracowywane poza planem państwowym.¹¹⁾

Projekt planu zaopatrzenia. W drugim etapie prac nad narodowym planem gospodarczym przedsiębiorstwa opracowują projekt planu zaopatrzenia. W projekcie tym wyszczególniają materiały bilansowane centralnie oraz materiały nie bilansowane centralnie, o ile zużywają je w większych ilościach i o ile materiały te mają zasadnicze znaczenie dla danego przedsiębiorstwa. Spośród materiałów bilansowanych centralnie przedsiębiorstwa nie wyszczególniają w projekcie planu zaopatrzenia takich materiałów, które zużywają w nieznacznych ilościach. Materiały bilansowane centralnie planowane są w pozycjach zbiorczych, obejmujących różne sortymenty gatunkowe lub wymiarowe według wykazu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. W tej samej nomenklaturze opracowywane są bilanse tych materiałów.

Ponieważ projekty planów zaopatrzenia stanowią podstawę do późniejszego zawierania umów planowych, jest konieczne, aby:

1) wyszczególnić w nich materiały bilansowane centralnie w takich pozycjach zbiorczych, jakie niezbędne są dla zawarcia umów planowych (co najmniej umów generalnych) i w związku z tym należałoby do wykazu materiałów bilansowanych centralnie wprowadzić niektóre zmiany i uzupełnienia pod tym właśnie kątem widzenia,

2) wprowadzić do projektów planów zaopatrzenia te spośród materiałów nie bilansowanych centralnie, co do których istnieje lub przewiduje się w roku planowym dla danej gałęzi przemysłu obowiązek zawierania umów planowych.

Rozszerzenie zakresu materiałów wyszczególnianych w projekcie planu zaopatrzenia, o czym mowa wyżej w pkt. 2), jest konieczne w tym celu, aby w ramach prac nad narodowym planem gospodarczym przygotować organizację zawierania umów planowych.

Konsekwentnie, umowy planowe nie mogą obejmować całego planu zaopatrzenia, jak tego wymaga ustawa (art. 3, ust. 2), lecz tylko te pozycje materiałowe (w całości), które jako najważniejsze dla danej jednostki występują w projekcie planu zaopatrzenia. Jest wprawdzie celowe, aby cały plan zaopatrzenia realizować w systemie umownym, ale umowy na materiały nie wyszczególniane w projekcie planu nie mogą być zawierane w trybie obecnej ustawy, lecz w sposób bardziej uproszczony. Mogą to być zwykłe umowy handlowe, przy których przykładowo potwierdzenie zamówienia przyjętego do wykonania przez wytwórcę lub przez jednostkę zbytu, dokonane z zachowaniem określonych warunków, może być uważane za zawarcie umowy tego rodzaju. Zagadnienie to wymaga oddzielnego omówienia. Należy jednak zasygnalizować, że większość trybów zaopatrzenia i dystrybucji na 1953 rok wprowadza obowiązek istnienia umowy na każdą do-

¹¹⁾ Instrukcja PKPG nr 78a/1952 w sprawie ogólnych zasad opracowania narodowego planu gospodarczego na 1953 rok. Część V. Plan obrotu towarowego. Dział I. §§ 108—114.

stawę. W ten sposób realizuje się zasadę ustawy o umowach planowych i przepisów o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, że nie ma dostawy bez umowy: planowej lub handlowej.

Bilanse materiałowe¹²⁾ W planowaniu rozróżnia się materiały bilansowane i rozdzielane centralnie oraz materiały planowane i rozdzielane poza aparatem centralnym. Bilanse centralne obejmują materiały wymienione w wydawnictwie PKPG pod nazwą: „Wykaz materiałów bilansowanych centralnie na rok 1953. Nr 29c”. Projekty tych bilansów opracowują właściwe jednostki zbytu, a zatwierdza je wstępnie Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego lub ministerstwo, w zależności od właściwości kompetencyjnej, którą ustala wymieniony wyżej wykaz PKPG nr 29 c. Bilanse centralne wchodzi do narodowego planu gospodarczego i są zatwierdzane przez Radę Ministrów w formie przyjęcia uchwały o narodowym planie gospodarczym.

Projekt bilansów materiałów rozdzielanych poza aparatem centralnym opracowują również właściwe jednostki zbytu, ale zatwierdza je nadrzędne ministerstwo. Bilanse te nie wchodzi do narodowego planu gospodarczego.

Umowy planowe obejmują materiały należące do obydwu wymienionych grup, ale zawarcie umów na materiały z grupy pierwszej (bilansowane centralnie) może nastąpić dopiero po uchwaleniu narodowego planu gospodarczego, który wyznacza zadania planowe w zakresie rozdziału materiałów na poszczególne cele państwowe, natomiast umowy planowe na materiały nie bilansowane centralnie można zawierać przed uchwaleniem narodowego planu gospodarczego. W tym celu ogłoszenie powiązań umownych co do tych materiałów może nastąpić w terminie wyprzedzającym uchwalenie planu państwowego (w dalszej części artykułu rozważona jest możliwość ogłoszenia aktu o powiązaniach umownych w terminie wcześniejszym również i na materiały bilansowane centralnie). Przez zawarcie umów po uchwaleniu narodowego planu gospodarczego należy rozumieć zawarcie umów w ich redakcji ostatecznej co do ilości, jakości i innych warunków dostaw materiałów. Nie znaczy to jednak bynajmniej, że organizacji zawierania umów planowych i wstępnego zawierania umów generalnych, a nawet umów szczegółowych, nie można oprzeć na projektach bilansów materiałowych przygotowanych do narodowego planu gospodarczego przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego lub właściwe ministerstwo.

Bilanse materiałowe nie wystarczają jednak do ustalenia powiązań umownych; dopiero na ich podstawie opracowane plany rozdziału i bilanse szczegółowe umożliwiają zawarcie umów planowych. Czynności na wykonanie tych prac należy uwzględnić w naszych rozważaniach co do możli-

wości przyspieszenia terminu zawarcia umów planowych.

Państwowy plan zaopatrzenia materiałowo-technicznego. Bilanse materiałowe miały w latach ubiegłych przekrój adresowy, to znaczy, że po stronie rozchodowej wyszczególniano nie cele zużycia, lecz poszczególnych centralnych odbiorców (ministerstwa i inne urzędy centralne z ewentualnym podziałem na centralne zarządy). Bilans w tym przekroju stanowił łatwą podstawę do przejścia na rozdzielniki materiałowe, na podstawie których można było z kolei opracować bilanse szczegółowe w celu zorganizowania akcji zawierania umów planowych. Ponieważ projekty planów zaopatrzenia w latach ubiegłych były szczegółowe (to znaczy, że wyszczególniono w nich nie tylko materiały bilansowane centralnie lecz również wszystkie inne materiały, a ponadto materiały były specyfikowane w pozycjach sortymentów wymiarowych lub gatunkowych), po uchwaleniu narodowego planu gospodarczego stanowiły one — uwzględniając ewentualne zmiany, wynikające z planu państwowego — podstawę do zawierania umów: generalnych, bezpośrednich i szczegółowych.

W metodzie planu na 1953 rok omawiane zagadnienie uległo zmianie. Bilanse materiałowe mają przekrój ekonomiczny, to znaczy, że po stronie rozchodowej bilansów wyszczególnia się nie odbiorców, lecz poszczególne cele zużycia według przeznaczenia gospodarczego: produkcja (eksploatacja), inwestycje zlecone, kapitalne remonty, inne cele, rezerwy itp. W związku z tym istnieje potrzeba skonkretyzowania bilansu materiałowego w postaci wskazania, jakie jednostki gospodarcze mają być odbiorcami materiałów w określonych kwotach przydziałowych i na jaki cel służyć mają te materiały. Zadanie to spełnia państwowy plan zaopatrzenia materiałowo-technicznego. Plan ten ma przekrój adresowy i łącznie z bilansami materiałowymi wchodzi do narodowego planu gospodarczego.

Podstawę do opracowania państwowego planu zaopatrzenia stanowią bilanse materiałowe oraz projekty rozdzielników, które przygotowują właściwe organizacje zbytu. Państwowy plan zaopatrzenia ustala kwoty przydziałowe materiałów bilansowanych centralnie dla poszczególnych centralnych odbiorców (ministerstwa i inne urzędy centralne) z podziałem — w miarę potrzeby — na ważniejszych kontyngentobiorców (centralne zarządy przemysłu i jednostki równorzędne) w zależności od wagi i rozmiaru zadań planowych przewidzianych dla tych kontyngentobiorców w dziedzinie produkcji, budownictwa, transportu itp. Widać, stąd, że państwowy plan zaopatrzenia stanowi ważny czynnik w organizacji zawierania umów planowych, z niego bowiem wynikają bezpośrednie dyspozycje w tym zakresie.

Czy jednak z zawarciem umów planowych strony powinny odczekać aż do powzięcia uchwały przez Radę Ministrów o narodowym planie gospodarczym? Czy w związku z tym nie jest możliwe, aby Państwowa Komisja Planowania Gospodar-

¹²⁾ Zasady opracowania bilansów materiałowych na 1953 rok ustala zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 302 z dnia 19 września 1952 r.

czego wydała przepisy o powiązaniach umownych jeszcze przed uchwaleniem planu? Wydaje się, że jest możliwe. Projekt państwowego planu zaopatrzenia opracowuje Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego mniej więcej w okresie trzeciej dekady miesiąca listopada. Jest oczywiste, że wskaźniki tego planu zatwierdzone w narodowym planie gospodarczym nie mogą odbiegać w sposób zasadniczy od wskaźników projektu planu, przynajmniej nie odbiegają w przeważającej części pozycji planu. Oczywiście, że niektóre pozycje projektu planu są i mogą być zmieniane. Należy również wziąć pod uwagę, że projekt planu jest podstawą do realizacji dostaw zaliczkowych w pierwszym kwartale, a niekiedy i w drugim kwartale roku planowego. Wynika stąd, że w każdym razie prace przygotowawcze do planu, a nawet zawierania umów generalnych, mogą mieć miejsce na podstawie projektu planu.

Ustawa o umowach planowych nie mówi wyraźnie kiedy umowy *m o ż n a* zawierać, lecz postanawia, że umowy *p o w i n n y* być zawarte w określonym terminie po powzięciu uchwały przez Radę Ministrów w sprawie narodowego planu gospodarczego na dany rok. Z zestawienia art. 3 i 12 ustawy nie wynika wyraźnie, że umowy należy zawierać dopiero po uchwaleniu narodowego planu gospodarczego, jednak dotychczasowa praktyka poszła w tym kierunku. Jeśli wziąć pod uwagę daty uchwalenia narodowych planów gospodarczych na poszczególne lata (na 1950 — 19.4.1950, na 1951 — 23.3.1951, na 1952 — 22.2.1952), jasne się staje, że zawarcie umów planowych mogło nastąpić w najlepszym razie na przełomie pierwszego i drugiego półroczia. Brak wyraźnych dyspozycji w ustawie co do prac przygotowawczych nad umowami lub co do możliwości wstępnego zawierania umów na podstawie projektu narodowego planu gospodarczego powodował znaczne opóźnienia w terminach zawierania umów, co z kolei osłabiało w poważnym stopniu ich znaczenie.

Plany rozdziału materiałów. Państwowy plan zaopatrzenia materiałów w skali ogólnokrajowej. Ministerstwa, wyznaczone im w planie tym kwoty przydziałowe, dzielą na kontyngentobiorców głównych (centralne zarządy), a ci z kolei czynią dalszy podział na kontyngentobiorców (odbiorców) bezpośrednich. Podział ten ma dwojakie znaczenie:

1) organizacjom zbytu pozwala zorganizować dostawy dla odbiorców i opracować plan bezpośrednich powiązań wytwórców z odbiorcami (szczegółowe bilanse dostaw),

2) odbiorcy mogą opracować szczegółowy pod względem gatunkowym i wymiarowym plan zapotrzebowania oraz ustalić harmonogram dostaw, wielkość i skład jednej partii materiału itd. jako podstawy do zawarcia umów generalnych i szczegółowych.

Wykonanie czynności, o których wyżej mowa, jest konieczne, aby mogło nastąpić zawarcie umów planowych. Skoro rozdzielniki materiałowe były opracowywane dopiero po uchwaleniu narodowego planu gospodarczego, jest jasne, że zawarcie umów planowych było możliwe co najwcześniej w okresie 3—4 miesiące później. Jest to,

jak wiemy, zbyt późno, aby umowy planowe mogły spełniać swoją rolę. Należałoby więc rozdzielnictwo materiałów przeprowadzić w dwóch fazach. W pierwszej fazie powinno nastąpić *w s t ę p n e* opracowanie rozdzielników na podstawie projektu państwowego planu zaopatrzenia, a w drugiej fazie — *o s t a t e c z n e* zatwierdzenie rozdzielników po uchwaleniu narodowego planu gospodarczego. Na podstawie rozdzielników wstępnych mogą być opracowane przez organizację zbytu wstępne bilanse szczegółowe na szczeblu umów generalnych. W większości mogą być również zawarte umowy generalne oraz wykonane prace przygotowawcze do zawierania umów szczegółowych. Dyspozycje w tym zakresie powinno zawierać zarządzenie Przewodniczącego PKPG o powiązaniach umownych w roku planowym wydane na podstawie projektu państwowego planu zaopatrzenia.

Bilanse szczegółowe dostaw. Bilanse szczegółowe dostaw zawierają po stronie przychodu ilości produkcji towarowej poszczególnych wytwórców, a po stronie rozchodu planowe dostawy dla poszczególnych bezpośrednich odbiorców. Bilanse szczegółowe uwzględniają również dostawy materiałów w obrocie międzyzakładowym danej gałęzi przemysłu. Organizacje zbytu opracowują szczegółowe bilanse dostaw (nazwa ta nie jest szczęśliwa i należałoby zastanowić się nad jej zmianą) dla każdego wytwórcy oddzielnie co jest konieczne ze względu na organizację zbytu przez planowe powiązanie odbiorców oraz w celu zawarcia umów planowych. Bez bilansów szczegółowych wytwórcy nie mogą zawierać umów szczegółowych. Inna jednak szczegółowość tych bilansów jest potrzebna w celu zawarcia umów generalnych, a inna dla zawarcia umów szczegółowych. Dlatego wydaje się konieczne, aby organizacje zbytu, nie czekając na wszystkie dane niezbędne do zestawienia bilansu szczegółowego w jego ostatecznej redakcji, co ma miejsce obecnie, opracowały na podstawie wstępnie opracowanych planów rozdziału materiałów pierwszy rzut bilansu szczegółowego w takim ujęciu, jakie jest niezbędne do zawarcia umów generalnych oraz przystąpienia do prac przygotowawczych nad umowami szczegółowymi. Jest to możliwe dlatego, że organizacje zbytu i tak nie mogą — nawet w ostatecznej redakcji bilansów szczegółowych — wyzerpać po stronie rozchodu całej ilości produkcji na poszczególnych odbiorców, ponieważ pewna jej część jest nierozdzielona (rezerwa PKPG lub ministerstwa, bądź też rezerwa głównego kontyngentobiorcy), a dalsza część przeznaczona jest dla „innych odbiorców”. Przez innych odbiorców rozumie się odbiorców, którzy nie są skonkretyzowani w bilansie rocznym. Te dwie pozycje bilansów szczegółowych, jeśli nie całkowicie, to w każdym razie w stopniu bardzo poważnym amortyzują konieczność zmian w powiązaniach umownych w przypadku odchylenia rozdzielnika ostatecznego od kwot przydziałowych przewidzianych w rozdzielniku wstępnym.

Wynika stąd, że ewentualne zmiany wynikające z narodowego planu gospodarczego w stosunku do projektu państwowego planu zaopatrzenia, na podstawie którego sporządzane byłyby bilanse

szczegółowe, nie powinny w znacznie przeważającej części materiałów spowodować większych zmian w bilansach szczegółowych pierwszego rzutu. Zagadnienie staje się trudniejsze wówczas, gdy w ramach jednej grupy przydziałowej (kontyngentowej) istnieją w niektórych materiałach tak zasadnicze różnice poszczególnych sortymentów wymiarowych i gatunkowych, że zmiana sortymentu pociąga za sobą konieczność zmiany dostawy (wytwórcy).

Zjawisko to występuje, ale nie w stosunku do wszystkich odbiorców danego materiału. Dlatego wydaje się, że umowy generalne i w tych przypadkach mogą być zawarte, natomiast umowy szczegółowe wątpliwych odbiorców należy odłożyć do czasu opracowania przez nich szczegółowego planu zaopatrzenia w trzecim etapie prac nad narodowym planem gospodarczym. Jest jednak konieczne, aby zagadnienie to zostało omówione w warunkach umów generalnych, które powinny zawierać odpowiednie dyspozycje dla zawierających umowy szczegółowe.

Szczegółowe plany zaopatrzenia. Po uchwaleniu narodowego planu — na podstawie wskaźników planu rozprowadzonych przez centralne zarządy — opracowują plany techniczno-przemysłowo-finansowe. Częścią tego planu jest szczegółowy plan zaopatrzenia. Różni się on od projektu planu opracowanego w drugim etapie nad narodowym planem gospodarczym, między innymi tym, że: 1) materiały bilansowane centralnie w planie szczegółowym są sycyfikowane nie w pozycjach zbiorczych według wykazu PKPG nr 29c (materiałów bilansowanych centralnie), lecz w poszczególnych sortymentach gatunkowych i wymiarowych według wykazu PKPG nr 29b (artykułów do planowania zaopatrzenia), 2) ponadto plan szczegółowy obejmuje nie tylko materiały bilansowane centralnie i inne ważniejsze dla danego przedsiębiorstwa, lecz obejmuje wszystkie materiały potrzebne przedsiębiorstwu. Plan szczegółowy opracowuje się w takim ujęciu, jakie jest niezbędne dla sporządzenia operatywnego planu dostaw.

Widać stąd, że szczegółowy plan zaopatrzenia jest niezbędny dla zawarcia umów planowych. Czy jednak plan ten powinien być opracowywany dla potrzeb zawarcia umów planowych dopiero po rozprawieniu wskaźników uchwalonego narodowego planu gospodarczego? Wydaje się pewne, że w stosunku do materiałów występujących w projekcie planu zaopatrzenia może i powinien być przygotowywany w okresie wcześniejszym.

Jak wiadomo, w zakresie wielu materiałów jeszcze w okresie opracowywania projektu planu (koniec trzeciego kwartału roku poprzedzającego rok planowy), a często również wcześniej, przedsiębiorstwa muszą składać zamówienia na dostawę w pierwszym kwartale roku planowego. W okresie opracowywania projektu narodowego planu gospodarczego (koniec czwartego kwartału roku poprzedzającego rok planowy) przedsiębiorstwa muszą złożyć wytwórcom zamówienia na dostawę w drugim kwartale roku planowego oraz na niektóre materiały z dostawą w trzecim kwartale tego roku. Łącznie więc jeszcze przed uchwaleniem narodowego planu gospodarczego przed-

siębiorstwa muszą opracować szczegółowe plany zaopatrzenia na dostawę materiałów w pierwszym półroczu roku planowego i częściowo na dostawę w drugim półroczu. Jest oczywiste, że opracowania te powinny opierać się na projekcie planu zaopatrzenia i odpowiadać wszystkim warunkom wymaganym przy zawieraniu umów planowych. Wniosek jest więc prosty: przedsiębiorstwa bezpośrednio po zestawieniu projektu planu zaopatrzenia powinny opracować go operatywnie w ujęciu planu szczegółowego, a następnie po wstępnym zatwierdzeniu rocznego planu rozdziału materiałów przez jednostki nadrzędne powinny wnieść do tych operatywnych opracowań ewentualne zmiany i uzupełnienia, wynikające z rozdzielników. Opracowanie takie należy uważać za wstępny szczegółowy plan zaopatrzenia przedsiębiorstwa (centralnego zarządu) jako zupełnie wystarczającą podstawę do zawarcia umów planowych.

Omówiona wyżej metoda prac może mieć zastosowanie dla przeważającej większości umów planowych, ale jednak nie dla wszystkich. Chodzi mianowicie o przypadki, w których konkretyzacja zaopatrzenia materiałowego może nastąpić dopiero po opracowaniu szczegółowego, asortymentowego planu produkcji, a plan ten ze względu na brak dokumentacji technicznej lub brak odpowiednich zamówień odbiorcy nie może być ustalony przed formalnym uchwaleniem narodowego planu gospodarczego. Sytuacje takie istnieją, ale trzeba pamiętać, że mimo wszystkie te trudności przedsiębiorstwo musi złożyć zamówienie, aby otrzymać potrzebne materiały w oznaczonych okresach. Jeśli jest zamówienie, trzeba przyjąć, że może i powinna być również umowa. Należałoby tylko dla tego rodzaju przypadków przewidzieć odpowiednie postanowienia umowy, które uwzględniałyby przymusową sytuację odbiorcy oraz rzeczywisty interes wytwórcy. Mimo bowiem trudności odbiorcy dostawca musi przecież opracować swój operatywny program produkcji.

Tryb zaopatrzenia i dystrybucji. Wykonanie zadań planowych w dziedzinie obrotu towarowego (dystrybucji) i zaopatrzenia wymaga skonkretyzowania zasad operatywnego rozdzielnictwa materiałów, terminów składania zamówień, organizacji dystrybucji itp. Rolę tę spełnia tryb zaopatrzenia i dystrybucji danego materiału wydawany jako zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Przepisy wspólne dla różnych branż materiałowych powinny tworzyć ogólne warunki dostaw. Tymczasem ogólne warunki dostaw w rozumieniu składnika umów planowych nie odpowiadają tej zasadzie z przyczyn następujących:

1) Ogólne warunki dostaw powinny zawierać tylko techniczno-manipulacyjne warunki dostaw, nie mogą natomiast zawierać postanowień innych. Obecne natomiast ogólne warunki dostaw postanowienia takie zawierają i dlatego nie mogą one uwzględniać czynników aktualnie wpływających na obrót towarowy, ale wynikających z różnic w planowaniu produkcji lub dystrybucji materiałów.

2) Zmieniające się aktualnie warunki organizacji produkcji lub dystrybucji wymagają odpo-

wiedniego przystosowania warunków dostaw przez wydanie trybu zaopatrzenia. Zasadniczo tryb zaopatrzenia powinien regulować tylko sprawy, które nie mieszczą się w ogólnych warunkach dostaw. Ponieważ jednak te ostatnie, jak wspomniano wyżej, obejmują zakres szerszy, niż to być powinno, tryb zaopatrzenia często reguluje warunki dostaw w sposób odmienny od ogólnych warunków dostaw. Powstaje wówczas sprzeczność, której nie rozwiązuje umowa planowa, ponieważ ogólne warunki dostaw nie mogą być umową zmienione wbrew innym obowiązującym przepisom. Dlatego tryb zaopatrzenia ma zawsze przewagę w takich przypadkach, gdyż wyraża istotne i aktualne potrzeby w dziedzinie obrotu danym materiałem. Jeśli tryb zaopatrzenia nie stoi na przeszkodzie zmian ogólnych warunków dostaw za pomocą umowy generalnej, to jednak i wówczas sformułowanie umowy odmiennie, niż przewidziano w ogólnych warunkach dostaw, jest utrudnione, gdyż wymaga to zgody jednostek nadrzędnych. Zagadnienie należałoby uprościć w tym sensie, że:

- a) zgoda nie jest potrzebna, jeżeli zmianę przewiduje tryb zaopatrzenia,
- b) zmiana może nastąpić zawsze, jeśli nie narusza zadań planowych i zgadzają się na nią obydwie strony,
- c) upoważnienie do zmiany warunków dostaw w umowach szczegółowych powinno być zawarte w umowach generalnych.

W tej sytuacji zarówno ogólne warunki dostaw jak i konstrukcja trybu zaopatrzenia powinny ulec poważniejszym zmianom. Należy przy tym pamiętać, że tryb zaopatrzenia i dystrybucji wiąże się, niekiedy bardzo ściśle, z planowaniem kwartalno-miesięcznym. W związku z tym i w świetle uchwalonego ostatnio dekretu o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia¹³⁾ przypuszczalnie należałoby opracować nowe warunki dostaw, z których część pierwsza zawierałaby warunki wspólne dla wszystkich branż, a część druga — branżowe (specjalne), zróżnicowane w zależności od potrzeb danej branży. Warunki ogólne powinny zawierać tylko takie przepisy, które nie wymagają regulowania trybem zaopatrzenia i dlatego powinny obowiązywać przy zawieraniu umów planowych bez możliwości ich zmiany (przepisy obligatoryjne). Natomiast warunki specjalne dla danej branży mogłyby obowiązywać fakultatywnie, w zależności od umowy stron, a zmiana ich nie powinna wymagać zgody jednostek nadrzędnych.

Zasadniczymi przesłankami dla zmiany obecnych ogólnych warunków dostaw powinno być:

1) zwiększenie dyscypliny warunków obowiązkowych,

2) uelastycznienie warunków fakultatywnych odpowiednio do potrzeb dostawców i odbiorców.

Jak wspomniano wyżej, przepisy o trybie zaopatrzenia w materiały rozdzielane centralnie lub poza aparatem centralnym przewidują, począwszy od 1953 roku, zawieranie umów na każdą dostawę, niezależnie od tego, kto jest dostawcą: wytwórca czy jednostka zbytu. Oznacza to, że o ile na dany materiał nie istnieje ustawy obowiąz-

zek zawarcia umowy planowej, dostawca zmuszony będzie zawrzeć umowę handlową. W ten sposób część masy materiałowej zaopatrzenia, która dotąd była poza systemem umownym, znajdzie się w 1953 roku w tym systemie z tą zmianą, że nie będą to umowy planowe w rozumieniu obecnie obowiązującej ustawy.

Co należy uczynić dla usprawnienia systemu zawierania umów planowych?

Z tego co zostało dotąd powiedziane, wynika, że istnieją dwa kierunki usprawnienia dotychczasowego systemu zawierania umów planowych. Po pierwsze należałoby zmienić bieg zawierania umów planowych. Nie naruszając przepisów ustawy, można oprzeć prace przygotowawcze do umów planowych oraz organizację zawierania umów na projekcie narodowego planu gospodarczego. Pozwoli to na znaczne przyspieszenie zawarcia umów i wzmocni ich rolę w zakresie wykonania zadań planu. Postulat ten może być spełniony już przy zawieraniu umów planowych na 1953 rok.

Po drugie należy zmienić niektóre przepisy ustawy o umowach planowych oraz ogólne warunki dostaw. Jak dalece powinny iść te zmiany i odkiedy należałoby je wprowadzić? W zagadnieniu tym wydaje się konieczne wyodrębnić sprawę zmiany przepisów ustawy oraz oddzielnie potraktować zmianę ogólnych warunków dostaw. Pierwsza z tych spraw nie jest tak pilna i nie wymaga pośpiechu w jej załatwieniu. Zmiana ustawy bez dostatecznie długiego okresu wypróbowania jej nie jest pożądana. Ponadto w okresie planu 6-letniego można wykorzystać uprawnienia przysługujące Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Dlatego wystarczy powinny tylko niektóre uzupełnienia ustawy. Natomiast ogólne warunki dostaw oraz wzory umów typowych wymagają zmian dość zasadniczych. Omawiane tu uzupełnienia i częściowe zmiany niektórych tylko postanowień ustawy oraz zmiana ogólnych warunków dostaw mogą być wprowadzone dopiero od 1954 roku, ponieważ ze względów formalnych nie da się tego załatwić z ważnością na 1953 rok.

Spróbujmy sformułować, jak zawierać umowy na 1953 rok i jakie zaproponować zmiany przepisów.

Schemat czynności koniecznych dla zawarcia umów planowych na podstawie projektu planu. Oparcie umów planowych o projekt narodowego planu gospodarczego powinno umożliwić zawarcie umów w okresie pierwszego kwartału roku planowego. Aby to osiągnąć, nie wystarczy tylko

przyjęcie za podstawę prac przygotowawczych do umów oraz organizacji zawierania umów projektu planu, lecz spełnione być muszą jeszcze inne dodatkowe warunki. Do zasadniczych należą:

a) przygotowanie przez odbiorców danych o charakterze szczegółowego planu zaopatrzenia na materiały, co do których mają zawierać umowy planowe, nie w okresie po uchwaleniu narodowego planu gospodarczego, lecz bezpośrednio po opracowaniu przez nich projektu planu zaopatrzenia,

¹³⁾ Dziennik Ustaw Nr 44, poz. 301.

b) zwiększyć należy rolę organizacyjną jednostek zbytu w akcji zawierania umów planowych, a przede wszystkim w zakresie przygotowania warunków do zawarcia umów planowych,

c) zwiększyć należy rolę koordynacyjną i organizacyjną ministerstw (centralnych zarządów zbytu i centralnych zarządów zaopatrzenia) w zakresie zawierania umów planowych przez jednostki nadzorowane i w związku z tym przenieść na nie część funkcji dyspozycyjnych co do zawierania umów planowych, które obecnie należą do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

Uwzględniając związki metody planowania obrotu towarowego z systemem umów planowych, które poprzednio omówiliśmy, oraz wymienione wyżej czynniki, można zaproponować następujący ramowy schemat czynności koniecznych dla zawarcia umów planowych na podstawie projektu narodowego planu gospodarczego.

1. Przedsiębiorstwa-odbiorcy po złożeniu projektu planu zaopatrzenia opracowują specyfikację szczegółową tych pozycji projektu planu, co do których mają zawrzeć umowy planowe. Specyfikacja szczegółowa powinna w zasadzie opierać się na nomenklaturze według wykazu artykułów do planowania zaopatrzenia nr 29b z uwzględnieniem dodatkowych warunków, które są niezbędne w celu opracowania bilansów szczegółowych przez jednostki zbytu. Ta wstępna specyfikacja szczegółowa projektu planu zaopatrzenia posłuży ministerstwu (centralnym zarządowi) do opracowania rozdzielników na kontyngentobiorców głównych i bezpośrednich po otrzymaniu od jednostek zbytu zawiadomień o ilościach przyjętych przy wstępnym rozdziale materiałów w planie rocznym. Omawiana specyfikacja powinna być przez odbiorców przygotowana w terminie wcześniejszym dlatego, aby można było w krótkim czasie po otrzymaniu wstępnych kwot przydziałowych przygotować dla jednostek zbytu szczegółowe rozdzielniki pod względem ilościowym i sortymentowym.

2. Właściwe jednostki zbytu bezpośrednio po opracowaniu bilansów materiałów, co do których mają być zawarte umowy planowe, przygotowują:

- a) projekty rozdzielników rocznych (w rozbiciu na kwartały) na poszczególne ministerstwa z podziałem na centralne zarządy i jednostki równorzędne,
- b) projekty bilansów dostaw na szczeblu umów generalnych,
- c) projekty powiązań umownych na szczeblu umów generalnych i bezpośrednich.

Gdyby wymienione prace wymagały danych bardziej szczegółowych niż zawiera projekt planu zaopatrzenia, właściwe jednostki zbytu powinny je otrzymać w takim samym trybie, w jakim otrzymują dane do bilansów materiałowych (zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 302 z dnia 19.9.1952). Omówione projekty jednostki zbytu przesyłają nadzorującym ministerstwom.

3. Ministerstwa po analizie otrzymanych projektów uzgadniają z ministerstwami nadzorującymi głównych kontyngentobiorców (to znaczy centralne zarządy zbytu ministerstw dostarczających uzgadniają z centralnymi zarządami zaopa-

trzenia ministerstw odbierających) plan powiązań do umów generalnych i bezpośrednich. W wyniku tych uzgodnień ministerstwa:

- a) zatwierdzają wstępnie projekty rozdzielników materiałów bilansowanych i rozdzielanych przez dane ministerstwo,
- b) przesyłają do wstępnego zatwierdzenia projekty rozdzielników materiałów bilansowanych i rozdzielanych przez PKPG,
- c) przesyłają do PKPG projekty powiązań umownych oraz wnioski co do tych powiązań, których nie uzgodniono z ministerstwami odbierającymi wraz ze stanowiskiem zainteresowanych ministerstw.

4. Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego:

- a) rozstrzyga spory co do powiązań umownych i ogłasza zarządzenie Przewodniczącego PKPG w sprawie zawierania umów planowych,
- b) zatwierdza wstępnie projekty rozdzielników materiałów bilansowanych i rozdzielanych przez PKPG.

Zatwierdzanie wstępne rozdzielników rocznych odbywa się sukcesywnie w miarę otrzymywania wniosków w terminach przewidzianych właściwym trybem zaopatrzenia. O ile niektóre tryby zaopatrzenia takich postanowień nie zawierają, należy je wprowadzić dodatkowo.

5. Ministerstwa (centralne zarządy) w oparciu o przygotowaną szczegółową specyfikację projektu planu zaopatrzenia (patrz punkt 1) oraz o otrzymane przydziały roczne wyznaczają kwoty limitowe dla poszczególnych przedsiębiorstw i zawiadamiają o tym właściwe jednostki zbytu.

Jednocześnie ministerstwa i centralne zarządy przygotowują zawarcie umów generalnych i bezpośrednich.

6. Jednostki zbytu na podstawie otrzymanych rozdzielników opracowują szczegółowe bilanse dostaw w celu zawarcia umów generalnych, bezpośrednich i szczegółowych oraz zawiadamiają o tym zainteresowane strony. Zawiadomienia jednostek zbytu stanowią dla stron wiążącą podstawę do zawarcia umów i od daty ich otrzymania biegnie prekluzyjny termin. Zawiadomienia te powinny dotrzeć do stron pod koniec miesiąca grudnia względnie w pierwszych dniach stycznia roku planowego. Ponieważ prace zasadnicze do zawarcia umów są przez strony wykonane zgodnie z punktami 1—5, zawarcie umów generalnych, bezpośrednich i szczegółowych staje się możliwe jeszcze przed upływem pierwszego kwartału roku planowego.

7. O ile w uchwale o narodowym planie gospodarczym na 1953 rok państwowy plan zaopatrzenia zostanie przyjęty w redakcji, wymagającej dokonania zmian w zatwierdzonych wstępnie rozdzielnikach, zmiany te można wprowadzić w toku zawierania umów generalnych lub szczegółowych. W tym celu do umów generalnych należy wnieść postanowienia dotyczące upoważnień co do zmian umów generalnych i szczegółowych w oparciu o zmiany wynikające z narodowego planu gospodarczego.

Zmiany niektórych postanowień ustawy o umowach planowych.

W rozdziale tym omówimy propozycje tylko co do bardziej zasadniczych zmian ustawy o umowach ramowych. Z dotychczasowego doświadczenia wydaje się, że powinny to być zmiany następujące.

1. Przede wszystkim wydaje się celowe zastanowić się, czy nie jest możliwe zawieranie umów na okresy dłuższe od roku. W wielu bowiem przypadkach charakter stosunków gospodarczych między przedsiębiorstwami jest ustabilizowany i nie wykazuje istotnych zmian nawet na przestrzeni dłuższych okresów czasu. W innych przypadkach zawarcie umowy na okres dłuższy staje się konieczne, a w szczególności gdy cykl produkcyjny danego wytworu łącznie z okresem wyprzedzającym ten cykl, przewidzianym na złożenie zamówienia i ewentualnej dokumentacji, przekracza dany rok planowy. W związku z tym byłoby dla stron wygodne i korzystne, aby umowy planowe obowiązywały bez określonego terminu, natomiast niezbędne zmiany, wynikające z aktualnego narodowego planu gospodarczego, byłyby do umów tych wprowadzane w formie dodatkowych protokołów. Podstawą tych zmian powinny być zadania wynikające z narodowego planu gospodarczego. Zasada ta umożliwia wprowadzenie stałych, nieprzerwanych stosunków umownych między określonymi przedsiębiorstwami, co w dużym stopniu usprawnia współpracę przedsiębiorstw oraz obrót towarowy między nimi. Również nakład pracy na zawarcie umów planowych uległby poważnemu ograniczeniu. Jest oczywiście, że zasady tej nie można stosować powszechnie, lecz tylko wówczas, gdy współpraca gospodarcza między przedsiębiorstwami ma cechy stałości (np. międzyzakładowa kooperacja produkcyjna, dostawy o charakterze ciągłym i masowym, zwłaszcza dostawy dla ograniczonego grona odbiorców).

2. Umowy generalne powinny przewidywać ewentualne zmiany ilości materiałów objętych umową. Zmiana ilości wynikająca z państwowego rozdzielnika materiałowego skutkuje automatycznie i dlatego sprawy te nie powinny wymagać uzgodnienia między stronami. Należałoby natomiast zobowiązać jednostki zbytu, aby w wyniku zmian związanych z operatywnymi rozdzielnikami uzgadniały z zainteresowanymi stronami sposób ich uwzględnienia przy dostawach.

3. W ustawie pominięto zagadnienie roli jednostki zbytu kontrasygnującej umowę dostawcy, co w bardzo wielu przypadkach niekorzystnie wpływa na wykonanie umów planowych. Dlatego należałoby wyraźnie określić obowiązki jednostki zbytu, jej odpowiedzialność za doprowadzenie do zawarcia umów i za jej czynności, które wpływać mogą na wykonanie umów. Należy również przewidzieć sankcje karne dla jednostek zbytu za niewykonanie ustawowych obowiązków.

4. Ustawa nie podkreśla roli centralnego aparatu zaopatrzenia w akcji organizowania i kontroli zawierania umów planowych przez jednostki niższych szczebli. Wpływa to niekorzystnie na dyscyplinę zawierania i wykonania umów oraz powoduje, że z reguły uchybienia zawartych umów lub fakty niezawarcia umów w ogóle

ujawnione zostają z takim opóźnieniem, które najczęściej skutki tych uchybień czyni już nieodwracalnymi. Wprawdzie ustawa przewiduje możliwość wprowadzenia obowiązku rejestracji umów planowych (art. 4, ust. 3), ale przepis ten dotąd nie został zrealizowany, a gdyby nawet rejestrację wprowadzono, to bez określenia obowiązków ministerstw i arbitrażu państwowego w zakresie organizowania i kontrolowania systemu umownego przepis ten nie będzie dostatecznie skuteczny.

5. Dotychczasowa rola państwowego arbitrażu gospodarczego jest również niedostateczna. Uprawnienia wynikające dla arbitrażu z ustawy znacznie przekraczają dotychczas wykorzystywane kompetencje. Dlatego państwowy arbitraż gospodarczy powinien rozszerzyć swoją działalność, szczególnie w kierunku zorganizowania i wykonywania nadzoru nad przebiegiem akcji zawierania i wykonania umów planowych. Obowiązki arbitrażu w tym zakresie powinna sformułować ustawa.

6. Umowa generalna powinna określać przedmiot umowy w sposób więcej ogólny, niż się obecnie wymaga. Konkretyzacja warunków umowy powinna mieć miejsce w umowach szczegółowych. Natomiast ostateczne określenie warunków dostaw może znaleźć swój wyraz dopiero w składanych zamówieniach, których znaczenie dla wykonania umów należy podkreślić i omówić w ustawie. Wydaje się wystarczające, aby w umowach określić tylko, jakie materiały mogą być przedmiotem dostaw, aby odbiorca mógł zmienić swoje żądania w granicach możliwości wykonania tych żądań przez dostawcę. Chodzi więc o to, aby umowy przewidywały możliwość i zakres dopuszczalnych zmian przedmiotu i warunków dostaw.

7. Ustawa niedostatecznie omawia przypadki, w których należy zawierać umowy bezpośrednie, w związku z czym w dotychczasowej praktyce było na ten temat wiele nieporozumień. Nie sprecyzowano warunków, w których obowiązuje zawarcie umów bezpośrednich i nie ustalono trybu zawierania tych umów. Ustawa nakłada na jednostki podporządkowane obowiązek zasięgnięcia informacji od jednostek nadzorujących co do zakresu zawartych przez nie umów generalnych (art. 10, ust. 2). Przepis ten nie jest szczęśliwy, gdyż — praktycznie biorąc — wszystkie jednostki podporządkowane powinny zwracać się o informacje, ponieważ nie wiedzą, w jakim zakresie ich jednostki nadrzędne zawrą umowy generalne. Zasada powinna być przeciwna: jednostki nadrzędne informują jednostki podporządkowane, z kim i w jakim zakresie powinny zawierać umowy bezpośrednie.

8. Uprawnienia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego powinny obejmować nie tylko określanie obowiązków zawierania umów generalnych, lecz również określanie przedmiotu umów. W obecnej redakcji artykułu 3 ustawy nie jest to oczywiście celowe, ponieważ przepis ten przewiduje obowiązek zawarcia umowy na cały plan zaopatrzenia lub zbytu. Z poprzednich jednak omówień wiemy, że nie jest to możliwe, aby dosłownie wszystkie pozycje planu zaopatrzenia były przedmiotem umów planowych. Jeśli więc ustawa nie wprowadzi uprosz-

czonych umów typu handlowego na dostawy materiałów w mniejszych ilościach, wówczas omówione rozszerzenie uprawnień Przewodniczącego PKPG będzie szczególnie konieczne.

9. Ustawa przewiduje, że szczegółowy tryb postępowania przy wymiarze kar porządkowych i wykonaniu orzeczeń określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia. Dotychczasowy brak tych przepisów uniemożliwia stosowanie sankcji w stosunku do opieszających i zaniedbujących swoje obowiązki kierowników przedsiębiorstw. Jest to jedna z ważniejszych przyczyn, która czyni poważny wyłom w dyscyplinie zawierania umów planowych. Nałożenie kar porządkowych dla tych kierowników przedsiębiorstw, którzy jeszcze nie rozumieją odpowiedzialności za niepodporządkowanie się przepisom o obrocie materiałami lub nie doceniają systemu umownego w całości kształcie stosunków gospodarczych między przedsiębiorstwami socjalistycznymi, pomoże w wielu przypadkach usunąć obecne niedomagania.

Towarzysz Bolesław Bierut na VII Plenum KC PZPR mówił: „Na obecnym etapie rozwoju naszego przemysłu i całości naszej gospodarki narodowej jednym z najważniejszych zagadnień, które domagają się nowego ukształtowania i rozwiązania, stają się zagadnienia zaopatrzenia w przemyśle. ...Jakie wnioski nasuwa ta sytuacja? Nasuwa ona wniosek, że zagadnienie zaopatrzenia stało się u nas centralnym zagadnieniem, od właściwego rozwiązania którego zależy

w niemalym stopniu dalszy nasz rozwój. Tymczasem zaopatrzenie i gospodarka materiałowa postawione są u nas dotychczas na niskim, chałupniczym poziomie i szereg spraw rozwiązywanych jest bez generalnej perspektywy, od wypadku do wypadku, metodą tak zwanego łatania dziur, która w rezultacie prowadzi do tego, że dziura załatana w jednym miejscu wyłazi w całej okazałości w drugim. Jest faktem, że w bieżącym roku mamy szereg niepomyślnych objawów w zakresie zaopatrzenia“¹⁴⁾

Jednym z takich faktów są braki i niedociągnięcia systemu umownego w stosunkach między przedsiębiorstwami socjalistycznymi. Przedmiotem tych stosunków w wielkiej części jest masa materiałowa przeznaczona na zaopatrzenie przemysłu i całej gospodarki narodowej. Prawidłowy dopływ zaopatrzenia zapewnia rytmiczną produkcję oraz wykorzystanie mocy produkcyjnej zakładów. System umów planowych, jako ważny i skuteczny czynnik dyscypliny w zakresie wykonania zadań planu, w dużym stopniu wpływa na prawidłowy dopływ zaopatrzenia. Dlatego usunięcie obecnych niedociągnięć systemu umownego poważnie przyczyni się do postawienia zaopatrzenia w materiałach i surowce na właściwym poziomie.

¹⁴⁾ Referat Towarzysza Bolesława Bieruta pt.: „O umocnienie spójni między miastem i wsią w obecnym okresie budownictwa socjalistycznego“ na VII Plenum KC PZPR. Trybuna Ludu nr 171 z dnia 20 czerwca 1952, str. 3.

DLACZEGO?

Inspektorzy PUR stwierdzili, że źle się dzieje w energetyce...

Na łamach niniejszej rubryki stawiamy zarzuty tym zakładom, które jeszcze dotąd niewłaściwie gospodarują mieniem społecznym w postaci surowców, półfabrykatów i materiałów przeznaczonych na cele produkcyjne. Krytykujemy zakłady ufni w twórczą rolę krytyki. Ale chwylimy także te zakłady, które pracują dobrze lub, które w drodze samokrytyki przeanalizowały swój niewłaściwy dotąd styl pracy, opracowały zasady usprawnień i przystąpiły do realizacji tych zasad.

Zadaniem pracowników zaopatrzenia jak również naszym zadaniem, zadaniem czasopisma, które służy zaopatrzeniowcom, jest niustanna walka o lepszy styl pracy, o pogłębienie metod pracy, o lepsze wyniki jutra niż wczoraj. Tę niustanną, codzienną walkę tocymy wszyscy na powierzonych nam odcinkach pracy, bo wiemy, jaki jest cel naszej walki i dla kogo jest poświęcony trud naszej walki. Rzecz zrozumiała, że w tej walce o postęp, w tej walce o lepsze wyniki pracy, są ci, którzy kroczą w pierwszym szeregu, jak również ci, którzy nie nadążają za czołówką.

Ci „maruderzy“, zakłady pracujące najgorzej, zdarzają się w różnych przemysłach. Ale w tych samych przemysłach, gdzie są zakłady pracujące niedostatecznie, gospodarujące materiałami niezbyt oszczędnie, są także zakłady przodujące, które się wykazują tym, że prawidłowo gospodarują materiałami zaopatrzeniowymi.

Uwaga władz nadrzędnych i uwaga naszego czasopisma skupia się przede wszystkim na tych „maruderach“. Bo zarówno ich władze nadrzędne, jak i my chcemy im pomóc w osiągnięciu lepszych wyników pracy poprzez wska-

zanie uchybień oraz drogi do ich usunięcia. Chwalimy zaś zakłady przodujące, aby na konkretnych przykładach pokazać, że można dobrze gospodarować materiałami zaopatrzeniowymi, wskazać, kto tak postępuje i w jaki sposób to czyni. I jeszcze jedno.

Nie zdarza, a jeśli się zdarza, to bardzo rzadko, aby dwa zakłady należące do tego samego przemysłu, popełniały te same błędy, aby w dwóch zakładach należących do tego samego przemysłu stwierdzono te same uchybienia.

Wręcz przeciwnie. W tym zakresie pracy, w którym jeden zakład popełnia błędy, drugi notuje dobre wyniki, a nierzadko nawet poważne osiągnięcia, chociażby oba te zakłady należały właśnie do grupy krytykowanych „maruderów“. Po prostu prawdopodobnie tak się zdarza, że pracując dobrze i notując pewne osiągnięcia na jednym z odcinków swej działalności, zakład pracy okresowo zaniedbuje inne odcinki.

Niestety, wydaje się, że tego nie można powiedzieć o zakładach resortu energetyki.

W ostatnim czasie inspektorzy P.U.R-u przeprowadzili lustrację szeregu zakładów i stwierdzili, że sytuacja w zakresie gospodarki materiałowej przedstawia się tam źle. We wszystkich lustrowanych zakładach stwierdzono podobne uchybienia, w niektórych co prawda mniejsze, w innych wręcz poważne. Chociaż — jak to już podkreśliśmy — zlustrowano szereg zakładów energetycznych, w żadnym z nich nie stwierdzono stanu zadowalającego.

I to jest już właśnie sprawa poważna, tym poważniejsza, że uchybienia są szkodliwe nie tylko dla resortu ener-

getyki — mogą oddziaływać także na działalność i sposób jej ukształtowania się w zakresie gospodarki materiałowej w innych, współpracujących przemysłach. Zresztą niechaj mówią fakty. Dla potwierdzenia naszych wniosków przytoczymy uchybienia stwierdzone w trzech spośród lustrowanych zakładów.

Zakłady Sieci Elektrycznych we Wrocławiu. Lustracja tych zakładów była już dwukrotnie przeprowadzona. W czasie pierwszej lustracji stwierdzono, że:

1) W szczegółowym planie zaopatrzenia na rok 1952 zakłady nie uwzględniły zapasów magazynowych wszystkich posiadanych materiałów. W wyniku tego zaszły poważne różnice pomiędzy wartością zapasów materiałowych wymienioną w bilansie oraz wymienioną w planie zaopatrzenia. Podobne różnice zachodzą pomiędzy ilościowymi stanami zapasów określonych sortymentów materiałowych wymienionymi w planie zaopatrzenia a wynikającymi z inwentaryzacji — przy czym — ponieważ stany faktyczne stwierdzone w czasie inwentaryzacji są z reguły wyższe od stanów podanych w planie zaopatrzenia — plany zaopatrzenia zostały zawyżone.

2) Norm zużycia zakładów nie wyliczyły w ogóle, planowane zaś zużycie materiałów na rok 1952 wyliczyły na podstawie złożonych im przez Rejony zapotrzebowań. Taki sposób planowania zużycia materiałowego spowodował ogromne różnice pomiędzy planem a zużyciem faktycznym, które dla przykładu wynosiły: cyna — plan zuż. roczne 35 kg — zuż. za 8 m-cy 107 kg.

3) Normatywy finansowe zapasów na rok 1952 zostały wyliczone niezgodnie z obowiązującymi przepisami, przy czym inne normatywy zamieszczone w planie zaopatrzenia, a inne normatywy w planie obrotów materiałowych PZF. Różnice te wydają się wynikać stąd, że do PZF wstawiono normatywy narzucone przez jednostkę nadrzędną bez analizowania ich.

4) Zakłady nie opracowały na rok 1952 harmonogramów dostaw oraz nie prowadziły ewidencji przydziałów i kontyngentów. Zakłady nie prowadziły również ewidencji ułokowanych zamówień oraz ich realizacji. W zakładach praktycznie nie ma ewidencji wykorzystania limitu zakupu oraz limitu zużycia materiałów.

5) Akcję upłynnienia nadwyżek materiałowych prowadzi się tylko dorywczo — na przykre podkreślenie zasługuje tu fakt, że zakłady nie dokonały zgłoszeń do sprzedaży posiadanych nadwyżek metali nieżelaznych. Nic zresztą dziwnego, ponieważ zakłady nie wyliczyły ilościowych norm zapasów na poszczególne sortymenty metali nieżelaznych, a zatem praktycznie nie wykonały przepisów zarządzenia Ministra Przemysłu Ciężkiego z dnia 14.VIII.51 r. w sprawie rejestracji i skupu reglamentowanych metali nieżelaznych.

6) Kartoteka magazynowa zawiera inne dane cyfrowe, aniżeli wynika to ze stanu faktycznego.

Powtórna lustracja wykazała nieomal podobne uchybienia.

Zakłady Sieci Elektrycznych w Kielcach. W wyniku lustracji stwierdzono następujące uchybienia:

1) Plan zaopatrzenia na rok 1952 nie został opracowany na podstawie norm zużycia, lecz na podstawie zapotrzebowań złożonych przez Rejony podległe zakładom. Zakłady w ogóle nie posiadają wyliczonych norm zużycia.

2) Plan obrotów materiałowych nie został uzgodniony z planem kosztów, o czym świadczą różnice występujące w zakresie zużycia materiałów w planie normatywów i w PZF.

3) Różnica występuje także pomiędzy stanami zapasów materiałowych podanymi w planie zaopatrzenia, a stanami faktycznymi.

4) Zakłady nie dbają o właściwy przebieg akcji upłynnienia nadwyżek materiałowych. Nawet nie zgłosiły do sprzedaży nadwyżek wykazanych w planie zaopatrzenia. Nie prowadzą również dzienników upłynnionych remanentów.

5) Stan faktyczny zapasów materiałowych w wielu przypadkach nie jest zgodny ze stanem wykazany w kartotece magazynowej, przy czym w magazynie znajdują się materiały nie ujęte w ogóle w ewidencji.

Zakłady Sieci Elektrycznych w Poznaniu. W wyniku lustracji stwierdzono, co następuje:

1) Zakłady nie posiadają wyliczonych norm zużycia materiałów. Plan zaopatrzenia na rok 1952 został więc sporządzony wyłącznie na podstawie przybliżonych zapotrzebowań podległych Rejonów. Nic tedy dziwnego, że zużycie faktyczne materiałów w ciągu 1952 r. znacznie odbiega od zużycia planowego.

2) W zapisach kartotek magazynowych istnieją błędy i niedokładności. Zapisy wykazują inne stany zapasów materiałowych niż to jest faktycznie.

3) Kartoteka ilościowa i ilościowo-wartościowa nie były w ciągu 1952 roku ani razu uzgadniane, w wyniku czego zachodzą poważne różnice między ich zapisami.

4) Zakłady nie prowadzą ewidencji składanych i realizowanych zamówień. Zdarza się więc, że realizowane są zamówienia już nieaktualne, zbędne, pochodzące z poprzednich okresów, które powinny być dawno unieważnione. W zakładach brak kontroli wykorzystania limitu zakupu i limitu zużycia materiałów.

5) Materiały są nieodpowiednio magazynowane, choć zakłady posiadają duże pomieszczenia magazynowe. Niektóre materiały, nawet bardzo deficytowe (kable, stal) są magazynowane na otwartych placach.

Zdaje się, że po przeczytaniu wyżej podanych faktów, nie trudno stwierdzić, że są one prawie identyczne w Poznańskich, Kieleckich i Wrocławskich Zakładach Sieci Elektrycznych. Świadczy to bez wątpienia, że resort energetyki musi wykonać bardzo poważne prace, aby nie pozostawać w tyle, aby te szkodliwe uchybienia jak najszybciej usunąć.

Niechaj energetyka potraktuje nasze uwagi jako sygnał alarmowy do niezwłocznej i pełnej mobilizacji wszystkich pracowników do walki o uporządkowanie gospodarki materiałowej.

My zaś oczekujemy wiadomości o powyższych decyzjach i planie ich wykonania.

Dowiadujemy się z terenu...

Na skutek nieterminowej dostawy materiałów hutniczych, kilka fabryk podległych Centralnemu Zarządowi Przemysłu Maszyn Rolniczych nie wykonało planu produkcyjnego w m-cach sierpniu i wrześniu 1952 r., co w rezultacie odbiło się ujemnie na wykonaniu planu produkcyjnego w III kwartale w ramach Centralnego Zarządu, gdyż został on wykonany tylko w 90,8%.

Drugim niemniej ważnym momentem, który utrudnia wykonanie planu produkcyjnego, jest wadliwa dostawa śrub, ze Składow „Srubonitu“.

Składy „Srubonitu“ prowadzą źle rozdzielnictwo materiałów otrzymywanych z wytwórni, hutnictwo nie dotrzymuje terminów dostaw, przemysł maszyn rolniczych wykonuje plan tylko w 90% — a rolnictwo dysponuje nie-

dostateczną ilością maszyn dla wykonania swoich planów. Oczekujemy wyjaśnień w poruszonych przez nas sprawach, zarówno od hutnictwa jak i od składów „Srubonitu“.

Zarząd Przemysłu Artykułów Tkanin Technicznych, podległy Ministerstwu Przemysłu Lekkiego, sygnalizuje, że nieterminowe dostawy drutów grempłowych i nicielnicowych o wymaganych wymiarach z Fabryki Lin i Drutów w Zabrze, oraz niezrealizowanie dostaw blachy miedzianej różnych grubości powoduje czasem przestoje na zakładach podległych temu Zarządowi.

Wzywamy Fabrykę Lin i Drutów w Zabrze, do usprawnienia dostaw dla zakładów Zarządu Przemysłu Artykułów i Tkanin Technicznych, niezależnie bowiem od tego, że w dobie budowy socjalizmu najmniejsze nawet przestoje zakładów wytwórczych są niedopuszczalne, nie wolno także przez zniechęcenie działać demobilizująco na rzeszę robotników zatrudnionych przy tych warsztatach pracy, nie wolno obniżać ich zarobków, wskutek źle rozpracowanych dostaw materiałów, niezbędnych dla produkcji.

W III-cim kwartale br. przemysł drzewny nie wykonał ca 60% zamówionych skrzyń uniwersalnych dla Centralnego Zarządu Przemysłu Spirytusowego. Zapytujemy przemysł drzewny na skutek czego taki stan zaistniał. Natomiast przemysły: skórzany, papierniczy, włókienniczy, odzieżowy i inne wykonały plan zaopatrzenia dla Centralnego Zarządu Przemysłu Spirytusowego — bez zastrzeżeń.

Z wymienionych powyżej przemysłów radzimy brać przykład.

Centralny Zarząd Przemysłu Ceramiki Budowlanej — Południe, w Katowicach nie może dokończyć rozpoczętych remontów na skutek braku gwoździ. Wzywamy jednostki zbytu przemysłu metalowego do uzupełnienia tych braków, mogą one bowiem wpłynąć na niewykonanie przez Zarząd Przemysłu Ceramiki Budowlanej remontów, co pociągnie za sobą niewykonanie planów produkcyjnych.

Ponadto C.Z.Z. — Min. Przemysłu Lekkiego winien zająć się sprawą dostaw glin dla Kafilarni w Jeleniej Górze podległej Centralnemu Zarządowi Ceramiki Budowlanej — Południe.

Biuro Sprzedaży Przemysłu Precyzyjnego nie dostarczyło dotychczas potrzebnych stoperów Zakładom Gazownictwa — Wrocław — dlaczego? Czekamy odpowiedzi od Biura Sprzedaży.

Centralny Zarząd Przemysłu Wełnianego w Łodzi napotyka na poważne trudności w związku z nieregulowanymi i niedostatecznymi dostawami: czerni kwaso-chromowej E.T., czerni siarkowej T. ex. kwasu siarkowego, sody amoniakalnej, cementu, gwoździ i czółenek kortowych. Specjalnie ostro i niekorzystnie dla Zarządu Przemysłu Wełnianego występuje sprawa dostaw cholew i pasków rozdzielczych, zarówno co do ilości, jak też co do jakości surowca.

Apelujemy do zainteresowanych central handlowych o przyjęcie z pomocą Centralnemu Zarządowi Przemysłu Wełnianego w Łodzi.

Centralny Zarząd Piwowarstwa Słodowniczego — w Warszawie komunikuje, że dostawy jęczmienia z P.Z.Z. w ciągu miesiąca września br. przebiegały w wielu wypadkach niezgodnie z planem tak pod względem ilości poszczególnych transportów jak i jakości.

Czyżby tak trudno było PZZ utrzymać swe dostawy w ramach planu, nie narażając odbiorców na poważne

kłopoty magazynowe z jednej strony, a na wyraźne braki surowca z drugiej?

Na bardzo poważne trudności w wykonaniu swych planów napotyka Centralny Zarząd Przemysłu Jedwabniczo-Galanteryjnego w Łodzi i to na bardzo wielu odcinkach.

I tak Centralny Zarząd Artykułów Technicznych zalega w dostawach następujących artykułów: płochy, czółenka, lice, bijaki i cewki, a co gorsze jakość tych artykułów pozostawia wiele do życzenia. Np. czółenka są oklejane za pomocą kleju stolarskiego, a nie wodoszczelnego materiałem zastępującym fibrę, wskutek czego bardzo szybko się ścierają, drzewo na czółenka jest nieodpowiednie, więc czółenka pękają; bijaki wykonane wadliwie (słój ukośny) w pracy także pękają.

Centrala Odzieżowa i Spółnota Pracy odzież zimową nadsyła w lecie, a letnią w zimie. Zupełny brak igieł do kordu, oczek perkopowych do pluszu, szaryo i bobin do maszyn koronkowych, grozi postojem maszyn.

B.Z. Gazów Technicznych nie przyjęła zleceń sprzedaży na karbid, a ponadto Hurtownie Rejonowe nie są w ten produkt dostatecznie zaopatrzone, nie mogą więc należycie zaopatrywać Zakładów podległych Przemysłowi Jedwabniczo-Galanteryjnemu. Otrzymywane ilości karbidu nie stoją w żadnym stosunku do najskromniejszych nawet potrzeb produkcyjnych.

Przemysł metalowy nie dostarcza gwoździ i narzędzi, przemysł elektrotechniczny stale monitorowany, nie dostarcza kabli ziemnych, brak przydziału na druty nawojowe.

Przemysł włókienniczy, zalega z dostawami różnych asortymentów przędzy bawełnianej, wskutek czego zapasy na zakładach stale maleją. To samo dotyczy różnych asortymentów sztucznego jedwabiu, co powoduje z kolei niekorzystne zmiany produkcyjne. Dalsze trudności — to dostawy wełny, Centralny Zarząd Przemysłu Wełnianego nie godzi się na pranie wełny solonej, odmawia skręcania przędzy czesankowej, z powodu braku silników do skręcarek; toteż już zanotowano przestoje krosien w poszczególnych zakładach. Stan powyższy wymaga zarówno dużego wysiłku ze strony wymienionych przemysłów i central handlowych, w kierunku usprawnienia dostaw, jak i większej bojowości ze strony zaopatrzeniowców Przemysłu Jedwabniczo-Galanteryjnego.

Ze specjalnym zainteresowaniem oczekujemy dalszych wiadomości z terenu w poruszonych sprawach, wyrażamy przy tym nadzieję, że w najbliższym czasie Przemysł Jedwabniczo-Galanteryjny wykona swe plany nie tylko w 100% — po pokonaniu wszystkich trudności — ale je znacznie przekroczy.

Zakłady naprawy Taboru Kolejowego w Nowym Sączu komunikują, że mimo zlecenia udzielonego Rafinerii Nafty w Trzebini dnia 1.3.1952 r. przez Centralny Zarząd Zbytu Przemysłu Maszynowego — Hurtownia Rejonowa Artykułów Metalowych w Krakowie — oraz mimo tego, że wymieniona Hurtownia przesłała Zakładom rachunek z tejże daty, żądając uregulowania należności w ciągu 10-ciu dni, zamówionych wkrętów do drzewa w ilości 23 000 sztuk — dotąd nie otrzymała.

Po wielokrotnych monitach Rafineria Nafty w Trzebini dopiero 26.9.1952 r. stwierdziła, że nie otrzymała od Hurtowni Artykułów Metalowych w Krakowie żadnego zlecenia, wobec czego nie może go wykonać i na tym dalszy ciąg sprawy się urywa. Zakłady Naprawcze „Nowy Sącz“ nie mogą wykonać bez tych wkrętów swego planu napraw. Nie wiemy, co w danej sprawie należałoby więcej podziwiać: czy nieporządki w Hurtowni Artykułów Meta-

lowych w Krakowie, która wysłała zlecenie, wysłała rachunek, nie sprawdzwszy, czy dostawa została wykonana; czy podobne nieporządki w Rafinerii, która niewątpliwie zgłosiła wkręty do upłynnienia i nie zainteresowała się przez prawie rok, dlaczego nikt niepotrzebnych jej wkrętów nie odbiera.

Nawet w wypadku jeśli Rafineria istotnie zlecenia z dnia 1.3.1952 r. z Krakowa nie otrzymała, to na pewno otrzymała kopię monitu Zakładów z dnia 2.4.1952 r. jak i inne listy na ten temat, dlaczego więc zwlekano ze stwierdzeniem, że zlecenie nie wpłynęło aż do dnia 26.9.1952 r. Powyższy wypadek podajemy jako przykład, jak nie należy pracować, specjalnie podkreślając, bezduszność z jaką odnośni, odpowiedzialni pracownicy, do tej sprawy poszli.

Otrzymane w tej sprawie wyjaśnienia umieścimy w najbliższym numerze naszego czasopisma.

Centralny Zarząd Przemysłu Szkłarskiego w Sosnowcu, już od dłuższego czasu, ale jak dotąd niestety bezskutecznie, alarmuje na temat trudności w uzyskaniu elementarnych surowców niezbędnych dla swej produkcji.

Na pierwsze miejsce w szeregu tych braków wysuwają się wysoce niedostateczne dostawy piasku szklarskiego z Zakładów Wydobywczych „Biała Góra“ w Tomaszowie Mazowieckim. Zakłady Szkłarskie nie posiadają żadnych zapasów, pracują, jak to się mówi: „na bieżąco“, zapotrzebowanie sięga tysięcy ton.

Wysyłki dzienne piasku z „Białej Góry“ w okresie letnim nie przekraczały nigdy 50% ilości zamówionych i możliwych do wysłania. Czekamy na wyjaśnienie.

Mączkę dolomitową i mączkę wapienną Przemysł Szkłarski otrzymuje z Zakładów Dolomitu w Rędzinach. Zaległości w dostawach idą w tysiące ton. Także czekamy wyjaśnień.

Produkcja przemysłu szklarskiego uzależniona jest między innymi od dostaw glinki francuskiej ogniotrwalej, oraz gliny „Grossalmerode“ z importu. Mimo złożenia

zamówień „Minex“ dotąd zamówień nie wykonał. Zakłady szkła lustrzanego „Walbrzych“ nie otrzymują także z importu (za pośrednictwem „Polimex-u“) łańcuchów precyzyjnych. Na interwencję Przemysłu Szkłarskiego z Ministerstwie Przemysłu Lekkiego dotąd nie otrzymano odpowiedzi.

Omówione wyżej trudności hamują wykonanie planów, a koniec roku się zbliża. Czy wolno nam przechodzić do porządku nad takimi sprawami w końcu 3-go roku naszego planu sześcioletniego? Czy ten odcinek niewykonanego planu nie pociągnie za sobą niewykonania planów na innych odcinkach. Prosimy zainteresowanych o wiadomości na temat usprawnienia dostaw dla przemysłu szklarskiego.

Centrala Zaopatrzenia Rolnictwa w Łodzi, przed którą stoją bardzo poważne zadania, między innymi zaopatrzenia w części zamienne punktów remontowych silników, od pewnego czasu notuje obniżkę procentu wykonania planu obrotu towarowego. Obniżka ta za m-c październik, w stosunku do września wyniosła 8%. Przyczyną tego stanu rzeczy jest brak dostaw części do silników S-60 i „Ursus“, których nie dostarczają zakłady produkcyjne W. S. M. Andrychów i TOR oraz ZM „Ursus“ i ZM „Gorzów“. Centrala nie otrzymuje także sprężyn pługów ciągnikowych z Katowickiej Fabryki Sprężyn. Interwencje w CZR, Ministerstwie Rolnictwa i Ministerstwie Drobnej Wytwórczości i Rzemiosła na razie nie odniosły skutku.

Pomijając — z uwagi na istotne trudności, sprawę dostaw z importu, brak których Centrala także odczuwa dotkliwie, przypuszczamy, że produkcja krajowa wyżej wskazanych zakładów, postara się stanąć na poziomie i zaopatrzy Centralę w niezbędne części zamienne do silników. Nie potrzebujemy chyba dodawać, że od sprawnego przebiegu remontu silników uzależnione jest wykonanie planu produkcyjnego PGR, Spółdzielni Produkcyjnych — słowem wykonanie planu, pracy wsi — dla miasta. Z zainteresowaniem oczekujemy wiadomości w tej sprawie.

Czy naprawdę...

Zakłady Przemysłu Szkłarskiego otrzymują tarcicę cienką.

W związku z zamieszczoną notatką w nr. 6/52 informującą, że Państwowa Centrala Drzewna dostarczała zakładom przemysłu szklarskiego tarcicę dwukrotnie grubszą od tarcicy używanej przez te zakłady do produkcji skrzyń, PCD wyjaśnia, że istotnie — wskutek przejściowych trudności w zaopatrzeniu odbiorców w niezbędną ilość tarcicy o właściwych wymiarach, trudności natury technicznej — zakłady przemysłu szklarskiego otrzymały pewne partie tarcicy grubszej niż zamówiły — niemniej dostawa nastąpiła po uprzednim uzgodnieniu tego z odbiorcami, głównie ze względu na konieczność terminowego przygotowania opakowań dla wyrobów przeznaczonych na eksport.

Aby tego rodzaju przypadkom na przyszłość zapobiec, PCD dokłada starań, żeby bieżąca produkcja tarcicy cienkiej pokrywała na nią zapotrzebowanie.

Z powyższych wyjaśnień PCD wynika, że zakłady przemysłu szklarskiego otrzymują już właściwą tarcicę.

Okręgowy Zarząd PGR w Gdańsku musi przetrzymać wyjaśnienia Dyrekcji wydzielonych warsztatów w Malborku.

Dyrekcja wydzielonych warsztatów PGR w Malborku powiadomiła nas, że odpowiedź na krytykę jej działalno-

ści zamieszczoną na łamach naszego czasopisma przesłała do Okręgowego Zarządu PGR w Gdańsku z prośbą o przekazanie jej Redakcji. Od tego czasu upłynął miesiąc, a Okręgowy Zarząd PGR w Malborku — milczy!

Apelujemy do Zarządu Okręgowego PGR w Gdańsku, żeby przesłał nam jak najszybciej odpowiedź warsztatów w Malborku, bo przecież ta odpowiedź jest przeznaczona dla nas i czekają na nią także nasi Czytelnicy.

Przemysł hutniczy nie może dostarczać przemysłowi taboru kolejowego, wyrobów hutniczych o wymiarach przewidzianych normami zużycia, jako wymiary największe.

Centralny Zarząd Przemysłu Taboru Kolejowego powiadomił nas, że nasz zarzut skierowany pod adresem Zaodrzańskich Zakładów Konstrukcji Stalowej w Zielonej Górze w nr. 6/52, jakoby zakłady te nie wyliczyły prawidłowych norm zużycia materiałów — jest niesłuszny. Oto bowiem — według oświadczenia Centralnego Zarządu — sprawa wygląda zupełnie inaczej.

Zaodrzańskie Zakłady Konstrukcji Stalowych opracowały normy zużycia materiałów na swe wyroby jeszcze w 1951 roku, a potem przepracowały je w sensie ustalenia norm progresywnych stosownie do zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 20 marca 1952 r. w sprawie opracowania przez jednostki gospodarki uspołecznionej

progresywnych norm zużycia materiałów na rok 1953. Norm tych jednak się nie stosuje z przyczyn od zakładów zupełnie niezależnych.

Gros zaopatrzenia materiałowego Zaodrzańskich Zakładów Konstrukcji Stalowych stanowią wyroby hutnicze.

Oszczędne zużywanie do produkcji wyrobów hutniczych o wymiarach handlowych nie zawsze jest możliwe ze względów konstrukcyjnych i urządzeń wykonywanych przez Zaodrzańskie Zakłady Konstrukcji Stalowych, a szczególnie urządzeń przeznaczonych na eksport.

Natomiast przemysł hutniczy nie może dostarczać przemysłowi taboru kolejowego wyrobów hutniczych w takich wymiarach, które by najbardziej odpowiadały charakterowi produkcji i powodowały jak najoszczędniejsze zużycie surowca.

Pomorskie Zakłady Przemysłu Tłuszczowego mylnie informują swą władzę nadrzędną.

Centralny Zarząd Przemysłu Tłuszczowego przyznał, że zarzuty postawione w naszej krytyce Pomorskim Zakładom Przemysłu Tłuszczowego w Stargardzie odpowiadają ściśle, stanowi faktycznemu, jaki stwierdzili inspektorzy Centralnego Zarządu podczas inspekcji Zakładów jeszcze w styczniu br. z wyjątkiem zarzutu, jakoby Zakłady nie sporządziły planu zaopatrzenia na rok 1952.

W wyniku tej inspekcji Centralny Zarząd przesłał Zakładom dokładne zarządzenie pokontrolne, udzielając w nich szczegółowych wskazówek co do sposobu wykonania prac, których celem jest usunięcie stwierdzonych uchybień w zakresie gospodarki materiałowej.

Zakłady zobowiązały się do terminowego wykonania wydanych im zleceń, prosząc tylko, żeby Centralny Zarząd przesunął im terminy wykonania niektórych poważniejszych prac, z uwagi na zaangażowanie w tym czasie personelu innymi pilnymi pracami. Następnie Zakłady powiadomiły Centralny Zarząd o wykonaniu otrzymanych poleceń.

Tymczasem z krytyki prasowej wynika, że stan w zakresie gospodarki materiałowej w Pomorskich Zakładach Przemysłu Tłuszczowego pozostał bez zmian zasadniczych od stycznia do maja br.

W związku z tym Centralny Zarząd przeprowadzi szczegółowe dochodzenia w celu wyjaśnienia tej sprawy.

Ze swej strony pragniemy dodać, że oczekujemy wiadomości o wynikach tych dochodzeń.

Wszystkie zarzuty skierowane pod adresem Zjednoczonych Zakładów Przemysłu Barwników okazują się niesłuszne.

Na skutek naszych zarzutów opublikowanych w numerze 7, a skierowanych pod adresem Zjednoczonych Zakładów Przemysłu Barwników „Boruta“ otrzymaliśmy powiadomienie, że zarzuty te były niesłuszne, ponieważ nieprawdą jest, jakoby:

a) „Boruta“ nie zgłosiła do upłynnienia nadmiernych ilości kabli i przewodów;

b) referent komórki upłynnienia remanentów nie znał w ogóle zarządzenia Przewodniczącego PKPG i Ministra Przemysłu Ciężkiego nr 44 z dnia 5 lutego 1952 roku w sprawie zagospodarowania nieeksploatowanych kabli i przewodów oraz właściwego wykorzystania złomu kabli i przewodów (Biuletyn PKPG nr 8, poz. 51);

c) Biuletyn PKPG nr 8 nie był znany pracownikom z uwagi na to, że nie był on porożciniany.

Natomiast sprawa wyglądała zupełnie inaczej, a mianowicie:

a) Nadmierne zapasy kabli i przewodów zostały zgłoszone do upłynnienia jeszcze przed dokonaniem kontroli gospodarki materiałowej w „Borucie“, co zresztą znalazło potwierdzenie w protokole pokontrolnym.

b) Trudno co prawda stwierdzić, czy referent komórki upłynnienia remanentów czytał zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Przemysłu Ciężkiego nr 44, ale z uwagi na to, że dokonał on czynności niezbędnych dla ujawnienia nadmiernych ilości kabli i przewodów i zgłoszenia ich do właściwych jednostek zbytu, nie może być słuszny zarzut, że zarządzenie to nie było mu znane.

c) Co prawda Biuletyn PKPG nr 8 był istotnie nierozcięty, ale należy podkreślić, że był to egzemplarz rezerwowany. Natomiast egzemplarz przeznaczony do korzystania przeczytali wszyscy pracownicy Działu Zaopatrzenia i potwierdzili to podpisami w rejestrze kontrolnym specjalnie w tym celu prowadzonym.

Wyjaśnienia Zjednoczonych Zakładów Przemysłu Barwników „Boruta“ wydają się przekonywujące. Pozostaje tylko do wyjaśnienia jeden fakt. Oto otrzymaliśmy informację, że zarzuty — jakie stawialiśmy Zjednoczonym Zakładom Przemysłu Barwników „Boruta“ — były potwierdzone protokołem polustracyjnym, podpisanym również przez Kierownictwo Zakładów.

Czemu więc protokół został podpisany, jeśli zawierał nieprawdziwe zarzuty?

Tylko aparat przemysłu ponosi winę za uchybienia w zakresie zagospodarowania nadwyżek materiałowych.

Redakcja otrzymuje często skargi i zażalenia jednostek zbytu na niewłaściwy styl pracy jednostek przemysłowych w zakresie ujawnienia i zgłaszania do sprzedaży nadwyżek materiałów zaopatrzeniowych. Właśnie jedną z takich informacji wykorzystaliśmy, aby w nr. 6 naszego czasopisma postawić cukrowniom w Gnieźnie, w Gostyniu, Kościanie i Opalenicy, zarzut że nie honorują dyspozycji wysyłki materiałów na adres jednostek zbytu, hamując w ten sposób zagospodarowanie tych materiałów i działaniem swym czynią szkody gospodarce narodowej. Okazuje się — jak to potwierdza Centralny Zarząd Przemysłu Cukrowniczego — że wymienione cukrownie nie są istotnie bez winy. Lecz w tym wypadku nie jest bez winy także aparat zbytu, który swym postępowaniem utrudnia często aparatowi przemysłu sprawne wykonanie czynności w zakresie ujawnienia i zgłoszenia do sprzedaży nadwyżek materiałowych.

Mamy tu na myśli przede wszystkim Rejonową Hurtownię Artykułów Elektrotechnicznych w Poznaniu.

No bo jeśli Rejonowa Hurtownia Artykułów Elektrotechnicznych:

1) w dyspozycji wysyłkowej nie podaje numerów kart ewidencyjnych, na których zgłoszono jej do nabycia materiały,

2) wystawia powtórnie dyspozycje wysyłkowe na materiały, które fizycznie już przejęła,

3) w dyspozycjach wysyłkowych nie podaje dokładnych adresów wysyłkowych,

4) wydaje dyspozycje wysyłkowe na materiały, które na życzenie posiadacza zwolniła mu do własnego użytku pobierając przysługującą jej marżę zarobkową, również hamuje w ten sposób sprawny przebieg akcji zagospodarowania nadwyżek materiałowych przede wszystkim w drodze utrudniania pracy ich posiadaczowi lub obarczaniu go pracą dodatkową.

Nasza krytyka pomogła...

Przemysł gazów technicznych pracuje nad progresywnymi normami zużycia materiałów.

Doceniając znaczenie prawidłowo wyliczonych progresywnych norm zużycia materiałów dla uzyskania dalszych oszczędności materiałowych, Zarząd Przemysłu Gazów Technicznych zmobilizował personel do prac w tym zakresie, w wyniku czego:

1) opracowano wytyczne dla podległych zakładów co do sposobu opracowania progresywnych norm zużycia materiałów na rok 1953 i przesłano je tym zakładom w pierwszej połowie maja br.;

2) w pierwszej połowie czerwca opracowano normy na materiały potrzebne do produkcji acetyleny i przesłano je do Ministerstwa Przemysłu Chemicznego — w drugiej połowie czerwca MP Chemicznego normy te zatwierdziło;

3) w pierwszej połowie lipca opracowano i zatwierdzono normy na materiały używane do innych produkcji a następnie:

- a) normy interesujące inne przemysły przesłano do MP Chemicznego,
- b) normy interesujące zakłady przemysłu gazów technicznych — przesłano tym zakładom do stosowania.

Centralny Zarząd Przemysłu Piwowarsko-Słodowniczego walczy o prawidłowe normy zużycia materiałów.

Normy zużycia materiałów w przemyśle piwowarsko-słodowniczym nie są jeszcze opracowane w stopniu dostatecznym. Jednakże Centralny Zarząd Przemysłu Piwowarsko-Słodowniczego doceniając ważność stosowania prawidłowo wyliczonych, technicznych, progresywnych norm zużycia materiałów prowadzi nieustanną akcję w kierunku przeprowadzenia odpowiednich wyliczeń.

Akcję tę rozpoczęto od opracowania szczegółowej instrukcji technologicznej. Realizację przepisów tej instrukcji zapewnia się przede wszystkim w drodze przydzielania zakładom posiadającym najsłabsze wyniki w zakresie wyliczenia prawidłowych norm zużycia materiałów — odpowiednich sił fachowych, jak to np. miało miejsce ostatnio w Olsztyńskich Zakładach Piwowarsko-Słodownicznych.

Aby zaś zapewnić ciągłość i nieustanne pogłębianie prac nad wyliczeniem progresywnych norm zużycia materiałów, Centralny Zarząd przeprowadza regularne inspekcjonowanie przebiegu tych prac w podległych zakładach.

Uchybienia w zakresie gospodarki materiałowej w Zakładach Przemysłu Wełnianego im. gen. K. Świerczewskiego zostały usunięte.

Zakłady Przemysłu Wełnianego im. gen. K. Świerczewskiego w Łodzi przyznają, że postawione im zarzuty na łamach naszego czasopisma były słuszne, ale stwierdzone uchybienia miały charakter wyłącznie przejściowy.

1) W jednym z 5-ciu magazynów — po ulewnym deszczu — dach zaczął w pewnym miejscu przeciekać; dach już naprawiony.

2) W jednym wypadku wywieszka magazynowa zawierała dane niezgodne ze stanem faktycznym (łożyska kulkowe), chociaż stan ten częściowo usprawiedliwia magazyniera z uwagi na to, że ma on ca 2000 kont; niemniej udzielono mu ostrej nagany i polecono niezwłocznie

uzgodnić wszystkie wywieszki ze stanem faktycznym zapasów materiałowych. Niezależnie od tego Dyrekcja wydała zarządzenie permanentnej kontroli stanu zapasów materiałowych w magazynach.

3) Pracownik Działu Zaopatrzenia, do obowiązków którego należało między innymi kontrolowanie wysyłki i realizacji zamówień, został zwolniony z pracy, wskutek czego powstały zaległości, ponieważ dwuosobowy personel nie mógł podjąć wszystkich obowiązków. Brak personelu uzupełniono, a zaległości zostały usunięte.

Centralny Zarząd Zbytu Ministerstwa Przemysłu Maszynowego pouczył Hurtownię Wojewódzką w Gdańsku o sposobie wykonania niektórych jej zadań.

Hurtownia Wojewódzka Przemysłu Metalowego w Gdańsku żądała od Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych metryk na zgłoszone jej do upłynnienia narzędzia pomiarowe zagranicznego pochodzenia.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych metryk tych nie posiadała. Wobec tego Hurtownia w Gdańsku odmówiła upłynnienia narzędzi. Centralny Zarząd Zbytu Ministerstwa Przemysłu Maszynowego pouczył Hurtownię Wojewódzką o zakresie jej obowiązków przy upłynnianiu obcych nadwyżek materiałowych oraz o sposobie wykonywania tych obowiązków, podkreślając szczególnie, że identyfikacja narzędzi pomiarowych może być łatwiej przeprowadzona przez pracowników Hurtowni, niż przez pracowników kolejowych.

W wyniku tego narzędzia zostały przejęte do upłynnienia.

Olkuska Fabryka Naczyń Emaliowanych przystąpiła do opracowania progresywnych norm zużycia materiałów.

Dokonując lustracji w Olkuskiej Fabryce Naczyń Emaliowanych w pierwszej połowie maja 1952 r. inspektorzy Przedsiębiorstwa Upłynnienia Remanentów stwierdzili, że Zakład nie posiada opracowanych progresywnych technicznych norm zużycia, chociaż do podjęcia tych prac był zobowiązany również zarządzeniem Ministra Hutnictwa nr 54 z dnia 28 maja br. oraz okólnikiem Centralnego Zarządu Przemysłu Wyrobów Metalowych nr 18/52 z dnia 2 lipca br., przy czym obydwie te akty normatywne nakazywały wzmocnić obsadę personelu komórek norm zużycia materiałów i podawały zakres działania tych komórek.

Jak nas informuje Centralny Zarząd — Olkuska Fabryka Naczyń Emaliowanych niezwłocznie po zakończeniu lustracji przystąpiła do opracowania progresywnych norm zużycia materiałów. Co prawda Centralny Zarząd Przemysłu Wyrobów Metalowych nie powiadomił nas o stanie i dotąd uzyskanych wynikach przez Olkuską Fabrykę Naczyń Emaliowanych, niemniej należy podkreślić, że Centralny Zarząd również docenia znaczenie prawidłowego wyliczenia technicznych norm zużycia materiałów, wyrazem czego są nie tylko pisemne wytyczne i polecenia dla podległych zakładów, analiza i korygowanie dotychczas obowiązujących norm, lecz również mobilizowanie ogółu robotników, techników i inżynierów do walki o uzyskiwanie dalszych oszczędności materiałowych, przede wszystkim w drodze propagowania i opieki oraz troski o usprawnienia racjonalizatorskie, których wynikiem ma być oszczędność w używaniu głównie materiałów ostro deficytowych.

ZARZĄDZENIA I INSTRUKCJE

Tryb zaopatrzenia i dystrybucji metali nieżelaznych oraz niektórych artykułów z tych metali na rok 1953

W celu zapewnienia racjonalnej dystrybucji i gospodarki metalami nieżelaznymi w 1953 roku Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrem Hutnictwa, zarządzeniem Nr 342 z dnia 29 października 1952 roku w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji metali nieżelaznych oraz niektórych artykułów z tych metali na rok 1953 ustalił, co następuje:

§ 1. Zarządzenie dotyczy artykułów wymienionych w branży III — metale nieżelazne „Wykazu artykułów do planowania zaopatrzenia” (Wydawnictwo PKPG Nr 29-b) z wyjątkiem wymienionych w pozycji 84—94 („Druty nieżelazne do spawania i metalizacji natryskowej”) i w poz. 106—118 („Armatura ze stopów metali nieżelaznych”) — zwanych dalej metalami nieżelaznymi. Artykuły powyższe są artykułami reglamentowanymi w rozumieniu:

1) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie reglamentacji złomu i innych odpadów metali nieżelaznych (Dz. U. Nr 9, poz. 63),

2) rozporządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG) z dnia 7 maja 1951 r. w sprawie uznania metali nieżelaznych za reglamentowane oraz zgłoszenie do rejestracji tych metali (Dz. U. Nr 45, poz. 334).

§ 2. 1. Podstawę dystrybucji metali nieżelaznych stanowi rozdzielnik kontyngentowy opracowany na podstawie bilansów materiałowych.

2. Rozdzielnik kontyngentowy PKPG obejmuje:

1) przydziały dla kontyngentobiorców wymienionych w liście Nr 1, stanowiącej załącznik Nr 1 do zarządzenia — odnośnie metali i półfabrykatów objętych tą listą.

2) pulę Centrali Handlowej Metali Nieżelaznych (CHMN) przeznaczoną na dokonywanie przydziałów indywidualnych dla jednostek wymienionych w liście Nr 2, stanowiącej załącznik Nr 2 do zarządzenia — odnośnie metali i półfabrykatów objętych tą listą.

3. Rozdzielnik kontyngentowy PKPG opracowany jest na okresy kwartalne w terminach określonych w terminarzu, stanowiącym załącznik Nr 3 do zarządzenia.

4. Kontyngenty kwartalne, na które nie złożono zamówień w terminach, zostają anulowane, a objęte nimi metale nieżelazne przechodzą do dyspozycji PKPG.

§ 3. 1. Kontyngentobiorcy wymienieni w liście Nr 1 (załącznik Nr 1) ustalają rozdzielnik szczegółowy przyznanej im kwoty kontyngentowej dla jednostek wymienionych w tejże liście.

2. Kontyngentobiorca przesyła rozdzielnik szczegółowy do CHMN w dwóch egzemplarzach w terminie określonym w terminarzu (załącznik Nr 3).

§ 4. 1. Kontyngentobiorcy wskazują CHMN jednostkę lub komórkę organizacyjną, która będzie ich wyłącznym ośrodkiem dysponującym kontyngentami.

2. Ośrodkiem dysponującym kontyngentobiorcy powinien być centralny zarząd zaopatrzenia lub departament zaopatrzenia.

§ 5. 1. CHMN dokonuje przydziałów z przyznanej jej puli (§ 2 ust. 2, pkt. 2) dla jednostek wymienionych w liście Nr 2 (załącznik Nr 2) wyłącznie na podstawie indywidualnych zamówień składanych w trybie następującym:

1) zakłady zużywające metale nieżelazne przesyłają zamówienia do swej jednostki nadrzędnej (centralnego zarządu lub jednostki równorzędnej) w celu akceptacji,

2) jednostki nadrzędne przesyłają akceptowane zamówienia podległych jednostek do CHMN w terminach określonych w terminarzu, stanowiącym załącznik Nr 3 do zarządzenia,

3) wnioski o przydział złożone po terminie, o którym mowa w pkt. 2, załatwiane będą w trybie przewidzianym dla wniosków o przydziały dodatkowe (§ 6).

2. Przydział CHMN poszczególnych metali nieżelaznych z przyznanej jej puli nie może przekraczać dla jednego

odbiorcy ilości określonych w wykazie stanowiącym załącznik Nr 4 do zarządzenia.

§ 6. 1. Wnioski o dodatkowy przydział metali nieżelaznych składa się w następującym trybie:

1) zakłady zużywające metale nieżelazne przesyłają zamówienia z uzasadnieniem potrzeb do swej jednostki nadrzędnej (centralnego zarządu lub jednostki równorzędnej). Na zamówieniu powinna być umieszczona adnotacja wskazująca, że dotyczy ono dodatkowego przydziału. W uzasadnieniu należy podać:

- ilości i rodzaj wykonywanego przedmiotu z metali nieżelaznych i jego przeznaczenie,
- ilość i gatunek potrzebnego surowca,
- techniczną normę zużycia,
- zapas surowca w dniu składania wniosku oraz okres zużycia surowca,

2) jednostka nadrzędna uzasadnia wniosek o dodatkowy przydział na formularzu wg wzoru stanowiącego załącznik Nr 5, przesyłając zamówienie wraz z uzasadnieniem do ośrodka dysponującego (departamentu zaopatrzenia lub centralnego zarządu zaopatrzenia) właściwego ministerstwa (centralnego urzędu) (§ 4),

3) departament (centralny zarząd) zaopatrzenia zaopatrza wniosek swą opinią i przesyła w dwóch egzemplarzach do CHMN.

2. CHMN przesyła otrzymane wnioski o dodatkowe przydziały wraz ze swą opinią co do możliwości realizacji — do decyzji PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych.

§ 7. 1. Zakłady zużywające metale nieżelazne mogą wystąpić z wnioskiem o dodatkowy przydział metali nieżelaznych bezpośrednio do CHMN tylko w wypadku awarii, przy czym:

1) do wniosku powinno być dołączone zamówienie oraz protokół awaryjny, podpisany przez dyrektora zakładu i radę zakładową,

2) wniosek powinien być odpowiednio uzasadniony z uwzględnieniem postanowień § 6 pkt. 1,

3) odpis wniosku oraz protokołu awaryjnego powinny być przesłane do ośrodka dysponującego danego ministerstwa (centralnego urzędu), któremu zakład podlega — co powinno być zaznaczone na wniosku.

2. Za awarię w rozumieniu niniejszego zarządzenia uważa się uszkodzenie agregatów i innych urządzeń produkcyjnych lub techniczno-pomocniczych, powodujące wyłączenie ich z procesu produkcyjnego.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może być zgłoszony nie później niż w ciągu trzech dni od powstania awarii.

4. Przydział dodatkowy poszczególnych metali nieżelaznych na cele awaryjne dla jednego odbiorcy nie może przekraczać ilości określonych w wykazie stanowiącym załącznik Nr 5 do zarządzenia.

§ 8. 1. Realizacja kontyngentów następuje na podstawie zamówień składanych na okresy kwartalne. Zamówienia powinny być składane do CHMN w terminach określonych w terminarzu, stanowiącym załącznik Nr 3 do zarządzenia.

2. Do zamówienia powinno być dołączone zestawienie zbiorcze metali nieżelaznych, sporządzone wg wzoru stanowiącego załącznik Nr 6 do zarządzenia.

3. Jednostki podległe kontyngentobiorcom, których kontyngent roczny nie przekracza 400 kg, mogą składać zamówienia jednorazowo na całą ilość kontyngentu rocznego.

§ 9. Zamówienia na metale nieżelazne w asortymentach i gatunkach nie objętych cennikiem CHMN Nr 31 (Polskie Wydawnictwa Gospodarcze — Warszawa 1951) należy składać na 6 miesięcy przed żądanym terminem dostawy, przy czym zamówienia złożone przed ostatecznym przydziałem PKPG powinny być wstępnie zaakceptowane przez ośrodek dysponujący danego ministerstwa

(centralnego urzędu) nadzorującego jednostkę składającą zamówienie.

§ 10. Zamówienia kierowane do CHMN powinny być opracowane wg wzoru stanowiącego załącznik Nr 7 do zarządzenia.

§ 11. CHMN powinna w ciągu 14 dni od daty otrzymania zamówienia odmówić realizacji zamówień nie posiadających uzasadnienia lub, których uzasadnienie jest sprzeczne z obowiązującymi zarządzeniami o racjonalnej i oszczędnej gospodarce materiałami nieżelaznymi.

§ 12. Odstąpienie przydzielonych metali nieżelaznych lub zużycie ich na inne cele niż określone w przydziale, może nastąpić tylko na warunkach określonych w przepisach o reglamentacji metali nieżelaznych.

§ 13. Dostawa metali nieżelaznych następuje na podstawie zawartych umów.

§ 14. 1. Zamówienia, które z uzasadnionych przyczyn nie będą mogły być wykonane w 1952 r., zostaną wyszczególnione przez zakłady, podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Metali Nieżelaznych w zestawieniu przesyłanym do CHMN w terminie do dnia 1 grudnia 1952 r. z podaniem wiążącego terminu dostawy w 1953 r. nie przekraczającego końca I kwartału (wycinki zestawień przesłane będą w tym samym terminie kontyngentobiorcom wymienionym w liście Nr 1).

2. Kontyngentobiorcy w czasie od dnia 10 grudnia 1952 r. do dnia 10 stycznia 1953 r. uzgodnią z CHMN na podstawie posiadanych danych dotyczących niezrealizowanych w 1952 r. zamówień — nowe terminy realizacji tych zamówień w ramach kontyngentów 1953 r.

§ 15. Wszelkie zamówienia, które w terminie do dnia 31 grudnia 1952 r. nie zostaną zrealizowane, a ich przeniesienie na 1953 r. nie zostanie uzgodnione przez właściwe jednostki z CHMN, stosownie do postanowień § 14 — zostają automatycznie anulowane.

§ 16. 1. CHMN przesyła do PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych i do Ministerstwa Hutnictwa w terminie jednego miesiąca po upływie każdego kwartału kalendarzowego, sprawozdanie z wykonanych w tym kwartale dostaw.

2. Wzór sprawozdania oraz listę materiałów objętych sprawozdawczością ustali Ministerstwo Hutnictwa w porozumieniu z Centralnym Urzędem Gospodarki Materiałowej (Zarząd do Spraw Metali Nieżelaznych) oraz z Głównym Urzędem Statystycznym.

§ 17. Zarządzenie obowiązuje od dnia 15 listopada 1952 r.

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI
PLANOWANIA GOSPODARCZEGO w z. E. Szyr

w porozumieniu:

KIEROWNIK MINISTERSTWA
HUTNICHTWA

K. Żemajtis

Załącznik Nr 1 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 342 z dnia 29 października 1952 r.

L I S T A Nr 1

Wykaz kontyngentobiorców otrzymujących roczne kwoty kontyngentowe z rozdzielnika PKPG

Kontyngentobiorcy	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
Ministerstwo Górnictwa dla: Centralnego Zarządu Zaopatrzenia	
Jaworznicko-Mikołowskie Zjednoczenie Przemysłu Węglowego	wszystkie
Dąbrowskie Z.P.W.	„
Katowickie Z.P.W.	„
Chorzowskie Z.P.W.	„
Rudzkie Z.P.W.	„
Bytomskie Z.P.W.	„
Zabrzeńskie Z.P.W.	„
Gliwickie Z.P.W.	„
Rybnickie Z.P.W.	„
Dolnośląskie Z.P.W.	„

Kontyngentobiorcy	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
Zjednoczenie Węgla Brunatnego Centralnego Zarządu Budownictwa Węglowego	wszystkie
Centralnego Zarządu Przemysłu Koksochemicznego	„
Centralnego Zarządu Budowy Maszyn Górniczych	tylko na: ołów, blachę ołowianą i spoiwo cynowo-ołowiane.
Ministerstwo Hutnictwa dla: Centralnego zarządu Przemysłu Hutniczego	wszystkie
Centralnego Zarządu Przemysłu Wyrobów Metalowych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Metali Nieżelaznych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych	„
Centralnego Zarządu Kopalnictwa Rud Żelaznych	„
Nowej Huty	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Stali Specjalnej	„
Centralnego Zarządu Kopalnictwa Rud Nieżelaznych	„
Centralnego zarządu Zaopatrzenia Ministerstwa Hutnictwa dla innych niewymienionych	„
Ministerstwo Energetyki	„
Ministerstwo Przemysłu Maszynowego dla: Centralnego Zarządu Przemysłu Obrabiarek	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Narzędzi i Przyrządów Mierniczych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Maszyn Rolniczych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Maszyn Włókienniczych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Taboru Kolejowego	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Motoryzacyjnego	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Urządzeń Mechanicznych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Sprzętu Komunikacyjnego	„
Centralnego Zarządu Budowy Maszyn Ciężkich	„
Centralnego Zarządu Ogólnego Budownictwa Maszynowego	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Maszyn Elektrycznych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Teletechnicznego	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Kablowego	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Okrętowego	„
Centralnego Zarządu Odlewnictwa	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Wyrobów Precyzyjnych	„
Centralnego Zarządu Przemysłu Maszyn Budowlanych	„
Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Ministerstwa Przemysłu Maszynowego dla innych niewymienionych	„

Kontyngentobiorcy	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
Ministerstwo Przemysłu Chemicznego dla:	
Centralnego Zarządu Przemysłu Nieorganicznego	wszystkie
Centralnego Zarządu Przemysłu Farmaceutycznego	"
Centralnego Zarządu Przemysłu „Erg“	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Syntezy Chemicznej	"
Centralnego Zarządu Budownictwa Zakładów Chemicznych	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Włókien Sztucznych	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Papierniczego	"
Centralnego Zarządu Kwasu Siarkowego i Nawozów Fosforowych	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Barwników i Półproduktów	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Gumowego	"
Zarządu Przemysłu Farb i Lakierów	"
Zarządu Przemysłu Gazów Technicznych	"
Centralnego Zarządu Zaopatrzenia dla innych niewymienionych	"
Ministerstwo Przemysłu Lekkiego dla:	
Zarządu Przemysłu Guzikarsko-Galanteryjnego	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Włókien Łykowych	tylko na: ołów, brąz i spiż w blokach, blachę mosiężną, pręty i druty mosiężne, rury ołowiane i blachę cynkową.
Centralnego Zarządu Przemysłu Bawełnianego	tylko na: spoiwo cynowo-ołowiane, stopy łożyskowe, ołów, brąz i spiż w blokach, mosiądz w blokach, blachę cynkową, blachę mosiężną, pręty i druty mosiężne, pręty i druty brązowe, rury miedziane, rury mosiężne i rury ołowiane.
Zarządu Przemysłu Artykułów i Tkanin Technicznych	tylko na: pręty i druty miedziane, pręty i druty mosiężne, taśmę mosiężną, blachę miedzianą, blachę mosiężną, spoiwo cynowo-ołowiane i cynę.
Zarządu Przedsiębiorstw Remontowo-Budowlanych Przemysłu Lekkiego	tylko na: blachę cynkową i spoiwo cynowo-ołowiane.
Zarządu Przedsiębiorstw Remontowo-Montażowych Przemysłu Lekkiego	tylko na: brąz w blokach i mosiądz w blokach.
Ministerstwo Przemysłu Rolnego i Spożywczego dla:	
Zarządu Przemysłu Maszynowego i Mechanizacji	wszystkie

Kontyngentobiorcy	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
Centralnego Zarządu Przemysłu Piwowarsko-Słodowniczego	wszystkie
Centralnego Zarządu Przemysłu Cukrowniczego	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Tłuszczowego	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Cukierniczego	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Spirytusowego	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Tytoniowego	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Owocowo-Warzywnego	"
Zarządu Przemysłu Kawowego i Środków Odżywczych	"
Zarządu Przemysłu Drożdżowego	"
Zarządu Przemysłu Kosmetycznego	"
Zarządu Przemysłu Zielarskiego	"
Zarządu Przemysłu Ziemiarczycznego	"
Centralnego Urzędu Artykułów Przemysłu Rolnego	"
Ministerstwo Budownictwa Przemysłowego	"
Ministerstwo Budownictwa Miast i Osiedli dla:	
Zarządu Budowlanych Przedsiębiorstw Powiatowych	tylko na: blachę cynkową, spoiwo cynowo-ołowiane i rury ołowiane.
Ministerstwo Kolei	wszystkie
Ministerstwo Transportu Drogowego i Lotniczego dla:	
Centralnego Zarządu Sprzętu Samochodowego	"
Ministerstwo Żeglugi	"
Ministerstwo Kultury i Sztuki	tylko na: stopy łożyskowe, blachę cynkową (graficzna) blachę ołowianą, blachę żelazną platerowaną miedzią i mosiądzem.
Ministerstwo Poczty i Telegrafów	tylko na: spoiwo cynowo-ołowiane, pręty i druty mosiężne, rury ołowiane, pręty i druty miedziane, rury miedziane i drut cynowy z kalafonią.
Ministerstwo Rolnictwa	wszystkie
Ministerstwo Państwowych Gospodarstw Rolnych	"
Ministerstwo Handlu Wewnętrznego dla:	
Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Handlu	"
Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska“	"
Związku Spółdzielni Spożywców	"
Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Handlu (dla innych niewymienionych)	"
Departamentu Planowania (sprzedaż wolnorynkowa)	tylko na: ołów, blachę cynkową, drut ołowiany i drut ołowiany.

Kontyngentobiorcy	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych	Kontyngentobiorcy	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
Ministerstwo Gospodarki Komunalnej	tylko na: ołów, spoiwo cynowo-olowiane, blachę cynkową i rury ołowiane.	Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Pruszków	wszystkie
Ministerstwo Obrony Narodowej	wszystkie	Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Szczecin	"
Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego	"	Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Wrocław	"
Ministerstwo Przemysłu Drob- nego i Rzemiosła dla:	"	Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Zielona Góra	"
Zarządu Przemysłu Sprzętu	"	Stołeczny Zarząd Przemysłu Terenowego Warszawa	"
Okrętowego	"	Miejski Zarząd Przemysłu Terenowego Łódź	"
Zarządu Przemysłu Drzewnego i Szczotkarskiego	"	Związek Spółdzielni Przemysłowych i Rzemieślniczych	"
Zarządu Przemysłu Wyrobów Metalowych	"	Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego	"
Zarządu Przemysłu Maszynowego	"	Centrala Spółdzielni Inwalidów	"
Zarządu Przemysłu Galanterii Metalowej	"	Ministerstwo Handlu Zagranicznego	"
Zarządu Przemysłu Wyrobów Blaszanych	"	Centrala Handlowa Metali Nieżelaznych (na pokrycie indywidualnych przydziałów — pula)	"
Zarządu Przemysłu Sportowego	"	Biuro Zbytu Gazów Technicznych Materiału i Sprzętu Spawalniczego — kontyngent na zamówienia priorytetowe	"
Zarządu Przemysłu Muzycznego	"	Powszechna Organizacja „Służba Polsce“	"
Zarządu Przemysłu Chemicznego i Tworzyw Sztucznych	"	Centralny Zarząd Przemysłu Graficznego	tylko na: stopy łożyskowe i drukarskie (blacha offsetowa i graficzna).
Zarządu Przemysłu Sprzętu Medycznego	"	Załącznik Nr 2 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 342 z dnia 29 października 1952 r.	
Zarządu Przemysłu Okuć i Wyrobów z Drułu	"	L I S T A Nr 2	
Zarządu Przemysłu Szklar- skiego	"	obejmująca jednostki otrzymujące przydziały indywidualne i z puli zbiorczej dysponowanej przez CHMN	
Ministerstwo Przemysłu Mię- snego i Mleczarskiego dla:		Jednostki uprawnione do składania zamówień	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
Centralnego Zarządu Przemysłu Mięsnego	"	Prezydium Rady Ministrów w Ministerstwie Górnictwa:	wszystkie
Centralnego Zarządu Jajczar- sko-Drobiarskiego	"	Centralny Zarząd Budowy Ma- szyn Górniczych	wszystkie z wyjątkiem: blachy aluminiowej i ze stopów, blachy cynkowej, prętów mosiężnych, przetopów aluminiowych, mosiądzu, brązu i spoiwa cynowo-olowianego.
Centralnego Zarządu Przetwórstwa Odpadków Zwierzęcych i Roślinnych	"	Wiercenia Poszukiwawcze w Centralnym Zarządzie Przemysłu Naftowego	wszystkie
Centralnego Zarządu Przemysłu Chłodniczego	"	Zjednoczenie Geologiczno-Poszukiwawcze	"
Centralnego Zarządu Przemysłu Mleczarskiego	"	Centralny Zarząd Przemysłu Koksochemicznego	wszystkie z wyjątkiem: ołowiu, blachy ołowianej i spoiwa cynowo-olowianego.
Centralny Urząd Wydawnictw Przemysłu Graficznego i Księgarstwa	"	Centralny Zarząd Gazownictwa Naftowego	wszystkie
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Białystok	"	Zarząd Przemysłu Solnego	"
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Bydgoszcz	"	Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Dla innych niewymienionych jednostek	"
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Gdańsk-Wrzeszcz	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Katowice	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Kielce	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Koszalin	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Kraków	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Lublin	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Łódź	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Olsztyn	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Opole	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Poznań	"		
Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego Rzeszów	"		

Jednostki uprawnione do składania zamówień	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
W Ministerstwie Przemysłu Lekkiego:	
Centralny Zarząd Przemysłu Cementowego	wszystkie
Centralny Zarząd Przemysłu Wapienniczego-Gipsowego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Jedwabniczo-Galanteryjnego	"
Zarząd Przedsiębiorstw Remontowo-Budowlanych Przemysłu Lekkiego	wszystkie z wyjątkiem: blachy cynkowej i spoiwa cynowo-ołowianego.
Zarząd Przedsiębiorstw Remontowo-Montażowych Przemysłu Lekkiego	wszystkie z wyjątkiem: brązu w blokach i mosiądzu w blokach.
Centralny Zarząd Przemysłu Dziewiarskiego	wszystkie
Zarząd Przemysłu Artykułów i Tkanin Technicznych	wszystkie z wyjątkiem: prętów i drutów miedzianych, prętów i drutów mosiężnych, taśmy mosiężnej, blachy miedzianej blachy mosiężnej, spoiwa cynowo-ołowianego i cyny.
Centralny Zarząd Przemysłu Odzieżowego	wszystkie
Centralny Zarząd Przemysłu Roszarniczego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Szklarskiego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Ceramicznego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Ceramiki Budowlanej	"
Zarząd Przemysłu Przetworów Papierniczych i Materiałów Biurowych	"
Zarząd Przemysłu Filcowego	"
Zarząd Przemysłu Izolacyjnego	"
Zarząd Przemysłu Zapalczanego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Włókien Łykowych	wszystkie z wyjątkiem: ołowiu, brązu, blachy cynkowej, blachy mosiężnej, prętów i drutów mosiężnych, rur ołowianych i spiżu w blokach.
Centralny Zarząd Przemysłu Bawełnianego	wszystkie z wyjątkiem: ołowiu, spoiwa cynowo-ołowianego, stopów żelaznych, blachy cynkowej, brązu, blachy mosiężnej, prętów i drutów mosiężnych, rur miedzianych i rur ołowianych.
Centralny Zarząd Przemysłu Wełnianego	wszystkie
Centralny Zarząd Przemysłu Garbarskiego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Obuwniczego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Artykułów Skórzanych	"
Zarząd Remontu Maszyn Przemysłu Włókienniczego i Odzieżowego	"
Zarząd Przemysłu Materiałów Budowlanych Wapienno-Piaszkowych	"

Jednostki uprawnione do składania zamówień	Metale i półfabrykaty z metali nieżelaznych
Centralny Zarząd Przemysłu Cementowego	wszystkie
Centralny Zarząd Przemysłu Wapienniczego-Gipsowego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Meblowego	"
Centralny Zarząd Przemysłu Drzewnego	"
Ministerstwo Kultury i Sztuki	wszystkie z wyjątkiem: stopów żelaznych i drucarskiej blachy cynkowej (graficznej), blachy ołowianej, blachy żelaznej platerowanej miedzią i mosiądzem.
Ministerstwo Poczty i Telegrafów	wszystkie z wyjątkiem: spoiwa cynowo-ołowianego, prętów i drutów mosiężnych, prętów i drutów miedzianych, drutu cynowego z kalafonią, rur miedzianych i rur ołowianych.
Centralny Urząd Wydawnictwa, Przemysłu Graficznego i Księgarstwa	wszystkie
Centralny Zarząd Przemysłu Graficznego	wszystkie z wyjątkiem: stopów żelaznych, drucarskich (blachy cynkowej offsetowej i graficznej).
Ministerstwo Leśnictwa	wszystkie
Ministerstwo Oświaty	"
Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej	"
Ministerstwo Finansów	"
Ministerstwo Zdrowia	"
Ministerstwo Sprawiedliwości	"
Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego	"
Ministerstwo Handlu Zagranicznego	"
Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego	"
Centralny Urząd Kinematografii	"
Centralny Urząd Skupu i Kontraktacji	"
Urząd do Spraw Wyznań	"
Zarząd Budowlanych Przedsiębiorstw Powiatowych	"
Ministerstwo Budownictwa Miast i Osiedli	wszystkie z wyjątkiem: blachy cynkowej, spoiwa cynowo-ołowianego, rur ołowianych.
Delegatura Rzeczypospolitej Polskiej	wszystkie
Zarząd Główny Ligi Przyjaciół Żołnierza	"
Centrala Produktów Naftowych w Ministerstwie Górnictwa	"
Główny Urząd Miar	"
Centralny Instytut Ochrony Pracy	"
Centralne Biuro Obrotu Maszynami	"
Główny Instytut Pracy	"
Główny Komitet Kultury Fizycznej	"
Ministerstwo Gospodarki Komunalnej	wszystkie z wyjątkiem: ołowiu, spoiwa cynowo-ołowianego, blachy cynkowej i rur ołowianych.

Terminarz

dotyczący przesyłania rozdzielników kontyngentowych
i składania zamówień w CHMN

Kontyngentobiorcy z listy Nr 1 otrzymują rozdzielniki kontyngentowe PKPG z CHMN	Kontyngentobiorcy z listy Nr 1 przesyłają do CHMN w dwóch egz. rozdzielnik kontyngentowy na podległe jednostki	Jednostki podległe kontyngentobiorcom z listy Nr 2 składają w CHMN zamówienia
na I kw. 1953 r. do dnia 1.9.1952 r.	na I kw. 1953 r. do dnia 15.9.1952 r.	na I kw. 1953 r. do dnia 15.10.1952 r.
na II kw. 1953 r. do dnia 25.11.1952 r.	na II kw. 1953 r. do dnia 15.12.1952 r.	na II kw. 1953 r. do dnia 15.1.1953 r.
na III kw. 1953 r. do dnia 25.2.1953 r.	na III kw. 1953 r. do dnia 15.3.1953 r.	na III kw. 1953 r. do dnia 15.IV.1953 r.
na IV kw. 1953 r. do dnia 25.5.1953 r.	na IV kw. 1953 r. do dnia 15.6.1953 r.	na IV kw. 1953 r. do dnia 15.VII.1953 r.

Załącznik Nr 4 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 342 z dnia 29 października 1952 r.

Wykaz ilości metali i półfabrykatów z metali nieżelaznych przeznaczonych na dodatkowe przydziały dla jednego odbiorcy

Nr Wykazu PKPG	Artykuł	Jedn. miary	Ilość	Uwagi
1	Antymon	kg	200	
2	Aluminium	"	200	
3	Chrom	"	20	
4	Cyna	"	200	
9	Cynk hutniczy „H” i „G”	"	1.000	
10	Cynk wtórny „W” Remelted	"	1.000	
11	Cynk elektrolityczny	"	1.000	
12	Cynk rafinowany	"	1.000	
13	Cynk czysty NJ	"	1.000	
14	Pył cynkowy	"	1.000	
16	Kadm	"	20	
17	Krzem	"	20	
18	Magnez	"	200	
21	Miedź elektrolityczna	"	200	
22	Miedź rafinowana	"	200	
23	Miedź krzemowa	"	50	
24	Miedź manganowa	"	50	
25	Miedź fosforowa	"	50	
26	Nikiel	"	100	
28	Ołów	"	1.000	
29	Rtęć	"	20	
30	Srebro	"	20	
31	Selen	"	20	
37	Proszek aluminiowy	"	50	
38	Inne proszki metali nieżel.	"	50	
39	Stopy łoż. i drukarskie	"	500	
40	Spoiwo cynowo-ołowiane	"	500	
41	Brąz i spiż w blokach	"	500	
42	Mosiądz w blokach	"	500	
43	Stopy cynkowe	"	500	
44	Anody niklowe lane	"	500	
45	Przetopy złomu stopów alum.	"	500	
45a	Stopy aluminiowe	"	500	
46	Blacha cynkowa ze stopów	"	500	
47	Blacha cynk. graficzna i offset	"	200	

Nr Wykazu PKPG	Artykuł	Jedn. miary	Ilość	Uwagi
48	Taśma cynkowa	kg	500	
49	Taśma ze stopów cynkowych	"	200	
50	Blacha miedziana	"	300	
51	Taśma miedziana	"	500	
52	Blacha mosiężna	"	500	
53	Taśma mosiężna	"	500	
54	Blacha aluminiowa	"	500	
55	Blacha ze stopów aluminiowych	"	500	
56	Taśma aluminiowa	"	500	
57	Blacha ołowiana	"	500	
58	Blacha brązowa	"	500	
59	Blacha nowosrebrna	"	500	
60	Blacha srebrna	"	50	
61	Blacha żel. plater. Ni Cu i stop.	"	500	
62	Blacha niklowa i anody walc.	"	300	
63	Blacha cupalowa	"	100	
64	Folia aluminiowa	"	500	
65	Folia cyn.-ołowiana	"	200	
66	Folia miedziana	"	200	
67	Folie inne	"	200	
68	Pręty i prof. miedziane	"	500	
69	Pręty i prof. mosiężne	"	500	
70	Pręty i prof. aluminiowe	"	500	
71	Pręty i prof. ze stopów alum.	"	500	
72	Pręty i prof. ze stopów cynkowych	"	500	
74	Pręty brązowe	"	500	
76	Drut miedziany	"	500	
77	Drut mosiężny	"	500	
78	Drut aluminiowy	"	500	
79	Drut ze stopów alum.	"	500	
80	Drut ołowiany	"	500	
83	Drut cyn. z kalafonią	"	200	
95	Rury miedziane	"	500	
96	Rury mosiężne	"	500	
97	Rury aluminiowe	"	500	
98	Rury ze stopów alum.	"	500	
100	Rury ołowiane	"	500	
102	Rury brązowe	"	500	

Wniosek
o dodatkowy przydział metali nieżelaznych

Kontyngentobiorca			
Zamawiający		CZP Zakład	
Rodzaj metalu	Asortyment i gatunek	wymiar	ilość w kg
Uzasadnienie cel zużycia			
produkcja	norma/jedn.	okres zużycia	
Bilans zużycia metalu nieżelaznego w CZP			
przydział roczny zapas początkowy na 1. I. 1952 r. zapas aktualny realizacja za okres do zużycie za okres			
			CZP

podpis

Opinia CHMP o możliwościach pokrycia.....
Decyzja Zarządu dla Spraw Metali Nieżelaznych.....
Decyzja PKPG — Dep. Zaop. i Bil. Mat. BI Warszawa.....

Kontyngentobiorca

.....
Nr rozdzielnika kontyngentobiorcy

.....
Nazwa jednostki (CZP Zjednoczenie)

Artykuł
kontyngent na.....
kwartał 1953 r.
Wysokość kontyngentu
w kg

Zestawienie zbiorcze
złożonych zamówień w CHMN

Lp.	Data zamówienia	Nr zamówienia	Zamawiający (Zakład)	Ilość zam. materiału w kg

Razem.....

Data

podpis

Do
CENTRALI HANDLOWEJ
METALI NIEŻELAZNYCH

S o s n o w i e c
ul. Nowotki 2

Ministerstwo:

Kontyngent: roczny — kwartalny — dodatkowy
(niepotrzebne skreślić)

Zamówione ilości zwalniamy z naszego kontyngentu

Nasz znak.....

Data.....

Pieczęć akceptująca i podpis

Zamówienie Nr.....

....., Dnia 195..... r.

Odbiorca (firma i adres):
Stacja przeznaczenia:
Bocznica:
Żądany termin dostawy:
Dostawę awizować:
Rachunek płaci:
Nazwa, numer i siedziba banku:
Nr konta bankowego:
Tytuł płatności:
Uwagi:

Zamawiamy:

Lp.	Nazwa towaru wg cennika CHMN	Ilość w kg	Cena za 1 kg	Uwagi

UZASADNIENIE

1. Na jaki cel zużyty będzie zamówiony met. nieżel. (podać maszynowy, na jaką część — detal) ponadto uzasadnić konieczność zastosowania metali nieżelaznych.
2. Czy zastosowanie zamówionego metalu nieżelaznego względnie półfabrykatu do zamierzonej produkcji jest zgodne z wytycznymi zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 21 z dnia 25.I.52 r. w sprawie używania do produkcji metali nieżelaznych.
3. Wielkość produkcji, do której ma służyć zamówiony metal.
4. Norma zużycia metalu względnie półfabrykatu na jednostkę danej produkcji.
Przy stopach łożyskowych należy podać dane techniczne według cennika Nr 31, str. 6.

UWAGA: Uzasadnienie celowości zużycia zamówionych metali nieżelaznych powinno odpowiadać wytycznym zawartym w pouczeniu, stanowiącym załącznik do niniejszego zamówienia.

	K. K.	
	K. K.	
	K. F.	

Nr

Odnutowano z kontyngentu

ilość..... dnia.....

Dział Kontr. i Analiz Kontyngentów

Do wykonania

w terminie

.....

.....

..... dnia.....

Dział Zbytu

Tryb zaopatrzenia i dystrybucji skór i wytworów skórzanych zbywanych przez Centralę Handlową Przemysłu Skórzanego

W celu zapewnienia racjonalnego obrotu zaopatrzenia w skóry i wytwory skórzane Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego zarządzeniem nr z dnia 1952 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji skór i wytworów skórzanych zbywanych przez Centralę Handlową Przemysłu Skórzanego ustalił, co następuje:

§ 1.

Zarządzenie niniejsze dotyczy skór i wytworów skórzanych, wymienionych w branzji XVIII i XXX „Wykazu artykułów do planowania zaopatrzenia“ (Wydawnictwo PKPG Nr 296) z wyjątkiem artykułów ochrony osobistej — dostarczanych przez Centralę Sprzętu Pożarniczego Ratunkowego i Ochronnego, artykułów — dostarczanych przez Biuro Zbytu Gazów Technicznych Materiałów i Sprzętu Spawalniczego, artykułów sportowych — dostarczanych przez Centralę Handlową Sprzętu Sportowego, galanterii skórzanej — dostarczonej przez Centralę Handlu Galanteryjnego „Centrogal“, oraz artykułów, objętych zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 261 z dnia 16 sierpnia 1952 r. w sprawie dystrybucji i zaopatrzenia w odzież służbową i specjalną (ochronną i roboczą) (Biuletyn PKPG Nr 32 poz. 154).

§ 2.

1. Spośród skór i wytworów skórzanych, wymienionych w § 1 PKPG bilansuje i rozdziela następujące artykuły:

- 1) Skóry twarde garbowane, w tym:
 - a) krupony podeszwowe — poz. wykazu 29b — 829
 - b) inne skóry podeszwowe — poz. wykazu 29b — 830
 - c) skóry podeszwowe (brandzłowe) — poz. wykazu 29b — 831
 - d) skóry blankowe — poz. wykazu 29b — 832
 - e) inne skóry rymarskie — poz. wykazu 29b — 832a
 - f) skóry pasowe — poz. wykazu 29b — 833
 - g) skóry techniczne dla włókiennictwa — poz. wykazu 29b — 834
 - h) inne skóry techniczne — poz. wykazu 29b — 835
- 2) Skóry miękkie garbowane w tym:
 - a) skóry juchtowe na wierzchy obuwiowe — poz. wykazu 29b — 836
 - b) skóry bukatowe na wierzchy obuwiowe — poz. wykazu 29b — 837
 - c) skóry końskie na wierzchy obuwiowe — poz. wykazu 29b — 838
 - d) skóry cielęce na wierzchy obuwiowe — poz. wykazu 29b — 839
 - e) skóry świńskie na wierzchy obuwiowe — poz. wykazu 29b — 840
 - f) skóry inne na wierzchy obuwiowe — poz. wykazu 29b — 841
 - g) skóry podszewkowe — poz. wykazu 29b — 842
 - h) skóry galanteryjne — poz. wykazu 29b — 843
 - i) skóry techniczne — poz. wykazu 29b — 844
 - j) skóry rękawicznice — poz. wykazu 29b — 845
- 3) Pasy pędne skórzane — poz. wykazu 29b — 846
- 4) Uprząż — poz. wykazu 29b — 850

2. Skóry i wytwory skórzane, nie wymienione w ust. 1 bilansuje i rozdziela Ministerstwo Przemysłu Lekkiego (MPL) lub Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego (CHPS) zgodnie z „Wykazem materiałów bilansowanych centralnie na 1953 r.“ (Wydawn. Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG) Nr 29c).

3. W przypadkach gospodarczo uzasadnionych PKPG Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych może wydać decyzję w sprawie bilansowania i rozdziałania skór i wytworów skórzanych odmiennie od postanowień ust. 1 i 2.

§ 3.

1. Ustala się następujący podział odbiorców skór i wytworów skórzanych.

1) **Główni odbiorcy**; podległe którym jednostki zaopatrują się bezpośrednio u producentów.

Do głównych odbiorców należą:

- Centralny Zarząd Przemysłu Obuwniczego
- Centralny Zarząd Przemysłu Artykułów Skórzanych
- Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego.

2) **Drobnii odbiorcy**, podległe którym jednostki zaopatrują się za pośrednictwem aparatu CHPS.

2. W przypadku zmian organizacyjnych lub innych gospodarczo uzasadnionych przyczyn PKPG — Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych może ustalić przydział na odbiorców głównych i drobnych.

Dokonane przydziały ulegają odpowiednim zmianom.

§ 4.

Zarządzenie niniejsze określa zasady zaopatrzenia i dystrybucji drobnych odbiorców. Dystrybucję i zaopatrzenie głównych odbiorców ustalają odrębne przepisy.

§ 5.

Każdy drobny odbiorca, zwany dalej kontyngentobiorcą wskaże CHPS w terminie do dnia 30 listopada 1952 r. jednostkę lub komórkę organizacyjną, która będzie jego centralnym i wyłącznym ośrodkiem koordynacyjnym oraz dystrybucyjnym dla skór i wytworów skórzanych.

§ 6.

1. CHPS prześle do MPL — Departament Zbytu w terminie do dnia 1 grudnia 1952 r. projekt pełnego rozdzelnika rocznego na drobnych odbiorców z podziałem na kwartaly.

2. MPL — Departament Zbytu uzgodni z Ministerstwem Handlu Wewnętrznego (MHW) projekt rozdzelnika rocznego i prześle do PKPG — Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych w terminie do 15 grudnia 1952 r.

3. W rozdzelniku powinna być wydzielona:

- 1) rezerwa, która pozostanie w dyspozycji PKPG,
- 2) rezerwa do dyspozycji CHPS, przewidziana na realizację drobnych zapotrzebowań pozarynkowych, nie wyszczególnionych w rozdzelniku.

4. Rozdzelnik zatwierdza PKPG — Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych i przesyła do MPL — Departament Zbytu, MHW i CHPS.

§ 7.

CHPS upoważniona jest do zaliczkowania zamówień na I kwartał 1953 r. na poczet dostaw rocznych do wysokości jednej piątej przydziału otrzymanego przez kontyngentobiorców w 1952 r. Udzielone zaliczki zostaną uwzględnione przy realizacji rozdzelnika PKPG za I kwartał.

§ 8.

Zatwierdzony rozdzelnik roczny przesłany będzie do wiadomości kontyngentobiorcom w dziesięć dni po zatwierdzeniu NPG na 1953 r. Kontyngentobiorcy podzielą w ciągu piętnastu dni po otrzymaniu rozdzelnika przydzielone rozdzelnikiem PKPG ilości skóry i wytworów pomiędzy podległe jednostki, które z kolei zawiadomią bezpośrednich odbiorców o wysokości przydziału.

1. Centralne Zarządy Przemysłu (jednostki równorzędne) prześlą do Biura Wojewódzkich CHPS (w odpisie do CHPS w Łodzi) w terminie do dnia 15 stycznia 1953 r. rozdzelnik z podziałem na zakłady lub instytucje odbierające (bezpśrednich odbiorców) według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1 do zarządzenia.

2. Spis Biur Wojewódzkich CHPS stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia.

Jednostka rozdzielająca:
Centralny Zarząd Przemysłu
(wzgl. jednostka równorzędna)

Podlegająca Ministerstwu
Jedn. miary

Zał. Nr I do zarządzenia Przewodniczącego PKPG
Nr z dnia 1952 r.
Otrzymują Biura Wojewódzkie Centrali Handlowej Przemysłu Skórzanego (w odpisie Centrala Handlowa Przem. Skórzanego w Łodzi) najdalej w terminie 15 dni po otrzymaniu rozdzielnika.

L.p.	Odbiorca (w układzie wojewódzkim).	A s o r t y m e n t																
		np. krupon podeszwowy					np. skóry blankowe					np. pasy pędne					itd.	
		kw. I	kw. II	kw. III	kw. IV	Ra- zem	kw. I	kw. II	kw. III	kw. IV	Ra- zem	kw. I	kw. II	kw. III	kw. IV	Ra- zem		
1	np. Wojew. bydgoskie																	
1	Zakład																	
2	Zakład																	
	Razem																	
1	Wojew. gdańskie																	
1	Zakład																	
2	Zakład																	
	itd.																	

§ 9.

Odbiorcy bezpośredni (zakłady, instytucje) składają zamówienia do Biur Wojewódzkich CHPS.

Zał. Nr 2 do zarządzenia
Przewodniczącego PKPG
Nr z dn. 1952 r

§ 10.

Zamówienia składać należy na dwa miesiące przed początkiem każdego kwartału. Zamówienia na wytwory produkcji specjalnej (pasy pędne, artykuły techniczne dla przemysłu włókienniczego, artykuły uszczelniające, troki, artykuły rymarskie i inne, wykonywane na zapotrzebowania indywidualne) składać należy na trzy miesiące przed początkiem kwartału. Wysokość zamówień na I kwartał ustalona będzie ostatecznie rozdzielnikiem PKPG na 1953 r.

§ 11.

Zamówienia powinny być udokumentowane szczegółową specyfikacją i zawierać oprócz ilości i terminów dostaw następujące dane:

1) dla skór twardych i miękkich — jedn. miary (kg lub m²), oraz nazwę zgodną z nomenklaturą obowiązującego cennika CHPS.

2) dla pasów pędnych — rodzaj skóry (dębicowa, chromowa), długość, szerokość, sposób łączenia (szyty, klejony wodoodpornie) rodzaj pasa (konusowy, klinowy, pojedynczy, podwójny), warunki techniczne zużycia pasa — rodzaj maszyny, ciśnienie, temperaturę, wilgotność itd.

3) dla artykułów technicznych typu włókienniczego — nazwę, rodzaj skóry (pergaminowa, chromowa, dębicowa) wymiary (dla gońcy czółenkowych należy podać ponadto symbol katalogu b. Centrali Zaopatrzenia Materiałowego Przemysłu Włókienniczego).

4) dla artykułów technicznych uszczelniających — rodzaj skóry, szczegółowy opis lub rysunek techniczny z podaniem rozmiarów. W przypadku braku rysunków należy przesłać wzór niezużyty. Warunki techniczne zużycia artykułów uszczelniających — rodzaj maszyny, ciśnienie, temperaturę, wilgotność itp.

5) dla troków — szerokość, rodzaj skóry (siarkowa, chromowa, pergaminowa).

6) dla wyrobów rymarskich — jednostkę miary oraz nazwę zgodną z nomenklaturą obowiązującego cennika CHPS.

Zamówienia na artykuły wyszczególnione w pkt 2, 3, 4 i 5 zestawione być powinny wyłącznie w kilogramach bez względu na asortyment zapotrzebowanego towaru.

S P I S

Biura Wojewódzkich Centrali Handlowej Przemysłu Skórzanego (Łódź, ul. Czackiego 16)

L.p.	Biura Wojewódzkie	A d r e s	tel.
1	Warszawa	ul. Wolska Nr 151	815—09
2	Bydgoszcz	ul. Kościuszki 25	34—52
3	Łódź	ul. Limanowskiego 166	184—75
4	Kielce	Radom, Traugutta 52	22—85
5	Poznań	ul. Stary Rynek 53/54	645—04
6	Białystok	ul. Rynek Kościuszki 26	6—74
7	Olsztyn	ul. Dąbrowskiego 11	455
8	Gdańsk	Wrzeszcz, Batorego 24-26 Baraki Nr 11 2,4	410—40
9	Szczecin	ul. Malczewskiego 9	37—96
10	Wrocław	ul. Rynek 33/34	33—96
11	Katowice	Bytom, ul. Poznańska 16	36—46
12	Kraków	ul. Floriańska 28	500—08
13	Rzeszów	ul. Nowotki 16	189
14	Lublin	ul. Mełgiewska 5	11—17
15	Koszalin	z siedz. w Słupsku ul. Stalina 2	
16	Opole	ul. Wieczorka 12	

§ 12.

Zamówienia awaryjne kierowane być mogą bezpośrednio do zakładu produkcyjnego, z kopią do odpowiedniego Biura Wojewódzkiego CHPS, bez zachowania terminów o których mowa w § 10.

§ 13.

Zamówione wytwory, nie odebrane w terminie trzech tygodni od daty postawienia towaru do dyspozycji odbiorcy, przeznaczone będą na powiększenie rezerwy PKPG.

§ 14.

Odbiorcy obowiązani są do zawiadomienia CHPS lub jej właściwych Biur o wycofaniu zamówienia, najdalej na 20 dni przed początkiem kwartału. Niezachowanie tego terminu uprawnia CHPS do żądania świadczeń, przewidzianych w umowie, a w przypadku niezawarcia jeszcze umowy do pokrycia kosztów związanych z przygotowaniem do realizacji zamówienia.

§ 15.

Zamówienia kwartalne, nie zrealizowane z powodu niemożności wykonania dostaw przez CHPS, powinny być postawione do dyspozycji kontyngentobiorców w kwartale następnym. Postanowienie to nie dotyczy kwartału IV 1953 r.

§ 16.

Kontyngentobiorcy upoważnieni są do dokonywania zmian rozdzielnika przydzielonych wytworów między pod-

ległymi im jednostkami organizacyjnymi w porozumieniu z CHPS.

§ 17.

1. Dostawy następują w wykonaniu zawartych umów.
2. Zamówienia, o których mowa w niniejszym zarządzeniu stanowią podstawę do zawarcia właściwych umów.

§ 18.

1. CHPS obowiązana jest do przesyłania do PKPG — Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych w terminie 1 miesiąca po zakończeniu kwartału, sprawozdania z wykonania rozdzielnika w układzie przyjętym w rozdzielniku.

2. Wzory i tryb składania sprawozdawczości ustali MHW w porozumieniu z MPL, GUS i PKPG.

§ 19.

Zarządzenie obowiązuje od dnia

Zasady gospodarowania użytymi akumulatorami i bateriami akumulatorowymi

W celu należytego zagospodarowania użytych akumulatorów i baterii akumulatorowych Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego zarządzeniem nr 340 z dnia 31 października 1952 roku w sprawie gospodarowania użytymi akumulatorami i bateriami akumulatorowymi ustalił, co następuje:

§ 1.

1. Urzędy i instytucje państwowe oraz przedsiębiorstwa gospodarki uspołecznionej obowiązane są zabezpieczyć przed zniszczeniem użyte lub uszkodzone nienadające się do dalszego użytku przez posiadacza akumulatory i zaoferować je do skupu właściwym zbiornicom Centralnego Zarządu Gospodarki Złomem (CZGZ).

2. W przypadku gdy akumulatory lub baterie akumulatorowe są uszkodzone w ten sposób, że nie stanowią całości — zabezpieczeniu i zaoferowaniu do skupu, podlegają części tych akumulatorów lub baterii.

3. Ilekroć w dalszych przepisach mowa jest o akumulatorach rozumie się przez to również baterie akumulatorowe oraz części akumulatorów lub baterii.

§ 2.

1. Koszt przesyłki akumulatorów do zbiornicy CZGZ a przy przesyłkach publicznych środkiem komunikacji — do stacji przeznaczenia, obciąża wysyłającego.

2. Przed wysłaniem akumulatorów należy usunąć znajdujący się w nich kwas.

§ 3.

1. Otrzymane akumulatory zbiornice CZGZ rozbijają na części i obliczają należność dostawy według wagi płyt akumulatorowych i szlamu po obowiązujących cenach.

2. Zbiornice CZGZ przesyłają dostawcy pokwitowania stwierdzające ilość otrzymanych akumulatorów z uwidocznieniem wagi płyt akumulatorowych.

§ 4.

1. Zdane do dalszego użytku części akumulatorów, zbiornice CZGZ powinny dostarczyć właściwym zakładom produkcyjnym akumulatory.

2. Słuczkę szklaną, odpadki gumowe, korkowe jak również z mas plastycznych zbiornice CZGZ stawiają do dyspozycji najbliższej zbiornicy Centrali Odpadków Użytkowych.

§ 5.

1. Centralny Zarząd Zbytu Ministerstwa Przemysłu Maszynowego uzależni sprzedaż akumulatorów od przedstawienia pokwitowania zbiornicy CZGZ (§ 3 ust. 2) stwierdzającego dostarczenie użytych akumulatorów przy ciężarze użytych płyt akumulatorowych i szlamu akumulatorowego stanowiącym nie mniej niż 90% ciężaru płyt akumulatorowych nabywanych akumulatorów.

2. W przypadku nieprzedłożenia pokwitowania, o którym mowa w ust. 1 nabywca obowiązany jest złożyć kaucję w wysokości 2/3 wartości nabywanych akumulatorów. Kaucja podlega zwrotowi z chwilą przedstawienia pokwitowania, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy, ust. 1 i 2 nie dotyczą sprzedaży akumulatorów przeznaczonych do wyposażenia nowych maszyn i urządzeń jak również akumulatorów przeznaczonych do dalszej odprzedaży.

§ 6.

Minister Przemysłu Maszynowego może w odniesieniu do poszczególnych nabywców akumulatorów ustalić niższy procent (%) ciężaru zaoferowanych do skupu użytych płyt akumulatorowych i szlamu w stosunku do ciężaru płyt akumulatorowych nabywanych akumulatorów niż określonych w § 5 ust. 1.

§ 7.

Minister Przemysłu Maszynowego zarządzi opracowanie w terminie do dnia 31 grudnia 1952 r. projektu przepisów dotyczących uzależnienia sprzedaży akumulatorów jednostkom nie będącym jednostkami gospodarki uspołecznionej — od zaoferowania do skupu użytych akumulatorów.

§ 8.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 2 listopada 1952 r.

Tryb zaopatrzenia i Dystrybucji w tkaniny na rok 1953

Zarządzeniem nr 359 z dnia 13 listopada 1952 roku w sprawie dystrybucji i zaopatrzenia w tkaniny w 1953 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustalił co następuje:

I. Zakres przedmiotowy

§ 1.

Zarządzenie niniejsze ustala tryb dystrybucji i zaopatrzenia w tkaniny dostarczane przez Centralę Tekstylną.

§ 2.

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego (PKPG) rozdziela niżej wyszczególnione tkaniny wymienione w wydawnictwie PKPG pod nazwą: „Wykaz materiałów bilansowanych centralnie na 1953 r. Nr 29c” (Branża XXVII) oraz nie wyszczególnione w wykazie tkaniny podane w pozycji 5, 6 i 7:

- 1) tkaniny białe bawełniane — poz. wykazu 728
- 2) tkaniny pościelowe bawełniane — poz. wykazu 731
- 3) tkaniny drelichowe bawełniane — poz. wykazu 735a

- 4) tkaniny cajgowe bawełniane — poz. wykazu 735b
- 5) koce bawełniane
- 6) sukno mundurowe wełniane
- 7) sukno płaszczowe
- 8) koce wełniane — poz. wykazu 749
- 9) tkaniny opakunkowe (lniane i pakulane) — poz. wykazu 763
- 10) tkaniny jutowe — poz. wykazu 764a
- 11) sienniki — poz. wykazu 766
- 12) worki — poz. wykazu 767

§ 3.

Tkaniny nie wymienione w § 2, a objęte „Wykazem materiałów bilansowanych centralnie na 1953 r. Nr 29c” w branży XXVII są rozdzielane przez Ministerstwo Przemysłu Lekkiego (MPL) Departament Zbytu.

§ 4.

W przypadkach gospodarczo uzasadnionych PKPG Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych może wydać decyzje odmienne od postanowień zawartych w § 2 i 3.

II. Zakres podmiotowy

§ 5.

1. Kontyngentobiorcami to jest dysponentami przydzielanych tkanin są ministerstwa i centralne urzędy.

2. W przypadkach zmian organizacyjnych lub innych gospodarczo uzasadnionych przyczyn PKPG Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych może wprowadzić zmiany do przepisów ust. 1.

3. Kontyngentobiorcy wymienieni w ust. 1 są wówczas obowiązani wydzielić odpowiednią część przyznaną im tkanin na rzecz tych jednostek, które w wyniku zmian zostaną wyodrębnione.

§ 6.

Kontyngentobiorcy wskażą Centrali Tekstylnej w terminie 15 dni od wejścia w życie zarządzenia jednostkę, która będzie dysponować przydziałami w ramach kontyngentu.

§ 7.

1. Jednostki podległe Ministerstwu Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego realizują zapotrzebowania w obrocie bezpośrednim w ramach ilości przyznaną w planie rocznym. Inne przepisy zarządzenia nie mają zastosowania do tych jednostek.

2. Ilości tkanin przeznaczone na produkcję odzieży w zakładach podległych Ministerstwu Przemysłu Lekkiego Centralny Zarząd Przemysłu Odzieżowego oraz Ministerstwu Przemysłu Drobno i Rzemiosła są ustalone odrębnie przez PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych, w porozumieniu z tymi ministerstwami. Asortymentowy plan dostaw tkanin przeznaczonych na produkcję odzieży powinien być ustalony zgodnie z przepisami zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 297 z dnia 30 lipca 1951 r. w sprawie asortymentowego planowania w przemyśle włókienniczym i odzieżowym dla potrzeb rynku wewnętrznego (Biuletyn PKPG Nr 22 poz. 225).

3. Pozostałe jednostki organizacyjne nie wyszczególnione w § 5 ust. 1, w § 7 ust. 1 i 2 pokrywają swe zapotrzebowania na artykuły rozdzielane przez PKPG w ramach rezerwy PKPG, natomiast na artykuły rozdzielane przez Ministerstwo Przemysłu Lekkiego w ramach rezerwy MPL, przeznaczonej na realizację potrzeb pozarynkowych.

III. Zasady dystrybucji i tryb postępowania przy realizacji przydziałów i zamówień.

§ 8.

1. Centrala Tekstylna prześle w terminie do dnia 30 listopada 1953 r. do Ministerstwa Przemysłu Lekkiego, Departamentu Zbytu projekt pełnego rozdzielnika rocznego dla kontyngentobiorców (z podziałem na kwartały) na tkaniny przydzielane przez PKPG (§ 2) i przez Ministerstwo Przemysłu Lekkiego (§ 3).

2. Ministerstwo Przemysłu Lekkiego uzgodni z Ministerstwem Handlu Wewnętrznego (MHW) projekt rozdzielnika rocznego i przesyła do PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych w terminie do dnia 5 grudnia 1953 r.

3. W projekcie rozdzielnika powinna być wydzielona rezerwa, która pozostanie w dyspozycji PKPG lub MPL.

4. Projekty rozdzielników powinny być opracowane na podstawie projektów bilansów materiałowych lub informacji udzielonych Centrali Tekstylnej przez odbiorców. Sposób opracowania projektów bilansów Materiałowych i uzyskania przez Centralę Tekstylną od odbiorców danych co do ich potrzeb określają odrębne przepisy.

§ 9.

1. Projekty rozdzielników rocznych wstępnie zatwierdzają:

- 1) PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych na tkaniny rozdzielane przez PKPG,
- 2) Ministerstwo Przemysłu Lekkiego, Departament Zbytu na tkaniny rozdzielane przez Ministerstwo Przemysłu Lekkiego.

2. Ostateczne zatwierdzenie rozdzielników rocznych nastąpi po zatwierdzeniu Narodowego Planu Gospodarczego na 1953 rok.

§ 10.

1. Centrala Tekstylna zawiadomi kontyngentobiorców o wysokości przyznaną kontyngentów rocznych w terminie 10 dni po zatwierdzeniu NPG na 1953 r.

2. Kontyngentobiorcy podzielią w ciągu piętnastu dni po otrzymaniu rozdzielnika przydzielone przez PKPG ilości tkanin pomiędzy centralne zarządy lub jednostki równorzędne, podając do wiadomości Zarządu Centrali Tekstylnej w Łodzi rozdzielniki sporządzone na formularzu stanowiącym załącznik Nr 1 do zarządzenia.

3. Centralne zarządy przemysłu lub jednostki równorzędne sporządzają podrozdzielniki dla podległych jednostek na formularzu stanowiącym załącznik Nr 2 do zarządzenia i prześlą je do Zarządu Centrali Tekstylnej w Łodzi oraz do właściwych terytorialnie Ekspozytur Wojewódzkich Centrali Tekstylnej w terminie 10 dni od daty otrzymania przydziału z jednostki nadrzędnej. Ilość oraz podział na kwartały powinny pokrywać się z przydziałem jednostki nadrzędnej.

4. Centralne zarządy przemysłu lub jednostki równorzędne zawiadomią bezpośrednich odbiorców o przyznaną im ilościach tkanin ze wskazaniem wojewódzkich ekspozytur Centrali Tekstylnej, w których przydziały tkanin będą realizowane.

5. Wykaz ekspozytur wojewódzkich Centrali Tekstylnej stanowi załącznik Nr 3 do zarządzenia.

6. Kontyngentobiorcy w porozumieniu z Centralą Tekstylną upoważnieni są do dokonywania przeniesień przydzielonych wytworów pomiędzy podległymi jednostkami organizacyjnymi.

§ 11.

1. Odbiorcy posiadający składnice centralne składają zamówienia bezpośrednio do Zarządu Centrali Tekstylnej i prześlą odpis do właściwej ekspozytury wojewódzkiej.

2. Centrala Tekstylna może postanowić, że w sposób określony w ust. 1 składają będą zamówienia również odbiorcy realizujący centralnie zapotrzebowania.

3. Odbiorcy inni niż określani w ust. 1 i 2 składają zamówienia do ekspozytur wojewódzkich Centrali Tekstylnej.

§ 12.

1. W przypadku nieustalenia w terminie właściwych przydziałów Centrala Tekstylna realizuje zaliczkowo zamówienia na I-szy kwartał 1953 r. w wysokości 1/4 przydziałów 1952 roku.

2. Zaliczkowe przydziały zostaną rozliczone po zatwierdzeniu rozdzielników rocznych. Różnice między przydziałem zaliczkowym a przydziałem ustalonym w rozdzielniku na I kwartał zostaną rozliczone w II kwartale.

3. Zamówienia na II kwartał 1953 r. powinny być złożone w terminie do dnia 15 stycznia 1953 r. na III kwartał 1953 r. — do dnia 1 kwietnia 1953 r., na IV kwartał 1953 r. — do dnia 1 lipca 1953 r.

4. Zamówienia na wytwory produkcji indywidualnej, nietypowej należy przesyłać na 3 1/2 miesiąca przed początkiem kwartału.

§ 13.

1. Odbiorca ma prawo anulować zamówienia najpóźniej na dwa miesiące przed początkiem kwartału, w którym ma nastąpić dostawa.

2. Centrala Tekstylna może nie przyjąć rezygnacji inaczey jak za zwrotem kosztów poniesionych przez producenta, jeżeli zamówienie dotyczy produkcji indywidualnej, nietypowej lub specjalnej, nie znajdującej zastosowania u innych odbiorców a produkcja została już uruchomiona.

§ 14.

Przydziały nie zrealizowane z powodu niemożności dostaw przez Centralę Tekstylną w danym kwartale mogą być dysponowane przez kontyngentobiorców w kwartale następnym tego samego roku.

IV. Sprawozdawczość.

§ 15.

1. Centrala Tekstylna przesyła do PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych w terminie jednego miesiąca po upływie każdego kwartału kalendarzo-

wego sprawozdanie z wykonanych w tym kwartale dostaw tkanin rozdzielanych przez PKPG, a do Ministerstwa Przemysłu Lekkiego — Departament Zbytu — sprawozdania z wykonania dostaw tkanin rozdzielanych przez to ministerstwo.

2. Wzór formularza sprawozdania oraz listę materiałów objętych sprawozdawczością ustali Ministerstwo Przemysłu Lekkiego w porozumieniu z Ministerstwem Handlu Wewnętrznego i PKPG. Wzór formularzy sprawozdania wymaga zatwierdzenia przez Główny Urząd Statystyczny.

V. Przepisy końcowe.

§ 16.

1. Zarządzenie nie narusza przepisów o obowiązku i sposobie zawierania umów.

2. Dostawy tkanin nastąpią w wykonaniu zawartych umów.

Kontyngentobiorca

Załącznik Nr 1 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 359... z dnia 13.XI.1952 r.

**Rozdzielnik roczny tkanin dla Centralnych Zarządów
lub jednostek równorzędnych.**

L.p.	Centralne Zarządy lub jednostki równorzędne	Tkaniny pościelowe					Tkaniny bieliźniane					Sukno mundurowe					itd.
		I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Ra- zem	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Ra- zem	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Ra- zem	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	R a z e m																

Jednostka rozdzielająca Centralny Zarząd lub jednostka równorzędna

Załącznik Nr 2 do Zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr 359 z dnia 13.XI. 1952 r.

podlegająca Departamentowi Zaopatrzenia lub Centralnemu Zarządowi Zaopatrzenia Ministerstwa
Jedn. miary

Otrzymuje Zarząd Centrali Tekstylnej w Łodzi. Wycinki niniejszego rozdzielnika otrzymują właściwe terytorialnie Ekspozytury Wojewódzkie Centrali Tekstylnej.

**Rozdzielnik roczny tkanin dla zakładów
lub inwestycji odbierających**

L.p.	Odbiorcy w układzie wojewódzkim	Tkaniny pościelowe					Tkaniny bieliźniane					Sukno mundurowe					itd.
		I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Ra- zem	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Ra- zem	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Ra- zem	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
I	np. wojew. bydgoskie																
1	Zakład																
2	Zakład																
	R a z e m:																
II	wojew. gdańskie																
1	Zakład																
2	Zakład																
III	wojew. białostockie																
1	Zakład																
	itd.																

CZY WIESZ, ŻE...

ukazały się następujące przepisy normatywne:

1. Uchwała nr 866 Prezydium Rządu z dnia 10 października 1952 r. zmieniająca uchwałę z dnia 8 sierpnia 1952 r. w sprawie utworzenia Zarządu Przemysłu Tworzyw Sztucznych (Monitor Polski nr A-88, poz. 1371).

2. Uchwała nr 868 Rady Ministrów z dnia 10 października 1952 r. w sprawie zmiany tymczasowego statutu organizacyjnego Ministerstwa Przemysłu Maszynowego (Monitor Polski nr A-88, poz. 1370).

3. Uchwała nr 896 Prezydium Rządu z dnia 10 października 1952 r. w sprawie przystąpienia do prac przygotowawczych dla przeprowadzenia powszechnej inwentaryzacji środków trwałych w gospodarce społecznej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Monitor Polski nr A-88, poz. 1372).

4. Uchwała nr 865 Rady Ministrów z dnia 10 października 1952 r. w sprawie zmiany tymczasowej struktury organizacyjnej Ministerstwa Przemysłu Drobno i Rzemiosła (Monitor Polski nr A-89, poz. 1376).

5. Uchwała nr 898 Rady Ministrów z dnia 10 października 1952 r. w sprawie zmiany tymczasowego statutu organizacyjnego Ministerstwa Kolei (Monitor Polski nr A-92, poz. 1420).

6. Uchwała nr 910 Rady Ministrów z dnia 10 października 1952 r. w sprawie zmiany statutu organizacyjnego Ministerstwa Gospodarki Komunalnej (Monitor Polski nr A-92, poz. 1423).

7. Uchwała nr 779 Rady Ministrów z dnia 10 września 1952 r. o zmianie uchwały z dnia 16 lutego 1952 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania budżetu Państwa na rok 1952 (Monitor Polski nr A-93, poz. 1438).

8. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 6 października 1952 r. w sprawie rozliczenia materiałów budowlanych, dostarczonych drobnym wykonawcom inwestycyjnych robót budowlano-montażowych (Monitor Polski nr A-89, poz. 1384).

Za drobnych wykonawców robót budowlano-montażowych objętych niniejszym zarządzeniem, uważa się wszystkich wykonawców zewnętrznych z wyłączeniem przedsiębiorstw państwowych, a w szczególności:

- a) budowlane spółdzielnie pracy,
- b) szkoły przysposobienia przemysłowego,
- c) Centralę Prywatnego Przemysłu Mineralnego, Drzewnego i Materiałów Budowlanych oraz zrzeszone w niej przedsiębiorstwa,
- d) indywidualnych rzemieślników.

9. Zarządzenie Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Materiałowej z dnia 11 października 1952 r. w sprawie ustalenia wynagrodzenia dla pracowników obowiązanych do gromadzenia makulatury w jednostkach organizacyjnych (Monitor Polski nr A-89, poz. 1390).

Wynagrodzenie dla pracowników obowiązanych do gromadzenia i oddawania makulatury, wypłaca po otrzymaniu terenowa zbiornica odpadków użytkowych w wysokości:

- 1) 12 gr za 1 kg przy przekazywaniu makulatury, która powstaje w jednostkach organizacyjnych w ramach bieżącej działalności gospodarczej,
- 2) 7,5 gr za 1 kg makulatury, która powstaje z akt archiwalnych.

10. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 15 października 1952 r. zmieniające zarządzenie z dnia 28 września 1951 r. w sprawie zasad tworzenia oddziałów zaopatrzenia robotniczego oraz ich organizacji (Monitor Polski nr A-90, poz. 1407).

11. Zarządzenie Ministra Hutnictwa z dnia 15 października 1952 r. w sprawie sprzedaży blachy z bębnow po sodzie kaustycznej (Monitor Polski nr A-92, poz. 1430).

12. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 12 września 1952 r. o zmianie instrukcji Ministra Finansów w sprawie zasad i trybu dokonywania zmian w rocznych planach pokrycia finansowego inwestycji na rok 1952 jednostek objętych lub rozliczających się z budżetem centralnym (Monitor Polski nr A-93, poz. 1443).

13. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 25 października

1952 r. w sprawie rejestracji platyny będącej w dyspozycji jednostek gospodarki społecznej (Monitor Polski nr A-93, poz. 1442).

Urzędy, instytucje państwowe oraz jednostki gospodarki społecznej mają obowiązek w terminie do dnia 30 listopada 1952 r. zgłosić do Centralnego Urzędu Gospodarki Materiałowej platynę we wszystkich postaciach, poza platyną, która stanowi część przyrządu lub urządzenia i była w posiadaniu w dniu 1 listopada 1952 r.

14. Zarządzenie Ministra Górnictwa z dnia 26 kwietnia 1952 r. w sprawie zawierania umów w zakresie dostaw, robót i usług z osobami nie wymienionymi w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych oraz w sprawie udzielania zaliczek i zwalniania od obowiązku zabezpieczenia tych umów (Monitor Polski nr A-93, poz. 1446).

15. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 273 z dnia 27 sierpnia 1952 r. w sprawie gospodarowania opałowymi odpadkami drzewnymi w jednostkach gospodarki społecznej (Biuletyn PKPG nr 37, poz. 165).

16. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 294 z dnia 11 września 1952 r. w sprawie zbiórki odpadkowych szlamów zawierających związki ołowiu (Biuletyn PKPG nr 38, poz. 176).

17. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz Ministrów Finansów i Handlu Wewnętrznego nr 304 z dnia 22 września 1952 r. w sprawie cen sprzedaży niektórych materiałów budowlanych i drewna (Biuletyn PKPG nr 39, poz. 180).

Przy sprzedaży materiałów budowlanych i drewna pobiera się ceny dotychczas obowiązujące i narzut. Narzut odprowadza się do Skarbu Państwa.

18. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 300 z dnia 17 września 1952 r. w sprawie oszczędzania blach i stali profilowanej w budownictwie (Biuletyn PKPG nr 40, poz. 183).

19. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 307 z dnia 25 września 1952 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji wytworów i przetworów papierowych w roku 1953 (Biuletyn PKPG nr 40, poz. 186).

Wyżej wymienione zarządzenie określa tryb zaopatrzenia i dystrybucji na rok 1953 wszystkich wyrobów i przetworów papierowych, które pochodzą z produkcji przedsiębiorstw nadzorowanych przez Centralny Zarząd Przemysłu Papierowego oraz Zarząd Przemysłu Przetworów Papierowych i Maszyn Biurowych.

20. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 309 z dnia 27 września 1952 r. w sprawie zakazu przeznaczania materiałów budowlanych pochodzenia mineralnego i drewna budowlanego oraz łarcicy funduszu rynkowego na cele pozarynkowe (Biuletyn PKPG nr 40, poz. 188).

21. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 310 z dnia 27 września 1952 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji łożysk tocznych na 1953 rok (Biuletyn PKPG nr 40, poz. 189).

22. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Hutnictwa nr 311 z dnia 1 października 1952 r. w sprawie wprowadzenia nowego programu walcowania niektórych wyrobów w hutnictwie żelaza i stali (Biuletyn PKPG nr 41, poz. 191).

23. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 312 z dnia 1 października 1952 r. w sprawie powołania Komisji lub Racjonalizacji Programu Walcowania (Biuletyn PKPG nr 41, poz. 192).

24. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 320 z dnia 7 października 1952 r. w sprawie obowiązku sporządzania uzasadnień zapotrzebowania materiałów żelaznej nawierzchni kolejowej na 1953 r. (Biuletyn PKPG nr 42, poz. 202).

25. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 327 z dnia 9 paździer-

nika 1952 r. zmieniające zarządzenie w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji żelaza i stali szlachetnej na rok 1953 (Biuletyn PKPG nr 43, poz. 205).

26. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Przemysłu Chemicznego nr 331 z dnia 10 października 1952 r. w sprawie powołania komisji do spraw koordynacji produkcji i zużycia barwników (Biuletyn PKPG nr 43, poz. 207).

27. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 333 z dnia 15 października 1952 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zasad tworzenia oddziałów zaopatrzenia robotniczego oraz ich organizacji (Biuletyn PKPG nr 44, poz. 209).

28. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 334 z dnia 15 października 1952 r. w sprawie zasad bilansowania drewna opałowego (Biuletyn PKPG nr 44, poz. 210).

29. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 335 z dnia 17 października 1952 r. w sprawie produkcji pozaplanowej i ponadplanowej (Biuletyn PKPG nr 44, poz. 211).

Przedsiębiorstwa mogą podejmować produkcję pozaplanową tylko w wypadku zapewnienia wykonania produkcji planowej, oraz po uprzednim uzyskaniu zgody jednostek nadrzędnych i dystrybutora.

30. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 340 z dnia 27 października 1952 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powoływania komisji w przedsiębiorstwach państwowych oraz organizacjach spółdzielczych (Biuletyn PKPG nr 45, poz. 212).

31. Okólnik Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 13 października 1952 r. w sprawie sprzedaży materiałów budowlanych dla poszczególnych obywateli (Monitor Polski nr A-90, poz. 1413).

32. Instrukcja Ministrów Hutnictwa i Handlu Wewnętrznego z dnia 6 listopada 1952 r. w sprawie skupu i gospodarowania srebrem przeznaczonym na artykuły będące przedmiotem obrotu rynkowego (Monitor Polski nr A-93, poz. 1451).

33. Okólnik Przewodniczącego Państwowej Komisji Pla-

nowania Gospodarczego i Ministra Finansów nr 16 z dnia 5 września 1952 r. w sprawie zasad organizacji niektórych rodzajów działalności centralnych zarządów przemysłu i jednostek równorzędnych (Biuletyn PKPG nr 39, poz. 170).

34. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 357 z dnia 7 listopada 1952 r. w sprawie przedłużenia dotychczasowych terminów rozładowania wagonów-cystern normalotorowych (Będzie opublikowane w Biuletynie PKPG).

35. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 355 z dnia 6 listopada 1952 r. zmieniające zarządzenie w sprawie gospodarowania reglamentowanymi materiałami drzewnymi (Będzie opublikowane w Monitorze Polskim).

36. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 339 z dnia 27 października 1952 r. w sprawie usprawnienia akcji zagospodarowania nieczynnych i niewłaściwie wykorzystywanych obiektów gospodarczych (Nie będzie opublikowane).

37. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 342 z dnia 29 października 1952 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji metali nieżelaznych oraz niektórych artykułów z tych metali na rok 1953 (Będzie opublikowane w Biuletynie PKPG).

38. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 345 z dnia 29 października 1952 r. zmieniające zarządzenie w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji paliwa stałego na rok 1953 (Będzie opublikowane w Biuletynie PKPG).

39. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 361 z dnia 13 listopada 1952 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji materiałów budowlanych pochodzenia mineralnego na rok 1953 (Będzie opublikowane w Biuletynie PKPG).

40. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego nr 362 z dnia 18 listopada 1952 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji artykułów ceramiki budowlanej na rok 1953 (Będzie opublikowane w Biuletynie PKPG).

Listy do redakcji

W związku z artykułem Dr Józefa Kreisberga pt. „Kilka uwag na temat gospodarowania drewnem“ zamieszczonym w nr. 8 naszego czasopisma, redakcja otrzymała od Ob. inż. M. Jackowskiego (z Sopotu) list, który — z uwagi na jego charakter dyskusyjny — przytaczamy poniżej w całości. Ob. inż. Jackowski pisze:

W numerze sierpniowym br. miesięcznika „Gospodarka Materiałowa“ w artykule pt. „Kilka uwag na temat gospodarowania drewnem“ dr Józef Kreisberg omawia m. in. wyrób beczek do piwa z dębiny i zaleca produkcję tych beczek z drewna sosnowego.

W szczególności autor krytykuje wygórowane wymagania producentów beczek dębowych, żądanie surowca wysokiej klasy, jakości „wyjątkowo dobrych siedlisk i o specjalnych wymiarach średnicy“ oraz radzi produkowanie klepek dębowej z wyrzynków, wykazujących mursz lub pęknięcia od pnia. Wyrzynki winno się odcinać od dłuższy w czasie eksploatacji i manipulacji sztuk ściętych z pnia.

Należy zauważyć, że murszywe wyrzynki i pęknięte od pnia kłody, które trzeba wymanipulować z dłużyc tartacznych, nie występują nagminnie lecz trafiają się w wypadkach sporadycznych. Zwykle administracja Lasów Państwowych przy użyciu fachowych robotników przerabia je na bindrę tj. klepkę surową na składnicach drzewnych. A co innego jest fabryka beczek. Fabryka musi mieć zapewnioną ciągłość dostawy surowca, fabrykę obowiązują konkretne plany, konkretne normy wydajności, konkretne wielkości produkcji.

Jeżeli fabryka otrzyma niewielką ilość wyrzynków ze zmurszałym środkiem i kłód pękniętych bezwzględnie chętnie je przyjmie, jako materiał pierwszorzędny na wyrób klepki.

Co się tyczy rzekomo wygórowanych warunków technicznych i grubości drewna, należy przypomnieć, że fabryki

beczek otrzymują surowiec już po odcięciu przez administrację leśną kłód nadających się na okleinę, po wybraniu materiału dla przemysłu górniczego (na szybownice) i dla przemysłu stoczniowego (na cele szkutnicze). Dopiero w następnej kolejności wybiera się surowiec na beczki.

Nie ulega wątpliwości, że życzeniem całego przemysłu beczkarskiego znajdującego się w gestii różnych ministerstw, jest aby dostarczano surowiec niezbyt sękaty, niezbyt krzywy, o prostym przebiegu włókien i o grubości od 30 cm wzwyż średnicy cienkiego końca.

Te łagodne wymagania nie są ograniczone do jakichś wyjątkowo dobrych siedlisk. Życzenia te dotyczą surowca podlegającego ręcznej przeróbce na klepkę. Nie należy zapominać, że wyboru dokonuje się z materiału już przebranego dla trzech klientów.

Następnie, bynajmniej, nie fabrykom beczek należy stawić zarzut, iż znalazł się u nich surowiec okleinowy, co miał stwierdzić dział kontroli zużycia drewna Państwowej Centrali Drzewnej we wrześniu 1951 r. w pewnym zakładzie.

Jeszcze na kilka miesięcy przed wizytą działu kontroli kilka wagonów kłód okleinowych wymanipulowanych z przerabianego na klepkę surowca dębowego wysłano do fabryki oklein w Wierzbniku (Fabryka podlega CZP Leśnego). Następne wagony w miarę pozyskiwania kłód okleinowych zostały skierowane do Słupskich ZPD.

W bieżącym roku fabryki beczek piwnych otrzymywały surowiec bez wyboru jakościowego na stacjach załadowniczych. Wybór jakościowy zniósł Państw. Centrala Drzewna, a zadysonowała dostawę dłużyc grubych od 30 mm wzwyż, nie uwzględniając wad technicznych drewna.

Skutki uzależnienia dostaw od decyzji składnic wysyłających były takie, iż na 4000 m³ surowca dostarczonego zdyskwalifikowano 950 m³ surowca nie nadającego się absolutnie na wyrób klepki. Surowiec zbrakowany musi

być z placu fabryki usunięty i przekazany na przetarcie na fryzy, gdyż na nic innego się nie nadaje. Finał kontrowersji między dostawcą i odbiorcą surowca drzewnego na wyrób beczek w r. 1952 był taki, że PKPG wydała dnia 23.VIII. br. zarządzenie dokonywania odbioru surowca nadającego się na przerób na beczki przez brakarzy fabryki beczek na stacjach załadowniczych i nieprzyjmowania drewna nieodpowiedniej do produkcji beczek jakości, czyli powrót do poprzedniego systemu.

Inna jest sprawa produkcji beczek do piwa z sosny, dodajmy od siebie, i z modrzewia, jak przewidują radzieckie przepisy z 1943 r. U nas zagadnienie to nikomu nie było znane do ubiegłego roku.

Wypowiedzi autora za produkcją beczek do piwa z sosny zamiast z dębu należy uzupełnić porównaniem struktury drewna sosnowego naszego i radzieckiego — ważnej cechy surowca na beczki. Sosna radziecka z dalekiej północy, gdzie jest krótki okres wegetacyjny, gdzie przyrosty i słabe roczne są waziutkie, odznacza się nadzwyczajną elastycznością i giętkością. Jest ona przy tym twarda, nie krucha i bielasta. Radziecki producent beczek do piwa z sosny i modrzewia ma w czym wybierać. My nie posiadamy sosny o tak idealnej budowie masy drzewnej na beczki do piwa. Autorowi sprawa ta jest znana, skoro dopuszcza u nas na wyrób beczek piwnych sosnę typu łuszczarskiego.

Nieudana próba produkowania beczek z sosny czyniona była w porze, kiedy nie było odpowiedniego materiału.

Z prób nie zrezygnowano, obecnie zgłoszony został jako pomysł racjonalizatorski nowy proces technologiczny produkcji, który powinien umożliwić otrzymanie dobrych rezultatów nawet z sosny krajowej.

Jednakże byłoby bardzo pożądane, gdyby władze kompetentne zdołały uzyskać sprowadzenie ze Związku Radzieckiego kilku próbnych wzorów sosnowych beczek piwnych, a biuro dokumentacji technicznej uzyskało dokumentację procesu technologicznego. Sprawa warta zabiegów.

Cały artykuł dra Kreisberga rejestruje rozrzutność i marnotrawstwo materiału drzewnego, krytykuje konserwatywizm i niechęć rutyniarzy do innowacji, do poszukiwań nowych dróg właściwego zużycia drewna. Artykuł dra Kreisberga winien być spopularyzowany w pierwszym rzędzie wśród pracowników nauki — w instytutach i laboratoriach doświadczalnych, w celu przeprowadzenia wszechstronnych badań nad wykorzystaniem materiałów zastępczych i ustaleniem właściwych procesów technologicznych, dających gwarancję celowego, opartego na naukowych podstawach, stosowania tworzywa wg. zasad socjalistycznej gospodarki materiałami.

W szczególności w naszej branży należałoby przeprowadzić badania laboratoryjne nad klepką sosnową o różnej budowie strukturalnej drewna, obliczyć współczynnik elastyczności, stopień wytrzymałości dla różnych przekrojów na zginanie, ściskanie itp. czynniki ułatwiające poznanie zachowania się w operacjach montażowych drewna przeschniętego, parowanego, wysuszonego. Zastrzegamy się, że nie chcemy wyważyć otwartych drzwi, ale fabrykacja beczek drzewnych, świerkowych, sosnowych, bukowych powinna mieć podstawy naukowe.

Sprawa jest poważna. Chodzi o uniknięcie łamania się klepki w montażu beczek, a zatem o uniknięcie pracochłonnych zamian złamanych klepek, uniknięcie remontowania beczek do wyrzucenia klepek wadliwych i ponownego składania, uniknięcia pomnażania odpadów.

Szczapy drzewne użytkowe odpowiednio połupane, o czym na końcu swych uwag o produkcji beczek piwnych

dr Kreisberg wspomina, nadają się bardzo dobrze do produkcji klepek.

Uwagami w sprawie stosowania beczek świerkowych do pakowania ryb, winien zainteresować się przemysł rybny.

Kończąc niniejsze uwagi, spodziewam się, że autor, który zna doskonale problemy produkcji beczek, życzliwie potraktuje niniejsze wyjaśnienia.

Ob. J. Jaworski z Konina dorzuca kilka ciekawych uwag na temat narady służby zaopatrzenia we Wrocławiu, pisząc:

„Czytając sprawozdania z narady służby magazynowej jaka odbyła się we Wrocławiu, zamieszczone w nr. 10 Wazszego czasopisma, jestem przekonany, że przyniesie ona poważne korzyści na naszym etapie rozwoju zagadnienia zaopatrzenia i gospodarki materiałowej. Szkoda tylko, że w dyskusji tak mało, a właściwie wcale, nie poruszono zagadnienia magazynowego w obrocie towarowym w drobnym przemyśle, gdzie sprawy te są niemniej ważne jak w ciężkim przemyśle. Powiedziałbym nawet, że sprawy te są w przemyśle drobnym ważniejsze, ponieważ brak tam jest niekiedy zupełnie właściwej kontroli gospodarowania mieniem socjalistycznym. W przemyśle ciężkim, w dużych zakładach produkcyjnych wszystkie niedociągnięcia w zakresie gospodarki magazynowej można streścić pod kątem:

- a) zacieśnienia kontroli celowości wydawania odpowiednich ilości materiałów, aby zaoszczędzić zużycie,
- b) zmniejszenia i usprawnienia samego sposobu magazynowania, wydawania i przyjmowania materiałów.

W przemyśle drobnym — do powyższych niedociągnięć — dodać trzeba jeszcze najważniejszy punkt a mianowicie zabezpieczenie magazynów przed powstawaniem niedopuszczalnych mank i przedysponowań towarowych. Sumy powstałych mank i przedysponowań towarowych są bardzo poważne, a walka ze zdarzającymi się jeszcze nadużyciami jeszcze trudniejsza niż w przemyśle ciężkim. Pracownik w drobnym zakładzie produkcyjnym jest trudny do skontrolowania i ma wiele okazji do nadużyciu w ciągu swej pracy, ponieważ zakład drobnym rzadko jest właściwie ogrodzony, a zatem o skontrolowaniu pracownika przy wyjściu z pracy nie ma mowy. Pracownik ma nadto możliwość wydania materiałów np. swym znajomym w czasie godzin pracy. Mając na uwadze powyższe okoliczności, należy się spodziewać, że właściwe uregulowanie tych zagadnień w przemyśle drobnym powinno nastąpić w jak najbliższej przyszłości.

Poruszyłem przykładowo tylko niektóre z najważniejszych i najbardziej palących spraw w zakresie gospodarki magazynowej w przemyśle drobnym, pragnąc, aby powołane czynniki zajęły się nimi. Pragnę także, aby Redakcja „Gospodarki Materiałowej“ poruszyła na łamach swego cennego miesięcznika zagadnienia gospodarki materiałowej i towarowej we wszystkich działach gospodarki narodowej. Przyniesie to niewątpliwie duże korzyści tym, którzy chcą usprawnić swą dotychczasową pracę oraz da możliwość fachowej dyskusji zainteresowanych pracowników na łamach miesięcznika“.

Obywatel Jaworski kończy list, życząc naszej redakcji dalszej owocnej pracy.

Serdecznie dziękujemy Obywatelowi za życzenia. List Obywatela świadczy o głębokiej trosce o stan gospodarki narodowej, o mienie społeczne, o styl i jakość pracy, świadczy o tym, że Obywatel czuje się w pełni współgospodarzem kraju i właściwie pojmuje swoje obowiązki, właśnie obowiązki współgospodarza. Przyłączamy się do apelu Obywatela i wyrażamy przekonanie, że przyniesie on pożądane skutki.

Wydawca: POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE, PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE
Warszawa, ul. Poznańska 15, tel. 739-45 wewn. 11.

Redakcja: PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych, Plac 3-ch Krzyży 5, pokój Nr 216

Zamówienia i wpłaty na prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe oraz listonosze.

Prenumerata: kwartalna zł 12. — półroczna zł 24. — roczna zł 48. — Cena numeru pojedynczego zł 4. —

Zamówienie CP1-P/C-523 z dnia 18.XI.1952 r. Podpisano do druku 19.XII.52, druk ukończono 23.XII.52. Papier druk. sat. kl. VII 60 g 61x86, ark. wyd. 7,25. Zam. 5335. Nakład 8945 + 55 egz. Zakł. Graf. i Wyd. Dom Słowa Polskiego—Warszawa. 3-B-30701

Cena egz. zł 4.—